

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 704.

Ujabb alkotmányselelem.

Írta: Dr. Kmety Károly
egyetemi tanár, országgyűlési képviselő.

A Khuen-kormány minden alkalommal fennen dicsekedik szigorúan „törvényszerű” működésével. Hangosan hirdette a multkoriban is azt, hogy a román kereskedelmi szerződés rendeleti uton való életbeléptetéséhez nem adta hozzájárulását.

Ha tulságos jóindulattal lehetnénk e kormány iránt, akkor sem hihetnénk dicsekvéséből többet, mint a törvényszerűsége iránnyozott *szándékot*, ami azonban a cselekedeténél már eddiget is felmondta a jó szolgálatot.

Hiszen az országgyűlés egyértelmű ítélete szerint elhagyta a törvényszerűség terrénumát a Khuen-kormány már az ex-lexben való elnapolással (Contra 1867. X.). Kétségtelen ma már, hogy meg fogja sérteni a törvényt az ex-lexben való feloszlattással is. (Contra 1867. X.)

Khuen-Héderváry saját beismerése szerint Bosnyákországnak alkotmány-nyal való felruházása magyar törvényhozási jogot képez, tehát a rendeleti uton való szabályozás és engedélyezés is okvetlen alkotmányjogunk sérelme, mert törvényhozásunk jogkörének ignorálása. Sérelme az 1880. évi VI. törvényzikknek, melyben a Bosnyákországban való jogalkotási és végre-

hajtóhatalom a közös minisztériumnak engedtetett át és ez által ujabb törvény engedelmé nélkül csak részben is tovább engedélyezhető, a sarajevói országgyűlésre ruházható nem lett volna.

Mit ér hát a pusztá szándék, a „nuda voluntas”, ha a mellett ily súlyos törvénytelenségek megeshetnek, az ilyen szándék azok közé tartozik, amelyekkel — a közmondás szerint — a pokolhoz vezető út van kiköveve.

Csaki most kezdenek a sajtóban és pártokban foglalkozni azzal a szintén súlyos alkotmányselelemmel, mely abból származik, hogy az országgyűlést parancsoló szükség nélkül feloszlattják, *mielőtt az országgyűlés az állami számszék elnökének kijelölésére vonatkozó sürgős kötelességét teljesithette volna* (1870. XVIII. t.-cz. 6. szakasz). Ez által hosszú időre lehetetlenné tétetik a számszéki elnökség betöltése. Igaz, hogy expressis verbis nincs tiltva a feloszlattás a számszéki elnökség megüresedése esetén, illetőleg az országgyűlési kijelölés megtörténte előtt, ámde nem csak a szavakban rejlik a közjog, de a körülmények és viszonyok természetében is. E jog nagy áttörést szenved, ha a számszéki elnöki állása hosszú ideig betöltetlen.

Az államháztartás alkotmányos vezetésének igen lényeges biztosítéka ugyanis az állami számszék elnökének működése, aki e működést csakis személyesen, át nem ruházhatólag, az or-

szággyűlésnek való felelősség mellett gyakorolja.

A számszék működését, az alelnök vezetése alatt s a hivatalnokok hivatali felelőssége mellett, elnök nélkül is folytatja ugyan, de az egész számszéki ellenőrzésnek az országgyűlésnek felelős elnök nem léte esetén, legfőbb alkotmányossági értéke és szankciója hiányzik.

Ha nélkülözhetetlen a számszéki ellenőrzés költségvetéssel bíró kormány-nyal szemben, mennyivel fontosabb a mai helyzetben, amikor a kormány törvényes alap hiányában, tisztán saját felelősségére vezeti az állam háztartását.

Nem akarjuk kikoldulni ezen országgyűlés számára valami ürügyön a pár nappal hosszabb életet, de e helyen is figyelmeztetjük a kormányt, hogy ha komoly az alkotmányossági akarata és érzülete, tegye sürgősen lehetővé az államszámszéki elnökség betöltését és ne idézzen elő egy igen súlyos és veszedelemes precedenst és ne okozza saját nehéz helyzetének ujabb rosszabbítását.

Akárminő bonyolult és a kormányra vigasztalan a jelen parlamenti helyzet, azt fel sem lehet tétélezni, hogy bármely párt megtagadná, illetőleg megakadályozná a számszéki elnöknek ezen országgyűlésen való jelölését. A jelölést nem fogja pártügykép tekinteni egyik párt sem, mivel az pártok feletti országos ügy és bizonyára létre jő az

Hogy irt Jókai?

Írta: Váradi Antal.

(Utánnyomás: tízes.)

Hogy irt? — Ragyogó tollal, fényes fantáziával, egy ország leste valaha minden szavát, s amit leirt: evangélium volt ifjunak, öregnek egyaránt. De hát nem az irodalmi értékéről, stílusáról, meséiről akarok én itt emlékezni. Azt akarom megírni, hogyan dolgozott Jókai?

Sokszor felkerestem már a stáció-utcai házában is, még többször a kerepesi-uti lakásában, amely a mai Uránia helyén volt, aztán kevesebbet a Bajza-utcai villában. Utóbb már egyáltalán nem mentem hozzá.

Hogy miért? az más lapra tartozik.

Számos együttlétünk alkalmával legjobban érdekelt az, hogy miképpen fogja meg Móríc bátyánk, magyarul mondva: a dolog nyelét? Hogyan tervez és miképpen végez?

— Lássad, — mondta nem egyszer — ez a kis jegyzőkönyv az én vice-fejem... Ebbe vázolok, ebbe jegyzek, sőt néha tiz sorban egy egész regény elfér...

Kis, igénytelen, puhatáblás nyolczadrét jegyzőkönyv volt, amelyet tiz krajczárért árultak a papírkereskedők, vászon táblája volt s a czeruza mindig ott leselkedett a Móríc zsebében. Csakhogy nem nyomban a hallás után jegyzett, hanem megvárta, míg egy szabad, őrizetlen pillanata lesz, — akkor

félrevonult, tiz szóban egy egész mesét odavetett. Persze, azon aztán csak ő tudott eligazodni.

Mindig eszembe jut, mikor ezt olvasta föl előttem:

— „Evelina — nem: Evila. Talicska.”
Aki ismeri a munkáit: ráismerhet, hogy ez a „Fekete gyémántok” vázlatából való.

A régi nagyok, politikusok, írók, államférfiak eleven kuffék voltak neki. Ahitattal hallgatta, amit Deák, Nyáry Pál, Eötvös beszéltek. A szabadelvű körbe tarokkozni járt, meg — hallgatni. Egyáltalában az országgyűlésen disz-szónoknak tartogatta a kormány, s mikor népszerűtlen dolgokat kellett védelmezni: megaranyoztatta vele s egy-egy beszéde, gyönyörködte képeivel, csodálatos összefűzésével és szonórus előadásával megfogta a sziveket. Egyéb aztán nem is kellett; Móríc megtette kötelességét, a Móríc mehet...

Mindig fázott az országgyűlési beszédétől.
— Csak a parlamentben ne kellene szolanom soha.

— De mikor ott is tetszel?

— Tetszem azoknak, akiknek muszáj. De viszont van ott egy egész tábor, amelynek az a meggyőződése, hogy amit én beszélek, az nem igaz. Ezt hiszik és vallják már mielőtt kinyitottam a számat. Hogy tessék én azoknak?

Ebben igaza volt. Nem is pártok írója volt ő. Neki nem lett volna szabad párthoz tartoznia. De hát a képviselőség...

Nyáry Páltól egész köteteket hallott és

jegyzett föl. A líres Rab Ráby meséjét egészen tőle vette s még számos, a régi megyei életre vonatkozó dolgot. Mikor lejegyezte magának néhány szóval azt, amit a dolog lényegének tartott, — akkor morfondírozott fölötté napokig. Sokszor hetekig.

— Mikor estenden lefekszem és nem bírok elaludni, akkor neki állok szólni és fenni, mint ösanyáink tettek. Az én fonókám az ágyam. Mire elalszom: kész a mesém, s mikor fölébredek: végig gondolom és készen ülök az íróasztalomhoz.

— Nekem a munka különös élvezet. Ugy gyönyörködöm, amint a tollam alatt nőnek, gömbölyödnek, alakulnak, formát öltenek az emberek. Bevallom, — isten uccse, sokszor másnak képzeltem eredetileg az alakot, mint amilyennek kifazekasztam. De hát, mindegy. Azzal vigasztalom magamat, hogy az Isten így akarta. Már pedig ő jobban tud embereket formálni, mint én szegény golyhó. Az is megesezt velem, hogy valamelyik figurámnak a nevét a harmadik kötetig elfelejtettem és mert le kellett adnom a regényt folytatásonkiat, még utánna sem nézhettem. Így hát megesezt a lapsus. No, de az én istenem, s jó közörség, megbocsátja nekem ezen és más elkövetett bűneimet.

— Mikor leülök reggel az íróasztalomhoz: szinte belemelegszem. Fő a fejem a sok mindenféletől, amit leírandó vagyok. De nem ijedek meg tőle. Valahol megfogom a mesét, sokszor a farkánál fogva, mint az ördögöt. Ott is jó, a fő: hogy el ne szalaszszam. Aztán bogozom, fejtegetem, *simogatom, czi-*

alkalmas személyiség feletti megegyezés is.

Nem csekélylendő dolog ez és csodáljuk, hogy erre nem fektetett kellő súlyt a kormány és még jobban csodál-nánk, ha megfelelő felvilágosítás után sem hajolnék meg az alkotmányosság egy fontos kiváncsalmá előtt.

A szombati Sziszifuszok.

Budapest, márczius 17.

Szombaton különböző pártok Sziszifuszai fognak találkozni, akiknek tragikus végzetük, hogy a demokratikus eszmék feltartóztathatatlan megérkezését gyöngé, halandó karokkal feltartóztatni próbálják s az általános választói jog követ visszahengerítsék, mikor az idők sulyával görög le a tömegek közé. Ezeket a Sziszifuszokat, amennyiben Tisza Istvántól kezdve Baross Jánosig menthetetlenek: egyszerűen sajnáljuk. De azokat a függetlenségi képviselőket, akik a szombati gyűlésre elmennének, nem sajnáljuk, mert azok a párt programját csúfölják meg s a legsúlyosabb ítélet alá esnek. Függetlenségi ember, aki a szombati Sziszifuszok közé megy, árulója a demokratikus eszméknek és hiütlenségére méltóság nincsen.

Igaz, az általános választói jog kérdésében még nem alakult ki egységesen a függetlenségi árnyalatok álláspontja. De a függetlenségi differenciája nem érinti magát a demokratikus reformot, sem annak szükségességét, sem radikális voltát. Differenciák vannak, ha vannak, a magyar nemzeti szempontok hathatósabb megóvása szempontjából, de ez a szempont végre is mérlegelés dolga s nem zárja ki a kölcsönös kapacitáció és megértés lehetőségét. Ámde az a szombati találkozó nem ilyen irányban keresi a megértést. Szombaton azok akarnak találkozni, akik a demokratikus reformnak halálos ellenségei, akik a mai Magyarországnak a néppel szemben vállalt erkölcsi kötelezettségét ki akarják

játszani s akik csak egy fügefalevelet keresnek, melylyel az erkölcsi kötelezettség megszegését s az általános választói jog megakadályozását eltakarhassák. Szombaton azok akarnak találkozni, akik reszketnek a nemzet történelmi erőinek felfrissítésétől, akik a magyar glóbusz rothadt piléreit nem akarják a nép fiatal és erős hajásaival alátámasztani s akik úgy vélekednek, hogy inkább dőljön össze a magyar világ, de ők a vezetést a történelmi osztályok kezéből ki nem adják. Aki ebbe a gyülekezésbe elmegy, az a negyvennyolcz szellemét sohasem értette meg s mikor a Sziszifuszokhoz csatlakozik, visszamenően is elárulja, hogy csak taktikából és nem benső meggyőződésből volt függetlenségi.

Tisza István, aki a nemzeti vágyakat is el akarja altatni, csak következetes magához, ha távol akarja tartani azokat az elemeket, melyek a nemzeti önálláshoz el nem használt erejüket hoznák segítségül. Neki elhasznált, enervált és lemondásba görbült történelmi osztályok kellenek, mert ezek ugyan sok gondot nem fognak okozni az uralkodónak, ezek öreg gyermekek gyöngeségével legfőlegbb nemzeti külsőségeket fognak kérni s ezek a komoly függetlenségi törekvések szolgálatába se erőt, se hajthatatlanságot, se diadalmas örveket állítani nem képesek. De aki Magyarországon a komoly függetlenségi törekvéseket szolgálja, annak a történelem csak serkentője lehet, hogy mentül több és mentül frissebb erőket vonjon az alkotmány sánczaiba, a harcok hadsereg táborába. Ha az utolsó évtized közjogi és közgazdasági harcainak mindig a nemzet vereségével végződtek, akkor a demokratikus reform kapuin beözönlő friss nemzeti erőket újjongó örömmel kell fogadni, még akkor is, ha ezt a demokratikus kapunyitást odiozussa és gyanussá tette a császári kezdeményezés és Krisztoffy moló gyámkodása. Az a körülmény, hogy az általános választói jogot felülről protegálják, megkönnyíti a reform ellenségeinek taktikáját, mert Tiszáék azt sejtetik célzatosan, hogy az nem lehet nemzeti

érdek, amit a császár akar ránk erőszakolni. De nagyon gyöngé demokrata s nagyon vak függetlenségi, aki ennek a taktikának beugrik. Megmondjuk, hogy miért.

A szerencsés véletlen most úgy rendezte a dolgokat, hogy az uralkodónak ugyanazokkal az osztályokkal gyült meg a baja, akikkel a magyar nemzet függetlenségi törekvésü kontingense is mindig hadilábon állott. Az uralkodó tehát azért csap fel demokratikus reformernek, mert ha a magyar nép önesinálta vezéreivel nem tud megállapodni, keresi inkább a megállapodást a vezérek feje fölött magával a néppel. Nem meggyőződésből, hanem szükség-ből demokrata az uralkodó. De az bizonyos, hogy szükségből mégis a néphez fordul. Hát szabad a népek az uralkodó kényserhelyzetét nem használni, ha ilyenformán jogokhoz jut, megerősödik és lerázhatja magáról azoknak a történelmi osztályoknak uralmát, amelyek a népből éltek és a néppel mégis csak visszaéltek? Eppen az uralkodóval mindig megalkuvó s a nép rovására alkudozó történelmi osztályok ellen vette a függetlenségi párt programjába az általános választói jogot. A népből keresett segítséget, mikor az uralkodó és a történelmi osztályok önzése és gerinczetlensége ellen kellett harezot folytatnia. Ha azok az ellenfelek, akik sokáig egy táborban harezoltak az ország függetlenségi törekvései ellen, most egy szerencsés konstelláció következtében egymás között meghasonlottak: akkor a függetlenségi pártnak a két régi ellenfél körül azzal kell inkább tartania, amelyik a népek jogokat kínál, amelyik a függetlenségi törekvések erejét növeli, táborát szaporítja. Hála az égnek, hogy egyszer a király nem jár egy uton Tiszáékkal. Ez nekünk, a népek jó. De hogy kettőjük közül ebben a speciális esetben ki legyen nekünk kedvesebb? Hát, persze, hogy az, aki jogokat kínál. Kinálná Tisza: tőle is elfogadnók, mint elfogadtuk politikai őseitől az egyházpolitikai reformokat, melyektől az uralkodó fázott. A Tiszáék baja s nem a miénk, hogy ezáltal az ural-

kornyázom. Mikor valami jó komikus dolgot találok: magam is megkaczagom. Az asszony sokszor kérdezte:

— Megint valami bolondot írtál, Móricz?

Mert Móricz bácsinak többnyire fel kellett olvasnia, amit írt.

Róza néni kötött, hosszú tükkel, hosszú strimpfliket és közbe-közbe odaszólt Móricz bátyáknak:

— Móricz, olvasd fel...

És ő felolvasta.

Szigorú kritikus volt a Róza néni, de igazságos. Sok mesét adott neki ő is.

A székely dolgok mind a Róza néni szivéből valók. A székelyek iránti hódolatteljes bámulat, az az arany-erény, amelylyel felékesíti őket, mondhatnám: mindenhatóság, amelylyel a székelyek magával az ördöggel is szembeszállnak, az a felesége lelkei keresztlül van nézve. Tatrángi Dávid, a jövő század regényének esodatevő hőse is székely. Mindig tud valami főpénzes dolgot mondani a székelyekről. Tudta, hogy az jól esik az asszonynak, aki, mint Benke atyus, a székely lófő leánya, lélekkel ragaszkodott a maga eredetéhez. Csodaszép dolgokat köszönhetünk ennek a székely-szeretletnek.

Vagy harmadfélórát dolgozott, aztán bemélt a parlamentbe. Ott is, ha az ülés nem érdekelt, vagy szorgos volt a munka, neki-ült és a karzati közönség órákon át láthatta Jókait „költeni”. Be-bejött hozzá egy terem-szolga és vitte ki a kész felárkusokat. Min-dig kék tintával írt egész életében és fél-

vagy negyedévekre. A birtokomban levő kez-iratok nagy része negydediven van írva. A levelei kisebb formátumon. Betűi valami esodálatosan jellemzetesek. Ezer írás közül ki tudnám választani az övét, annyira jel-legzetes.

Sokat kerestem, de sohasem eleget. Pedig a háztartása nem volt nagy, de mégis ren-getegbe került. Tehát a tollnak kellett azt megkeresni. És az a esodálatos toll meg is kereste. Amihöz hozzáért: meg volt aranyozva.

Rendszerint esöndben dolgozott. Egyszer egy királyi audiencián egy sarokban állva, Haynald érsekkel és csekélységgemmel, el-mondta tövirül hegyire: hogyan ír?

Elvonul esöndes szobájába. Beteszi az ablakot, mert a kocsizörgést nem szereti, de mikor belemelegszik a munkába: kinyitja az ablakot, mert akkor már agyukat süitözet-hetnek, ötlet ugyan ki nem zavarják a kon-tekstusból. Mikor aztán elkészült a napi por-czióval: valóságosan el van kábulva. Kell egy negyedóra, míg magához tér és megint polgárember.

— Mikor írok: rettentő nagy ur vagyok. Szinte esodálok, mikor elvégeztem, hogy nincsenek mellettem testőrök. Királylak ér-zem magamat és uralkodom. Nyakaztatok és megboesátok. Építetek és romtok. Nem korlá-toz engem akkor semmi, csak a mese, meg a — torony-irány...

— Mi az, Móricz bátyám?

— Hát — látom a lelkelem szemével a

végezelt, a mese végét. Nekem oda kell ér-nem. Már most árok ide, árok oda: ugróm. Sokszor nagyon nagyot ugróm. De ha nem ugróm, — sohasem érnék oda, ahová akarok...

És annyira szerény volt, néha szinte bo-zszantóan bizalmatlan önnönmaga iránt.

— Jó lesz ez?... mit gondolsz?...

— Írtál-e meg kétszer valamit, Móricz bátyám?

— Emlékezetem szerint alig. Egy ízben, emlékszem, hogy egy fejezetet, amelyet se-hogy sem tudtam kellő időre megírni, — fél-benhagytam. Aztán, alkalomadtán — megint nekikeztem és elejétől végig megírtam. Ak-kor jutott eszembe, hogy ezt a fejezetet én már egyszer — valamikor elkezdtem... És csakugyan, megtaláltam az elejét. Akár hi-szed, akár nem — tiz szó különbség nem volt a két kézirat között.

Volt egy könyvtár-állványa, melyen csak az ő munkái voltak. Úveges ajtót is csináltatott rá, ha jól emlékszem. Mikor a Stáció-utczában egy njesztendő napján Lauka Gusztávval és Balázs Sándorral el-mentünk hozzá a Petőfi-társaság nevében tisztelegni — éppen a könyves állvány előtt találtuk. Nézegette a könyveket.

Lauka elmondta a gratulációt. Aztán megállt és várta a választ.

A válasz ebből állt:

— Gyerekek, — nem emlékeztek, — ír-tam én valaha valamit Seherazádéről?...

Lauka, aki semmire sem emlékezett — azt mondta:

kodó az, aki szabadelvűbb és demokratikusabb. Mi azonban, mint az egyházpolitika idejében, most is tudjuk, hogy a jogok fontosabbak, mint az a szempont, hogy ki nyújtja őket. S bolondok, sőt árulók volnánk, ha odiosus külsőségek miatt két ellenfelünk közül azt támogatnánk, aki jogokban fukarabb, a nép iránt szűkmarkubb.

Am álljanak össze szombaton a politikai Sziszifuszok. De igaz függetlenségi vakságból vagy gyűlölethől se csatlakozzék hozzájuk. Mert a demokratikus eszmék megérkezését ezer Sziszifusz se fogja feltartóztathatni.

Budapest, márczius 17.

Közös pénzügyminiszter Bécsben. Báró Burján István közös pénzügyminiszter, aki egy napig Budapesten időzött, tegnap este visszaérkezett az osztrák fővárosba.

Osztrák bankigazgató a miniszterelnöknél. Dr. Spitzmüller Sándor, az Oesterreichische Kreditanstalt elnöke ma reggel Budapestre érkezett és meglátogatta gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnököt a miniszterelnökségi palotában és hosszasan időzött nála. Az osztrák Kreditanstalt elnökének budapesti útja valószínűleg a kormány új kölcsönművelésével függ össze. A kormány, mint azt már megírtuk, 120 millió korona kölcsönt vesz fel a Rothschild-csoporttól és a Kreditanstalt ennek a csoportnak számotvető tagja.

Dr. Spitzmüller délután látogatást tett Láncoz Leó főrendiházi tagnál, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnök-vezérigazgatójánál.

Titkos tanácsosok esküje. Bécsben a király előtt ma délelőtt Bezerédj Pál főrendiházi tag és Jakabffy Imre belügyminiszteri államtitkár letette a titkos tanácsosi esküt.

A bírói információ. Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület az igazságügyminiszter hivatali másodelődjétől kérte a bírói ügyviteli szabályok módosítását az információra vonatkozó rendelkezéseiben; kérelmére akkor azt a választ kapta, hogy a felvetett kérdésnek törvényhozási úton leendő megoldása van tervben és így a módosítás nem időszerű. Minthogy azonban azóta törvényhozási intézkedés nem történt s előreláthatóan ily intézkedés hosszú ideig nem is fog történni, az egyesület dr. Szé-

kely Ferencz igazságügyminisztert újabb előterjesztésben — melyben részletes alaposággal ki van fejtve a bírói információ megengedésének helytelensége — arra kéri, hogy a bírói ügyviteli szabályok 35. szakaszát rendeletileg akként módosítsa, hogy a bíró minden ügyben legyen eltöltve az információ elfogadásától.

Fegyverkezés.

— A képviselőház ülése előtt. —

Budapest, márczius 17.

A képviselőház közeli ülése izgatja ma a kedélyeket s az a kérdés, hogy a pártok milyen formában fejezzék ki a kormánnyal szemben az elítélésüket. Gál Sándor képviselőházi elnök és báró Kemény Kálmán főrendiházi alelnök ma intézkedett a hétfői ülés egybehívása iránt. A képviselőház délelőtt tíz órakor, a főrendiház délután négy órakor tart ülést. A képviselőház utolsó ülésének napirendjén csak három tárgy szerepel: a királyi kézirat kihirdetése, elnöki előterjesztések, s egy sürgős interpelláció, a Lueger temetésén történt magyarellenes mozzanatok dolgában, amelynek elmondására az elnök Hódy Gyulának engedelmet adott. Az ülés mégsem lesz formális jellegű, mert a királyi kézirat kapcsán az ellenzék a kormány ellen házhatározatot igyekszik majd provokálni.

A Justh-párton tudvalevőleg eredetileg azt tervezték, hogy vád alá helyezési indítványt nyújtanak be a kormány ellen. A vádindítvány sorsa azonban mindenképpen bizonytalan, úgy hogy a pártban az a fölfogás kerekedik fölül, hogy meg kell elégedni egy tiltakozó határozattal. A határozati javaslatot valószínűleg Justh Gyula fogja előterjeszteni napirendi indítvány formájában. Ebben az indítványban felsorolják majd a kormány összes büneit, az ex-lexben való törvénytelen utalványozásokat, az alkotmány nyílt megsértését, az országgyűlésnek törvénytelen fölölését.

A hétfői ülésre különben a kormány is készülődik. A Khuen-Héderváry-kabinet tagjai holnap délelőtt miniszteri tanácskozásra ülnek össze. A kormány ez alkalommal a parlament-

tel szemben való magatartásáról is határozni fog.

Szombaton délelőtt tizenegy órakor tartja meg a Vigadóban a nemzeti választójogi liga első nagygyűlését, amely iránt politikai körökben élénk érdeklődés nyilvánul meg. A gyűlésen gróf Tisza István mondja a főbeszédet.

Részletes tudósításunk a következő:

Az országgyűlést összehívták.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma átiratot intézett Gál Sándorhoz, a képviselőház elnökéhez, amelyben a képviselőháznak márczius 21-ére való egybehívását kéri. Az átirat szerint a királytól a miniszterelnökhöz a magyar országgyűléshez intézett királyi leirat érkezett, mely az országgyűlésnek elnapolt üléseit márczius 21-ére nyilvánítja egybehívottnak. A királyi leirat átküldésével kapcsolatban arra kéri a képviselőház elnökét a miniszterelnök, hogy a legfelsőbb leirat kihirdetése céljából a mondott napra, vagyis márczius 21-ére a képviselőház üléseit hívja egybe. Gál Sándor, a képviselőház elnöke ennek következtében a képviselőházat márczius 21-én, hétfőn, délelőtt tíz órára hívta egybe.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma a főrendiház elnökségéhez is intézett átiratot, amelyben a képviselőház elnökségéhez átküldött és onnan a főrendiház elnökségéhez átszármaztatandó legfelsőbb királyi kéziratra való hivatkozással arra kérte, hogy a főrendiházat hétfőn, márczius 21-én ülésre hívják egybe. Miután a főrendiháznak gróf Dessuffy Aurél lemondása óta nincs elnöke, báró Kemény Kálmán, a főrendiház alelnöke intézkedett és a főrendiházat hétfőn, márczius 21-én délután négy órára hívta egybe.

A főrendiház ülésének napirendje a következő: 1. Az elnapolt országgyűlésnek újból való meggyűlésére vonatkozó értesítések. 2. Elnöki előterjesztések. 3. A főrendiház elnökének lemondására, illetőleg felmentésére vonatkozó királyi leirat kihirdetése. 4. Az igazoló bizottság jelentése: a) a főrendek névjegyzékének folytatólagos kiigazításáról; b) a főrendiházi cenzusra nézve az 1909. V. t.-cz. folytán szükséges intézkedésekről. 5. A mentelmi bizottság jelentése. 6. A pénzügyi bizottság jelentései: A) az 1905. B) az 1906 évi zárszámadások, C) az 1907 számadási év I—IV és pótnegyedében, továbbá az 1908 év I—II. negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátiruházások tárgyában hozott képviselőházi határozatokról. 7. A jegyzőkönyv hitelesítése.

Gróf Zichy János lemondása.

Zichy János gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap levelet írt Gál Sándornak, a képviselőház elnökének, amelyben vallás- és közoktatásügyi miniszterré történt kinevezése következtében, hivatkozással az összehívhatatlansági törvényre, az 1901. évi XXVI. törvényzikk 23. szakasza értelmében bejelenti a nagybarom-szabadbárundi mandátumról való lemondását.

Lukács Hieronyminél.

Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt meglátogatta a kereskedelemügyi minisztériumban Hieronymi Károly minisztert és egy óra hosszáig tanácskozott vele.

Khuen reménykedik.

Az egész ország a legnagyobb lelkesedéssel csatlakozik a függetlenségi eszmék harcainak táborához és a legnagyobb elszántsággal száll szembe azokkal a törekvésekkel, amelyek a régi korrupt rendszert szeretnék visszaállítani — és Khuen mégis reménykedik. Egy kortesdeputáció előtt ugyanis ma ezeket mondta:

— Fogadják mindenekelőtt legmelegebb köszönetemet szíves üdvözlésükért. Annál inkább köszönöm ezt, mert támogatásukat fejezték ki azon nagy politikai feladatokhoz, amelyekre miniszterársaimmal vállalkoztam. Ez a támogatás az ügynek szól, amelynek előbbrevitele az önképzés szerint is a nemzet érdekeinek meg fog felelni, mert ez a politika oly alapokon nyugszik, amely a múlt időben is sok eredménnyel járt. Biztos reményünk lehet arra, hogy újra megalapozva ismét meghozza azokat a kedvező kialakulásokat, melyeknek a múltban sokszor élveztük előnyeit.

— Hogyne irtál volna... Én olvastam... Balázs, bölcsen és őszintén azt mondta rá:

— Ha te nem emlékszel, — hogy emlékezzék rá a mi gyarló koponyánk? Hiszen a te fejed századokra van berendezve.

— Azt nézegetem, hogy a kötetek címéről talán eszembe jut, hol és mikor írtam... Ha nem: megírom újra...

— És ugy tón, amiként beszéle... A beszélgetés folyamán azt kérde Balázs:

— Édes Mórócz bátyám, — mondd csak: mennyit kaptál te körülbelül ezekért a munkákért?...

Jókai elgondolkodott. — Hóny szép pénzt kaptam értük, ugy összeségesen...

Lauka egy nagyot sóhajtott: — Pedig csak egyszer adtad el mind egyiket!...

Szekása volt Laukának, minden emberöltő végeztével, újra leadni minden régi novelláját. Olyan szerkesztő, aki arra rájőjön, hogy ez vagy az a munkája már ennyi megennyiszter megjelent: e földön nem találhatott.

— Generációk tudományra kellene ahoz — mondotta Balázs Sándor.

Az sem hozta zavarba az öreg Gusztit, ha hosszalta a szerkesztő a versét. Felkapta a szerkesztői asztalról az ollót — némelyikén van — és odatartotta a kézirat egy pontjához:

— Elég ennyi?...

— És ha a szerkesztő azt mondta, hogy: elég — akkor lenyisszantotta addig a papírost, s a föbbie elvitte — Friebejsznak...

Friebeisz a „Nefejejeset“ szerkesztette. Mindent elfogadott és fizetett. Szerényen, de becsületesen. Előleget azonban sohasem adott.

Jókainak sok és sokféle előlege volt. Azt ő nem tudta számon tartani. Amellett jót állott nagyszívesen ezért, azért... Mikor aztán jött a fizetés napja, a veszedelmes lejárati: akkor aztán szerzett a toll és dobogott a szája szegénynek, csak meg ne tudják... Sok, sok ezer forintja uszott el ezen a réven... Hejh, de sok gyöngyszemet kellett a moloch torkába dobni, aminek ő seumi hasznát sem látta. De hát, nem gondolt ő azzal soha...

Mint minden zseniális ember. — keveset tördött a fogyó pénzzel, azt hitte: biblicai olajos korsó az eszény és megtelik magától. Az ő istenidőtti tehetsége azonban valóságos biblicai olajos korsó vala, mert nem fogyott ki soha. Azt hiszem, ha száz ezteideig él vala, még mindig talál új tárgyat és új formát. Mikor múlt az íróasztalához: akkor diktált neki valaki, onnan felülről.

Bár most ő diktálna nekünk onnan felülről valamit... Ami méltó ő hozzá, ami az ő szép emlékezetét tisztelni és ünnepegni van hivatva... Talán, mire a sarkóve elkészül — jut eszünkbe olyasvalami...

Csakhogy, ugy látom, nagyon sokáig nem fog eszünkbe jutni...

Valóban sokszor érezték azok ennek a rendszernek előnyeit, akik egy kis baksisért szívesen fölállították a nemzet jogait. Ez a korszak azonban nem fog többé visszatérni, bármennyire is óhajtják Khuenék.

Érdekes, hogy éppen amikor Khuen így hirdeti reményeit, a bécsi „Zeit“ budapesti értesülése alapján azt írja, hogy a Khuen-párt, amely kezdetben nagyon is rózsásnak látta reményeit, most már lejjebb szállítja kilátásait. De még abban az esetben, ha a választás eredménye a kormánynak nagyon is kedvezne, egy hatalmas ellenzéki tábor visszatérésével kell számolni, amely tábor legalább 150—180 ellenzéki képviselőt fog egyesíteni magában. Hogy mit jelent egy ilyen nagy ellenzék a magyar képviselőházban, ahol ismét a régi, az ellenzéknek fellelhető kedvező házszabályok lépnek érvénybe, azt nem kell bővebben magyarázni.

Ime, még Bécsben is azt hiszik, hogy Khuen győzelme nem lesz valami fényes. Mi azonban tudjuk, hogy a győzelemből vereség lesz.

A választójogi ankét.

A szombati választójogi ankét előkészítőbizottsága ma délután gróf Károlyi Mihály elnöke alatt értekezletet tartott. Az értekezleten jelen voltak gróf Desseffy Aurél, gróf Tisza István, gróf Bethlen István, örgróf Palavicini Ede, Borbély Lajos, Bernáth István, Kauzer Gyula és Szilassy Zoltán. Az értekezlet véglegesen megállapította az ankét hivatalos szónokainak sorrendjét, mely a következő: gróf Desseffy Aurél elnöki megnyitót mond. Baross János előadó betérjeszti határozati javaslatát. A határozati javaslatához hozzászólának gróf Bethlen István, az erdélyrészi orsz. képviselők nevében, gróf Károlyi Mihály az Országos névben, Farkas Elek az építőiparosok országos szövetsége, Kósa Endre, veszprémi kereskedő, Tóbiás Ádám, billérdi gazda, a német kisgazdák nevében, Gajdos Ferencz jársz. alszentszentgyörgyi gazda, a magyar kisgazdák nevében, végül gróf Tisza István. Az országos gyűlésre 19.000 meghívó küldetett szét. Az értekezlet végül megbeszélte a rendezés teendőit is. A rend fentartását az Egyetemi Kör, Széchenyi Szövetség, Bethlen Gábor Kör, Szent Imre Kör és a Diák Otthon ifjúsági egyesületek vállalták magukra. A rendezőség tagjai már fél tíz órákor elfoglalják helyeiket.

Főispáni installációk.

Szolnokon a megye újonnan kinevezett főispánját, Horthy Szabolcsot, tegnap iktatta be a vármegye hivatalába. A függetlenségi párti bizottsági tagok teljes számban távolmaradtak a közgyűléstől, amelyen csak a régi szabadelvű párt tagjai és az új főispán személyes hívei jelentek meg. Az alispán üdvözlő beszéde után a főispán letette a hivatali esküt.

Ma iktatták be Rimaszombatban Bornemtsza László új főispánt. Hevesi Bertalan és Putnoki Mór Justh-párti és Szentiványi Árpád Kossuth-párti országgyűlési képviselők pártállásuk ellenére is üdvözölték az újonnan kinevezett főispánt. A nemzeti munkapárt nevében Hámos László Lyugalmazott főispán üdvözölte, a tisztviselői kar nevében pedig Lukács alispán-helyettes. A beiktatás alkalmából Ferdinánd bolgár király is melegszerű üdvözlő-táviratot küldött az új főispánnak.

Zomborban, Bács-Bodrog vármegye és Zombor szabad királyi város törvényhatóságai ma iktatták be Vojnits István főispánt. Reggel nyolcz órákor ünnepes mise volt, amelyet Széchenyi Jenő kanonok czelebrált fényes segédlettel. Ezután Bács-Bodrog vármegye, majd Zombor város tartotta meg közgyűlését, amelyen beiktatták az új főispánt.

Szatmárnémetiben ma délután volt Csaba Adorján főispánnak ünnepes beiktatása. A város nevében dr. Vajay Károly polgármester, a törvényhatósági bizottság nevében dr. Kereszteszgyhy Lajos üdvözölték a főispánt.

Nagyszőlősen ma iktatták be Becsky Emilt, Ugocsa-megye főispánját. Dél előtt 10 órákor nyitotta meg a közgyűlést Varga János vármegyei fő-

jegyző és a szokásos formások elintézése után Becsky Emil letette az esküt és elmondta programbeszédét. A megye közönségének nevében Horthy Vilmos megyebizottsági tag üdvözölte a főispánt.

A törvényhatóságok állásfoglalása.

Kolozsvárt a törvényhatósági bizottság állandó választmányára tegnap ülést tartott, hogy határozzon a kormány kinevezését tudató leiratnak a vármegye legközelebbi rendkívüli közgyűlésén való előterjesztéséről. Az előadó azt ajánlotta, hogy a választmány a kormány kinevezésének egyszerű tudomásulvételét javasolja a közgyűlésnek. Hosszas vita után az állandó választmány 14 szavazattal 9 ellenében az előadó javaslatát fogadta el. A függetlenségi párt nevében Matskássy Pál a közgyűlés elé bizalmatlansági indítványt fog előterjeszteni.

Wekerle mandátuma.

A munkapártban tegnap este elterjedt hírek szerint Wekerle Sándor volt miniszterelnök Temesváron nem lép fel s hogy egyáltalán nem szándékozik többé képviselői megbízást vállalni. Ezzel szemben illetékes helyen arról értesítenek, hogy dr. Wekerle Sándor a mandátumvállalás dolgában csak az országgyűlés feloszlata után fog határozni. Elhatározásáról nyílt levélben fogja értesíteni temesvári választóit.

Tisza föllép Ugrán.

Nagyváradról jelentik: Tisza István gróf a tegnapi installációs lakoma után késő estig a kaszinóbar tartózkodott és meglátva Markovics Károly cseffai főszolgabíró, eléje sietett, mondván:

— Van szerencsém bemutatkozni, mint az ugrai kerület képviselőjelöltje.

A főszolgabíró meglepetten kérdezte:

— Komolyan fellép, kegyelmes uram?

— A lehető legkomolyabban — volt gróf Tisza István válasza.

Tisza fellépése következtében megválasztása egyhangú lesz. A munkapárti programmal jelölt Schwarz birtokos visszalépett. Ugy látszik, hogy az aradi barátságos fogadtatás elvette a kedvét Tiszának attól, hogy ott próbálkozzék.

A Nemzeti Társaskör.

A Nemzeti Társaskörben rendkívül nagy számmal jelentek meg a tagok; ott volt gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter kivételével a kabinet valamennyi tagja. Gróf Tisza István, aki ma visszaérkezett Nagyváradról a fővárosba, politikai barátai előtt kijelentette, hogy elfogadta az ugrai választókerület részéről felajánlott képviselő-jelöltséget. Sok szó esett a szombaton tartandó választójogi nagygyűlésről, amely iránt egyer nagyobb az érdeklődés.

A munkapárt végrehajtó-bizottsága ma este Perczel Dezső elnöklésével hosszabb ülést tartott, amelyen Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter és Lukács László pénzügyminiszter, valamint Jeszenszky Sándor államtitkár is részt vettek.

A nemzeti társaskörnek politikai klubba való átalakulása tárgyában az e célra kiküldött bizottság holnap ülést tart, amelyen végleg megállapítják az új politikai klub alapszabályainak szövegét, úgy hogy az már a legközelebbi választmányi ülés elé lesz terjeszthető.

A horvát tartománygyűlés.

Zágrábban ma délután öt órákor a horvát-szerb koalíció teljes ülésre gyűlt egybe, mely egész estig tartott. A konferencián dr. Tomasics bán és tartományi kormány tagjai is részt vettek. A tartománygyűlési formalitások tekintetében teljes megegyezés jött létre. A holnapi ülésen a körnök felolvastatja a tartománygyűlés egybehívására vonatkozó legfelsőbb királyi kéziratot, mire a legközelebbi ülés időpontját szombatra tűzik ki. Ezen az ülésen az igazoló-bizottságnak a mandátumok kétharmadára vonatkozó jelentéseit adják elő, mire az elnökség megalakulása következik.

A nemzetiségiek álláspontja.

Dr. Mihályi Tivadar, a nemzetiségi klub elnöke, a román nemzetiségi párt képviselő tagjait vasárnapra értekezletre hívta össze. Értesüléseink szerint a nemzetiségi párt tagjai teljes számban megjelennek a képviselőház hétfői ülésén és kedden a Várbar a trónbeszéd meghallgatására.

A román nemzeti párt központi bizottságának tagjait és a megyei bizottságok elnökeit márczius 21-re hívták össze értekezletre. Ez alkalommal állapítják meg a nagyszabedni országos konferenciája idejét, valamint a választásokon követendő magatartást.

A kereskedelmi szerződések.

Bécsben az utóbbi napokban ülésezett vám- és kereskedelmi értekezlet a Montenegroval és Argentínával való kereskedelmi szerződési tárgyalások megindítása ügyében is tanácskozott és egyetemes javaslatokat tett e szerződések miként való megalkotására nézve. Ezzel kapcsolatban dolgozzák most ki e szerződésstervezetek szövegét, amelyet a vám- és kereskedelmi értekezlet husvét után vesz tárgyalás alá.

Választási mozgalmak.

A Budapest II. kerületben dr. Lendl Adolf pártja már régen megalakult. Tegnap este mégis megalakította Stehlo Kornél és tizenegy híve a második munkapártot, amely más jelöltet kér a kormánytól. Lendl hívei között emiatt nagy a felháborodás és ha Lendl vissza is lépne, az egyesülés a két frakció között lehetetlen, mert a közszégy választásokból ered köztük a nagy ellentét. A függetlenségi 48-as párt még nem mozdult meg a kerületben, de lehet, hogy erre a viszálykodásra újból felébred.

Gölniczbányán pártonkívüli programmal egyhangúlag Okolicsányi Zsedényi Ede jelenlegi képviselőt jelölték.

Kisjenőn előreláthatólag négy jelölt fog a mandátumért megküzdeni. A nemzetiségiek Goga Oktavián költőt jelölték. A függetlenségi Justh-párt, a munkapárt és a Kossuth-párt a husvét napokban fognak gyűlésezni, hogy megállapodjanak a jelölt személyére nézve. Hír szerint a szocialisták is állítanak jelöltet.

A turóczenzmártoni pánszlávok vasárnapra négygyűlést hívtak egybe, hogy a tót jelölt személyében megállapodjanak.

Kassán Szalay László volt főispán jelöltséget nem vállalt, miután a polgárság nagyrésze pártkülönbség nélkül az Andrássy Gyula jelöltséget mellett foglalt állást. Szalay a polgárságnak azt a töredékét, amely szombaton egy vacsora keretében az ő jelölése érdekében kívánt propagandát csinálni, szintén értesítette arról, hogy Kassán nem lép fel. Gróf Andrássy Gyulát így minden valószínűség szerint egyhangúlag fogják megválasztani.

Hódáságon a kerület mostani szabadelvű képviselője, Erth János a jövő választáson is fellép, Erthnek erős ellenfele akadt Offenberger Jakab Justh-párti brassói ügyvéd személyében, aki az utolsó választáson is függetlenségi programmal lépett fel vele szemben.

A lévai választókerületben a Justh-párt teljesen megsemmisült és beolvadt a munkapártba, amely Báthly László plébánost kiáltotta ki képviselőjelöltjéül. A Kossuth-párt győzelme a kerületben bizonyos, mert a garamvölgyi liberális gárda nem barátja a klerikális velleitásokkal bíró kormánypárti jelölteknek.

Somorjára Sággy Gyulát, a kerület képviselőjelöltjét gróf Apponyi Albert kíséri el és beszédet fog mondani Sággy Gyula választói előtt.

Bonyhádon e hónap 29-én alakul meg a munkapárt, amely mindjárt megalakulásakor Perczel Dezsőt jelöli a kerület képviselőjéül. Ellenfele Döry Pál volt főispán lesz, aki Justh-párti programmal lép fel.

Sátoraljai helyen tegnap este alakult meg a munkapárt, amelyen elhatározták, hogy Jakabffy Imre államtitkárt jelölik képviselőnek. A kerületet jelenleg Buzs Barna Justh-párti képviseli.

Pécsett a munkapárt nevében Zsolnay Miklós és Visky László dr. felajánlotta a képviselőjelöltséget Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Zichy még nem adott ugyan határozott választ, de igen valószínű, hogy Pécsett fog föllépni.

A doroghi kerület választópolgárainak nagy része Kernstock Károlyt, az ismertevű kitűnő festőművészt és nyergesujfalusi gazdát léptette föl. A jelölő-bizottság elnöke, Lederberger Pál köfaragó mester táviratilag üdvözölte gróf Khuen-Heder-

váry Károly miniszterelnököt és értesítette a jelölésről.

A fiumei „Tengerpart“ című újság felhívó dolgot ír arról a hajszárról, mely a fiumei mandátum körül folyik. Az illető lap szerint dr. Tóth Elemér volt fiumei ügyvéd állítólag a Nemzeti Munkapárt központjának kiküldöttje kíséretében megjelent *Gigante* Szilvió szélső olasz politikai magatartásáról ismeretes fiumei polgári iskolai tanárnál s a központ nevében följajánlotta neki a fiumei mandátumot s a mandátum mellé harmincezer korona készpénzt is a választási költségek fedezésére. *Gigante* az újságíró előtt maga sem tagadta, hogy a dolog megtörtént, de kijelentette, hogy a jelöltséget nem fogadta el, mert szélső olasz állásponjánál fogva nincs abban a helyzetben, hogy akár a Khuen-kormányt, akár más kormányt támogathasson. *Zanella* Richard, a város mostani képviselője még nem nyilatkozott, hogy föllép-e a jövő választáson. Legkomolyabban tartja magát a városban a hír, hogy dr. *Maylaender* Mihály ügyvéd fog sikraszállni a fiumei mandátumért.

Szegváron a szocialista Mezői Vilmos ellen a Kossuth-párti dr. *Füredi* Ferencz szolnoki ügyvéd és dr. *Horváth* Zoltán Justh-párti lépnek fel. A munkapárt jelöltje itt gróf *Károlyi* Imre nagybirtokos lesz.

Csongrádon a Justh-párti Faragó Antal ellenében *Hieronymi* Károly kereskedelmi minisztert jelölte a munkapárt.

Tápén a Kossuth-párti Reök Ivánnak eddigelőt nincsen ellenjelöltje.

Zentán Perjessy Lászlót, a kereskedelmi és iparkamara titkárát munkapárti programmal jelölték. Ellenjelöltje *Lovász* Andor Justh-párti.

Komáromban Tuba János volt szabadelvű párti képviselő bizalmas értekezletet hívott össze, amelyen 34-en jelentek meg. Az értekezlet megalkototta a munkapártot és elhatározta, hogy képviselőül *Szivák* Imrét jelölték.

A löcsei kerületi néppárt jelölő gyűlése ma egyhangulag *Dömötör* Mihály budapesti ügyvédet jelölte.

Nagyidán ma a kerület néppárti választópölgárságának bizalmi emberei értekezletet tartottak, melyen a központ képviselőjében *Beniczky* Ödön országgyűlési képviselő jelent meg. Az értekezlet elhatározta, hogy a kerületben néppárti jelöltet állít és a jelöltség elfogadására gróf *Zichy* Aladárt kéri fel.

A nagyilondai kerületben Mihályi Tivadart, a magyarláposi kerületben, melyet most gróf *Teleki* Géza képvisel, *Lukács* Lászlót léptetik fel a románok.

Hunyadmegyében a következők a románok jelöltjei:

Déva: dr. Pop Jusztin,

Dobra: dr. Rozván István,

Hátszeg: dr. Suciú,

Vajdahunyad: dr. Dubles,

Szászváros: Vlád Aurél,

Körösbánya: Damjan Vazul,

Torda-Aranyosmege felvinczi kerületében a románok Moldován Valért,

Marosludason: Kormos Emilt és

Toroczkon: dr. Kritopot jelölték.

A szentendrei választókerületből száztáru küldöttség tiszteltet ma gróf *Szapáry* Pálnál, s a kerület választópölgárainak nevében felkérte gróf *Szapáryt* a kerület képviselőjelöltségének elfogadására. Gróf *Szapáry* megköszönte a bizalmat, elfogadta a felajánlott jelöltséget s kijelentette, hogy a legközelebb megtartja programbeszédét.

Sárvárott a kerület néppárti bizalmi férfiai értekezletet tartottak, amelyen a mostani képviselő *Förster* Ottó helyett *Husár* Károlyt a Népuság szerkesztőjét, a Katholikus Népszövetség titkárát jelölték.

A szászvárosi választókerület románsága ismét *Vlád* Aurélnak, a kerület eddigi képviselőjének ajánlotta fel a jelöltséget, ki azt elfogadta. Dr. *Munteán* Aurél szintén nemzeti programmal akar fellépni a kerületben és meglehetősen nagyszámú hívei vannak. A választókerület megvársága vasárnap tart értekezletet, és foglal állást a képviselőjelölés dolgában.

Az alsó-lendvai néppárt szűkebb bizottsága ma dr. *Nyári* Bélát jelölte a kerület képviselőjévé. A bizottság ülésén megjelent *Zboray* képviselő is.

A galántai kerületben néppárti programmal *Turi* Béla az Alkotmány főszerkesztője fog fellépni.

*
Kérjük előfizetőinket és olvasóinkat, hogy kerületükben a választási mozgalmakról bennünket kimerítően és időről-időre értesíteni sziveskedjenek.

*
Zászlók, jelvények Linnhartnál, Hunyady-utca.

KÜLFÖLD.

Luenger utóda. A parlamenti keresztény-szocialista pártszövetség ma dr. *Gessmann* választotta elnökévé, még pedig egyhangulag. *Liechtenstein* Alajos herceg ugyanis betegeskedése miatt nem fogadta el a párt elnökségét. A király ma dr. *Neumayer* alpolgármestert kihallgatáson fogadta, aki köszönetet mondott ő felségének Luenger betegsége folyamán tanusított részvételeért és a temetésén való személyes megjelenéséért. A király érdeklődött Luenger utolsó napjairól és elismerő szavakban szólott Luenger nagy szellemi képességeiről, Bécs város körül kifejtett érdemes működéséről és hazafiasságáról. A király ezután a dolgok folyásáról érdeklődött, mire dr. *Neumayer* azt válaszolta, hogy a városi képviselőt igyekezni fog Luenger szellemében tovább dolgozni. Dícsérő szavakkal emlékezett meg ezután ő felsége a bécsi lakosság mintaszere magatartásáról, amelyet a ravatal megtekintése és a temetés alkalmával tanusított.

Az osztrák képviselőház ülése. A képviselőház ma hosszabb vita után elfogadta azt az indítványt, melynek értelmében az iszákosság elleni törvényjavaslatot visszautalják a szocialpolitikai bizottság elé, majd megkezdik a helyiérdeki vasutakra vonatkozó javaslat tárgyalását. A legközelebbi ülés holnap.

Nyitott ajtó politikája Kelet-Ázsiában. A Newyork World washingtoni tudósítója állítólag legjobban értesült forrásból hallotta, hogy a japán kormány a nagykövetséghez a külügyminisztériumnak való továbbítás végett javaslatokat küldött, melyek arra irányulnak, hogy megegyezést hozzanak létre Japán és Amerika között, úgy, hogy mindkét hatalom együtt a távoli Keleten domináló szerepet fog játszani és pedig a nyitott ajtó elvének fentartásával és az összes nemzetek kereskedelmének egyenlő kezelésének garantálásával.

Combes a Briand-kormány ellen. Combes szenátor volt miniszterelnök tegnap beszélgetést folytatott a miniszterelnökkel, amelynek folyamán élesen kikelt Barthou igazságügyminiszter ellen, azzal vádolván, hogy cserben hagyta a republikánusokat. A beszélgetés oly élénk lett, hogy számos szenátor kettejük köré gyülekezett, mire Briand a beszélgetésnek a szavakkal vetett véget: Haszontalannak tartom a folyosón való vitatkozást. Ha ön nem akar interpellálni, a szenátusi tribün is rendelkezésére áll. — Hírlik, hogy *Vallée* volt igazságügyminiszternek a szenátus mai ülésére bejelentett interpellációja mögött Combes áll. Parlamenti körökben kétségesnek tartják, hogy a szenátus még ebben a hónapban el tudja intézni a költségvetést. A parlamenti ülésnek ennek következtében mintegy április első hetének végén zárulhat csupán, úgy, hogy a kormány valószínűleg kénytelen lesz a választásokra kitűzött április 24-iki határidőt elhalasztani.

A bolgár királyi pár Konstantinápolyban. A bolgár királyi pár vasárnap utazik el Konstantinápolyba. Kíséretükben lesz a miniszterelnök, a külügyminiszter és a kereskedelmi miniszter. *Ferdinánd* király kedvezőtlen belső politikai viszonyok között megy utra, mert az ellenzék, különösen a stambulovista-párt ki akarja aknázni a ruszcsuki eseményeket. Tiltakozó népgyűlések lesznek, amelyek az lesz a jelszó, hogy a Ruszcsukban kiontott vér a konstantinápolyi királylátogatásnak ára.

A szultán és volt vazallusa, a bolgár király között való czerimónia nehézségeit következőképen oldották meg: A bolgár királyi párt kiszállásakor nem a szultán, hanem a nagyvezér és a külügyminiszter fogja üdvözölni s az állomásról a szultán sátorához fogják kísélni, ahol a szultán megölelés nélkül csupán kézzorítással fogja *Ferdinánd* királyt fogadni, *Eleonóra* királynét pedig mély meghajlással és kézzorítással, de *kécsők* nélkül fogja üdvözölni. Az állomástól a szultán hajójáig terjedő rövid uton a szultán mellett *Eleonóra* királyné, a

trónörökös mellett pedig *Ferdinánd* király fog ülni.

Ferdinánd király látogatásának okán elmélkedve, a „Tanin“ a leghatározottabban megczáfolja azt a hirt, amely szerint a király Macedónia autonómiáját fogja kérni. A lap kijelenti, hogy Macedónia belső ügyei semmiképpen sem fognak szóba kerülni. A macedón kérdés a török alkotmány helyreállításával, amely a macedón bolgárok részére azelőtt követelt igazságosságot tisztelesen megadja, megszűnt létezni és Bulgáriának Macedóniára vonatkozó aspirációi a török alkotmány helyreállítása után semmivé lettek. A lap hivatalos forrásból állítólag azt az értesítést kapta, hogy *Ferdinánd* király látogatása csak a török-bolgár viszony szilárdabbá való alakítását czélozza.

Izvolzki expozéja. Orosz politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy *Izvolzki* nem diplomáciai okok miatt, hanem csak azért mondott le a külpolitikai expozéről, hogy a konzervatíveknek és naczionalistáknak kedvében járjon. A duma jobboldali pártjának legnagyobb része ugyanis arra az álláspontra helyezkedik, hogy a külpolitikát a dumában nem is szabad megvitatni.

Japán-orosz megállapodás. Az „Asadi“ című újság hiradása szerint Oroszország és Japánország között új megállapodás jött létre, amely az 1906. évi megállapodást Mandzsuriára és Mongolországra kiterjeszti. Az új megegyezés egyenesen szövetség jellegű.

Szerb hadiszerrendelés. A szerb kormány szerződésre lépett az Erhard-féle löszergyárral 80.000 drb. Shrapnel szállítása dolgában, a berlini fegyvergyártól 176 géppuskát, a Mauser-fegyvergyártól pedig 32.000 puskát rendelt.

A duma elnöke lemondott. Pétervárról jelentik: A tegnapi duma ülésén történt incidensből kifolyólag *Chomjakov* elnök ma lemondott méltóságáról. Az első alelnökhöz intézett levelében közli ezt a szándékát.

Ujabb orosz csapatok Perzsiában. Az a hír, hogy az orosz csapatokat Asherbeidszaban újból megerősítették, a perzsáknál nagy elkeseredést, az európaiaknál pedig aggodalmakat kelt. Az ország állapota semmiképpen sem igazolja ezt az intézkedést, hanem csak a perza kormány tekintélyét csorbítja. A külügyminiszter helyettese lemondott. A tebrizi endzsumen be akarja zárni a bazárokat és meg akarja nehezíteni az orosz katonák élemezését.

A helyzet Angliában. Redmond, az ir naczionalisták vezére, tegnap New-Castleben beszédet mondott amelyben a kormányt ingadozó és tétovázó politikája miatt támadta, mert a költségvetést a lordok vétőjogának rendezése előtt intézte el. Szólv meg van győződve, hogy néhány hét múlva általános választások lesznek.

Vihar a birodalmi gyűlésen. A birodalmi gyűlés mai ülésén a hadügyi költségvetés során ismét lármás jelenetek voltak. Ezuttal *Oldenburg* konzervatív képviselő egy megjegyzése adott okot a botrányra. *Oldenburg* a baloldal támadására éppen azt felelte, hogy azok az urak, akik őt megtámadták, rá nézve teljesen közömbösek, annál is inkább, mert nincs is személyes meggyőződésük. A baloldalon emiatt nagy lett a felháborodás. *Spahn* alelnök nem volt képes a rendet helyreállítani és a baloldal követelkezésére nem utasította rendre a szónokot, csak megintette, hogy kifejezése nem parlamentáris. Addig tartott a botrány, amíg *Spahn* rendre nem utasította *Oldenburgot*.

Ujabb vérengzés Bulgáriában. Szófiában a rendőrség tilalma következtében a ruszcsuki vérengzés ügyében mára egybehívott népgyűlést vasárnapra halasztották. Rendőrség és katonaság tartja fenn a városban a rendet és megakadályozza a csoportosulásokat és tüntetéseket. A csöcseléknek lovaskatonákkal való tegnapi összetűzése alkalmával 60 ember, legnagyobb részt szocialdemokrata, sebesült meg. Egyesek súlyosan sebesültek. A katonák közül többet ködörösök értek. Nehány vidéki városban tiltakozó gyűlést tartottak.

Szterényi József felolvasása.

— Magyarország gazdasági fejlődése az utolsó négy évtizedben. —

Budapest, márczius 17.

Szterényi József volt kereskedelmi államtitkár ma este félhét órakor felolvasást tartott a Pesti Lloyd-Társulatban Magyarország gazdasági fejlődéséről az utolsó négy évtizedben.

Ha valaki, úgy Szterényi József hivatott, hogy erről a gazdasági fejlődésről kritikát mondjon. Hisz ugyyszólván egész életét Magyarország gazdasági fejlesztésében töltötte, sőt az utolsó négy évben egyenesen vezető szerepe jutott. Gazdasági életünk minden ágában olyan gyakorlati tapasztalatokat szerzett, amelyek kiemelik őt gazdasági politikusaink közül, s a kereskedelmi minisztériumban előbb mint miniszteri tanácsos, utóbb mint államtitkár gazdasági életünk legrejtettebb titkaiba is olyan bepillantást nyerhetett, melyek az ő kritikáját a legbecesebbé teszik.

Mikor azt mondja, hogy Magyarország nagy gazdasági erőt rejt magában, mely erőteljes fejlődésre alkalmas, csak nyugodt munkaidőre lenne szüksége, hogy fejlődésében meg ne akasztassék, akkor tulajdonképpen csak azt mondta, amit előtte mások is megmondtak már. De míg ez mások szájából hallva, csak szép frázisnak látszik, addig, mikor Szterényi mondta, nagyon súlyos és nagyon jelentőségteljes kritikája egész közéletünknek, melyben minden akciózt, minden erőt a politika köt le, s melyben minden nemzeti törekvést a politika abszorbeál.

Annál inkább kell Szterényi idézett mondatát hangsúlyozni, mert Szterényi egész felolvasása folyamán nem kommentálja azokat az adatokat, melyeket gazdasági fejlődésünk feltüntetésére felhoz, csakis a hivatalos adatokat állítja egymás mellé. Hogy a kritikától tartózkodik, azt is éppen annak tudjuk be, hogy a politikizálás akarta kerülni, mert szomorú politikai helyzetünk folytán a gazdasági kérdések is tulajdonképpen politikai kérdésekké devalválódtak. De maguk a számadatoknak az az egybeállítás is, ahogy azt Szterényi tette, felér egy beható és mély kritikával, mert az egybeállítás módja ékeesen beszél, s főleg az a tanulság, melyet Szterényi végül levont, mindenkit felvilágosíthat arról a tendenciáról, mely Szterényit vezette. Szterényi azt mondta, hogy adataiból azt a tanulságot szűrte le, hogy ha az ország annyi közjogi és önvédelmi harc mellett, oly kevés időt és munkát fordítva gazdasági fejlődésére, és e kevés munkában is gyakran évekig tartott gazdasági válságok elleni harcában ilyen eredményeket tudott elérni, mennyivel nagyobb eredményeket érhetne el, ha a politika nem nehezédnek oly súlylyal gazdasági életünkre és nem akasztaná még minduntalan annak fejlődését; ha az ország igazi, nagyszabású gazdasági politikát folytathatna.

Ennek a tételének indokolására felhossa, hogy 1870-től, 1907-ig a magyar állam vagyoni gyarapodása 371.54 százalék, de a teher emelkedése 625.09 százalék. De nem szabad elfeledni, hogy rengeteg áldozatot kellett hoznunk kulturális és igazságügyi célokra. Negyven év alatt az emelkedés a kul-

turális célokra hozott költségekben 1307 százalék, az igazságügyi költségekben 645 százalék, míg ugyanaz alatt az idő alatt Ausztria hasonló célú költségei csak 745, illetőleg 139 százalék emelkedést mutattak. De az általános közgazdasági jellegű kiadásokra is kéreken kétszer akkora áldozatokat kellett hoznunk, mint Ausztriának.

Részletesen foglalja az államháztartás fejlődésével. Rámutat arra, hogy az állami kiadások negyven év alatt megháromszorozódtak, s ha mindezen nagy rendes terhek mellett államgazdaságunk mégis nemcsak egyensúlyát volt képes megőrizni, hanem ez időszakot, mint fentebb már kiemeltük tekintélyes vagyonszaporulattal tudja lezárni: bizvást el lehet mondani, hogy államgazdaságunk reális alapokon nyugszik és egészséges fejlődést mutat. Ezt mindenesetre vizsgáló olyan ember szájából hallani, mint Szterényi.

A nép szociális helyzete is javult, javult kulturális foka is, és a közegészségügy. Nagyszerű fejlődést mutathatunk fel a posta, a távirat, s vasúti eredményeinkben, ami pedig a tengeri hajózást illeti, e téren egyenesen rendkívüli a fejlődés. Földművelésügyünk belterjesebbé lett s az iparfejlesztési akció nagyszerű eredményeket tud felmutatni. Részletesen beszélt a kivándorlásról, melyről azt mondta, hogy kétségtelen része van a kivándorlás nagy növekedésében annak, hogy nem elegendők a munkaalalmak, de legnagyobb része a kivándorlásban mégis annak van, hogy birtokviszonyaink szerencsétlenek, s nagy aránytalanság van a munkabérekben.

És végül azt a tanulságot vonja le, hogy mindazoknak a kedvezőtlen viszonyoknak, amelyekkel az országnak meg kellett küzdenie, s mindazoknak az óriási áldozatoknak, melyeket hoznunk kellett, az ország lakossága az utolsó négy évtized alatt nemcsak nem szegényedett, hanem ellenkezőleg, tekintélyes mérvű vagyonosodást mutat.

Mindenki, aki jelen volt, csodálattal adózott Szterényinek, aki annyi lelket tudott bevinni a rideg számokba, s aki pusztá adatok egyszerű felsorolásával is olyan képét adta gazdasági életünknek, hogy az hosszú ideig forrásmunka lesz politikusaink és közgazdánk számára.

Szterényi József előadásáról a következő részletes tudósításban számolunk be:

A Pesti Lloyd-Társulat ma este félhét órakor felolvasó-ülést tartott, amelyen Szterényi József belső titkos tanácsos, volt kereskedelmi államtitkár tartott nagyszabású előadást Magyarországnak az utolsó négy évtizedben való gazdasági fejlődéséről. Az előadás meghallgatására a Lloyd-Társulat dísztermében nagyszánu és igen előkelő közönség jelent meg, amelynek sorában politikai és gazdasági életünk számos kiválósága volt ott. Megjelentek többek között Wekerle Sándor, Kossuth Ferencz, Jekelfalussy Lajos, gróf Batthyány Lajos, Ludvigh Gyula titkos tanácsosok, báró Hatvány-Deutsch Sándor főrendiházi tag, Hédevári Lehel, Graiz Gusztáv, ifjabb Wekerle Sándor, Moskovitz Géza, László László, gróf Benyovszky Sándor országgyűlési képviselő, Singer Zsigmond és Márkus Miksa főszerkesztők, Pallai Lajos, Halász Sándor, Vargha Gyula, Kovács Gyula miniszteri tanácsosok, dr. Neumann Károly, Györy Loránt, Szántó Menyhért, Földváry József, Halász László, Emich Gusztáv osztálytanácsosok, Leszner Rikárd, dr. Fodor Jenő miniszteri titkárok, Fürst Bertalan, Kotányi Zsigmond, Thék Endre, jánosi Engel Gyula udvari tanácsosok, báró Hatvány-Deutsch József, Weiss Manfréd, Hegedüs Lo-

ránd, Weisz Károly, madarassi báró Beck Gyula, Zala Adolf, Gelléri Mór, Bálint Imre, Bosányi Endre, Bartá Arnold, Wolfner Tivadar, Elischer Gyula, dr. Schmidt Károly, báró Kornfeld Pál, Wolfner József, dr. Fekete Ignác, ifjabb dr. Chorin Ferencz, dr. Kovács József, dr. Baumgarten Izidor, Ribári Mór, Vajda Imre, Frommer Rezső, Breitner L. Zsigmond, Hönich Henrik, Pirnitzer Gyula, Enyedy Béni, Nagel Róbert, Ullmann Adolf, Weisz Károly, Hacker Mór, Fábry Károly, Benes József, Herz József, dr. Bokor Gusztáv és a Lloyd-Társulat részéről Székely Ferencz alelnök, dr. Engel Aurél főtítkár és dr. Ullmann Antal titkár s még számosan.

Székely Ferencz, a Lloyd-Társulat alelnöke megnyitotta az ülést, üdvözölte a megjelenteket s fölkérte Szterényi József belső titkos tanácsost előadásának megtartására.

Szterényi József ezután óriási érdeklődéstől kísérve a következő előadást tartotta:

A politika és gazdasági életünk.

A politika alakulása természetesen befolyásolja a gazdasági életet. Nálunk — sajátos viszonyainknál fogva — inkább, mint bárhol másutt. Mert az államhatalom ritkán bír oly nagy befolyással egy ország gazdasági életére, mint nálunk. Innen van, hogy a politikai élet rázkódtatásai súlyos visszahatással bírnak gazdasági életünkre. És viszont. Másfél év politikai alakulata tesz erről újabb — szomorú — tanulságot. Alig hogy — a politika némi megnyugvásával — nagyobb erővel indult meg gazdasági fejlődésünk, a politika újabb felborulásával ismét a visszaesés súlyos tünetei mutatkoznak.

Mintha átok, súlyos átok nehezédnek szegény hazánk gazdasági életére!

A világ-gazdaság kedvező alakulatai, melyeket megerősödésünkre kihasználhatnánk, szinte mindig politikai válságban találják az országot. A kedvező alakulatokból tehát csak ritkán vehetjük ki részünket. Annival inkább a kedvezőtlen gazdasági helyzetekből, mely kedvezőtlen alakulatok teljes erővel éreztetik hatásukat és ezt annival súlyosabban, mert a kedvező viszonyokkal járó erőgyűjtés előnyei nélkül érik az országot.

Most ismét teljes súlyával nehezédik ráunk ez a helyzet.

Talán nem végezek tehát felesleges munkát, midőn — menten minden politikai tendenciától — gazdasági életünk eddigi fejlődésének rövid ismertetésével reámutatok arra, hogy mily nagy baj e fejlődés szempontjából a politika bizonytalansága. Ezzel egyuttal annak bizonyítékait is vélem szolgálhatni, hogy Magyarország nagy gazdasági erőt rejt magában, mely erőteljes fejlődésre alkalmas, csak nyugodt munkaidőre lenne szüksége, hogy fejlődésében meg ne akasztassék.

Közel négy évtized gazdasági alakulásának adataival kívánom ezt bizonyítani t. Uraim, és ezzel egyidejűleg megállapítani annak a gyakran hallott — kétségkívül hangzatos — állításnak valódi tartalmát, mely szerint az ország gazdaságilag hanyatlak és népünk mindinkább szegényedik.

Jó lesz ebben egyszer már tisztán látnunk. Ismétlem, hogy minden politikai célzattól menten kívánom es feladatot megoldani, az lévén egyébként is meggyőződésöm, hogy a gazdasági kérdések lehetőleg önmagukban bírálandók el és azoknak soha nincs előnyükre, ha politikával kapcsolhatnák össze.

Megezőfolthatatlan számok bizonyító erejével fogom tételimeit tárgyalni, összehasonlítva az ország gazdasági állapotát 1870-ben és 1907-ben, még pedig minden kommentár nélkül, csupán a hivatalos adatok egymás mellé állításával.

Miért éppen az 1870. évvel és nem a kiegyezés évével?

Egyrészt, mert a kiegyezés három első évének költségvetései komoly összehasonlítás alapjául nem szolgálhatnak és a legtöbb megbízható adatunk csak az 1870. évtől kezdődik; másrészt, mert az 1870. évvel kezdődik állami és magángazdaságunk inkább kialakulni, innen kezdve állandóbbak viszonyaink és inkább érvényesül már az ország politikai és gazdasági konszolidációja.

Ahol csak lehet, ezt az évet veszem összehasonlítás alapul, helyenként azonban el kell térnem ettől és így adataim — sajnos — nem egységesek, nem követhetnek azokban határozott rendszert, hiányzik hozzá a lehetőség.

A gazdasági statisztika még mai állapotában sem kimerítő, régebről pedig éppen csak nagyon szórványos adatokat nyújt. Ezért nem adhatok egységes, egész képet, hanem csak egyes mozaikokból állíthatok össze képrészleteket. Olyan lesz ez

összeállításom, mint a régmúlt időkbeli előkerült mozaik-képek, melyeknek egy-egy részlete teljesen ép és hű, de az egész kép itt-ott folytonossági hiányokban szenved, mégis fogalmat alkothatunk magunknak az egyes megmaradt részletekből is ama kor művészetéről, melyből reánk maradtak.

Az én adataim is ilyenek. Hű képét adják a gazdasági élet egy-egy jelentősebb részletének, de nem egységes képét egész gazdasági fejlődésünknek. Am valamennyi bemutatandó részlet — ha rendszertelenül és folytonossági hiányoktól megszakítva is állanak előttünk, — együttvéve mégis csak komoly bírálati alapot fog szolgáltatni arra nézve, vajjon gazdaságilag fejlődött-e Magyarország 1870 óta, és mennyiben, továbbá mi az igazság abban, hogy az ország folyton szegényedik?

Bár az államnak, mint ilyennek gazdasági alakulásából semmi következtetés sem vonható tulajdonképpen a magángazdaság alakulására, mégis célszerűnek tartom röviden az állam gazdasági alakulását is érinteni.

Adataimat a könnyebb áttekinthetőség érdekében két főcsoportra fogom osztani: külön fogom tárgyalni röviden az államot, mint gazdasági alanyt és külön a magángazdaságot.

Adataim — mint már említettem — tulajdonképpen számokból állanak. Talán túlságosan sok számot is állítok így egymás mellé, de ha hű képét akarok adni és csak megközelítően kimerítőt, úgy nem kerülhetem ezt el.

Kezdem az állammal.

A magyar állam vagyona.

A magyar állam vagyona 1870-ben 1,216,535,971 K volt, melylyel szemben állott 778,932,783 K teher; vagyis az állam tiszta vagyona 1870-ben 437,603,188 K volt.

Ezzel szemben állott 1907-ben 5,647,786,667 K teher ellenében 7,711,272,790 K vagyon, azaz állam tiszta vagyona ekkor már 2,063,486,123 K, vagyis a magyar állam vagyoni gyarapodása 1870-től 1907-ig 1,625,802,935 K, ami megfelel 371.54% emelkedésnek.

Igaz, hogy ezzel szemben az állam adósságai (vagyonsmérlegünk összes teherterheit ide számítva) 1870-ben csak 778,932,783 K koronát tettek, 1907-ben pedig ezek már kerekben 5648 millió koronára rugtak, ami ugyanezen idő alatt 625.09% teheremelkedést jelent, vagyis ez a teheremelkedés szinte kétszerese a tiszta vagyonnövekedés arányának. Ámde a teheremelkedéssel viszont szembe kell állítani az állam ingatlan vagyonának nagymérvű emelkedését: az 1870. évi 713,223,000 K értékkel szemben, 1907-ben 4,309,842,804 K értéket.

Ez ingatlan értéknövekedés természetesen nem szerepel a forgalmi értéknövekedés, hanem ez teljesen az ingatlanok mennyiségének szaporulatából alakul.

Az állambáztartás.

Jóllehet az állam több mint másfél milliárdnyi korona tiszta vagyonszaporulata csak nagy áldozatok árán volt elérhető: mégis kétségtelen, hogy államgazdaságunk egészséges alapokon nyugszik és fejlődő irányzatot mutat.

Allamgazdaságunkról szólva, talán nem lesz egészen érdektelen, futó pillantást vetni államháztartásunk némely vonatkozásaira, nevezetesen arra, hogy az említett idő alatt mily áldozatokat kellett a magyar államnak hoznia szorosan vett állami feladatai teljesítésére és mily óriási erőfeszítést igényelt fejlődésünk például kulturális és igazságügyi téren, melyek természetesen csak áldozatokat kívánnak az államtól minden anyagi ellenérték nélkül.

A magyar állam tulajdonképeni állami kiadásai — tehát az üzemi természetű kiadások nélkül — tettek 1870-ben 381,826,000 koronát, 1907-ben pedig már 1,024,511,000 koronát, vagyis az emelkedés a kiadásokban csaknem 300%.

Ha pedig ezen kiadások keretében a kulturális és igazságügyi terhek alakulását kutatjuk, akkor azt az eredményt kapjuk, hogy kulturális céljokra fordított a magyar állam 1870-től 1907-ig 755,239,600 koronát (1870-ben volt 4,244,800 korona, 1907-ben 59,743,900 korona, tehát az emelkedés 1307.44 százalék); igazságügyének fejlesztésére pedig 1,002,829,600 koronát (1870-ben volt 5,918,200 korona, 1907-ben 44,127,000 korona, az emelkedés tehát 645.62 százalék).

E terhek rendkívüli nagyságát csak úgy értékelhetjük kellően ha ezekkel összehasonlítjuk Ausztriának e téren ugyanezen időszakban hozott áldozatait. Ekkor azt a meglepő eredményt kapjuk, hogy míg Magyarországnak 1907-ben kulturális céljokra 1307.44 százalékkal igazságügyére pedig 645.62 százalékkal többet kellett fordítania, mint Ausztriának; addig ugyanezen idő alatt Ausztria költségemelkedése e címeken csupán 745.15, illetőleg 139.69 százalékot tesz, tehát Magyarországnak ez irányú fejlődése érdekében ennivel nagyobb áldozatot kellett hoznia, mint Ausztriának, ez tehát annival előnyösebb helyzetben volt e tekintetben is.

Nem kedvezőbb a helyzet a magyar állam általános közgazdasági célú tevékenységénél sem.

Azon áldozatokat értem ezen tevékenységénél, melyeket az állam az általános közgazdaság előmozdítása érdekében hoz, anélkül, hogy az állam magángazdaságára, vagy az államvagyon alakulására közvetlen befolyással is volna: vízszabályozásról, talajjavításról, állattenyésztésről, iparfejlesztésről, iparkutatásról és hasonlókról van itt szó.

Ezen közgazdasági jellegű kiadásokra az állam ez idő alatt összesen 2,157,855,700 koronát fordított (1870-ben volt 24,396,400 korona, 1907-ben pedig 128,008,700 korona, az emelkedés tehát 424.70 százalék), míg Ausztria ugyanily irányú tevékenységének költségei ugyanezen időben csak 224.04 százalék emelkedést mutatnak fel, vagyis Magyarországnak ez irányú tevékenysége is kerekben kétszer oly nagy anyagi áldozatába került, mint Ausztriának.

A szorosan vett állami feladatoknál még — az aránylag kisebb egyéb terheket mellőzve — a hadügyi kiadásokat is figyelembe kell venni, ha az államnak gazdasági kihatással nem bíró terheit illetőleg csak egész nagyjában tájékozva akarunk lenni.

Ezeket a terheket összegezve, azt látjuk, hogy honvédségünkre 1870-től 1907-ig 995,744,000, — a közös hadsereg kvótaszereit szükségleteire 2,738,916,000 koronát fordított az ország vagyis az emelkedés ott 117.35 százalék, itt 83.95 százalék.

Ha mindezen aránytalanul nagy rendes terhek mellett államgazdaságunk — néhány év kedvezőtlen eredményeitől eltekintve — mégis nemcsak egyensúlyát volt képes megőrizni, hanem ez időszakot még tekintélyes vagyon-szaporulattal tudja lezárni: bizvást nem mondható túlzásnak, ha azt állítom, hogy államgazdaságunk reális alapokon nyugszik és egészséges fejlődést mutat.

Mutatja ezt egyébként az állami költségvetés bevételi részének alakulása is. Mellőzve itt is az üzemi természetű, továbbá az állami javak eladásából és hitelműveletekből eredő bevételeket, az összes egyéb bevételek tettek 1870-ben 294,068 millió K-t, 1907-ben pedig 969,080 milliót, vagyis az emelkedés itt is szinte ugyanaz, mint a kiadásoknál.

Folytathatnám államgazdaságunk egészséges fejlődésének bizonyítását t. Uram, de nagyobb súlyt a magángazdaság alakulására fektetvén és úgy is kénytelen lévén erősen próbára tenni türelmüket, mellőzöm ezt és áttérek a magángazdaságra.

Mielőtt azokat a mozaikkockákat, melyekkel magángazdaságunk fejlődését illusztrálni akarom, összeszedném és egybeállítanám megkísérlelném, hogy azokból az egész képet összeállítsam, legyen szabad arra nézve, hogy a nemzet egészséges fejlődésben van, egyes kis kóprészleteket bemutatnom.

A részleteket a gazdasági élet különböző teréről és részben különböző időszakaiból kell összezsenednem, a szerint, amint azok rendelkezésre állanak.

Röviden kívánom érinteni a közgazdasági élet általános fejlődésére utaló adatokat és csak azután külön a földművelést, az ipart és hitelügyet. Így kapunk talán megközelítően hű képet.

A lakás és az iskola.

Ezt megelőzőleg azonban a kép teljessége kedvéért futólag kívánám érinteni a kulturális és anyagi fejlődés egyik jellegzetes megnyilatkozását: a lakást és az iskolát.

Miképen állunk ezen a két téren?

A pinzelakások száma 1869-ben az összes lakások fél százalékát tette, 1900-ban már csak egy tízed százalékát; egy-egy szobára esett 1869-ben 4, 1900-ban már csak 3-4 lakó, és míg a népesség összes szaporodása 1869-től 1900-ig 24.2%, addig a lakások számának emelkedése ugyanezen idő alatt 45.3%, vagyis csaknem kétszerese.

És az oktatás?

Mindennapi elemi népiskoláink száma 1870-ben 14,038 volt, 1907-ben 17,035; a néptanítóké akkor 18,494, most 34,161; iskolába járó tanköteles 1870-ben 1,156,097, 1907-ben 2,546,456 (120.26%), a középiskolai tanúrok száma 1870-ben 1980, 1907-ben már 3999 (101.37%).

Mit bizonyít ez a néhány szám?

Bizonyítja azt, hogy a közegészségügy fejlesztésére nézve tett intézkedések és a tankötelezettség szigorúbb kezelésének eredményeit és az iskolaiügyet illetőleg a népesség szaporodásából természetesen folyó eredményeket sem hagyva figyelmen kívül, a lakosság igényei a jobb lakásviszonyok iránt emelkednek, kulturális igényei pedig növekednek: mind kettő a művelődés és anyagi fejlődés legtermészetesebb és legközvetlenebb megnyilatkozásai.

Tegyük összehasonlítást itt is Ausztriával, akkor azt látjuk, hogy a népiskolák száma a mi 21.35 százaléknál emelkedésünkkel szemben ott 50.92 százalék, a tanítók száma 84.71 százalékkal szemben ott 182.97 százalék, az iskolába járó tankötelesek száma 120.20 százalékkal szemben 135.12 százalék, a középiskolai tanúrok száma pedig 101.97

százalékkal szemben 204.87 százaléknál emelkedést mutat. Ausztria tehát viszonylag nemcsak aránytalanul kisebb kulturális terheket viselt az utolsó négy évtizedben, mint Magyarország, hanem még aránytalanul nagyobb eredményeket is mutat fel, vagyis nekünk nagy áldozatokat kellett hoznunk előbb a multak pótlásáért, míg Ausztria csupán a természetes fejlődés terheit viselte.

Igy van ez a közélet sok más terén is!

E kis kitérő után rejtérék már magára a gazdasági életre.

Posta, távirtda, vasút.

Legközvetlenebb általános megnyilatkozása minden állam gazdasági és részben kulturális fejlődésének a posta, távirtda és a vasút.

A magyar posta, távirtda és vasút e tekintetben igen érdekes alakulásokat mutatnak egymagukban is, de különösen Ausztriával való összehasonításukban.

Nem arról akarok szólni, hogy a magyar posta, távirtda és vasút mily magas színvonalon álló intézményeink, hanem azokban a vonatkozásokban akarom bemutatni fejlődésüket, melyekben az ország kulturális és anyagi fejlődésével állanak.

Lássuk mindenekelőtt a postát és távirtdát.

A közbesített levelek és levelezőlapok száma volt 1870-ben 34,090,521, 1907-ben pedig 354,723,000 darab, ami megfelel 940.53 százalékos emelkedésnek (Ausztriában 110,861,076 és 1,201,673,970 darab, vagyis az emelkedés 983.95 százalék); a nyomtatványforgalom volt nálunk 1870-ben 2,427,000 és 1907-ben 79,026,000 darab, tehát az emelkedés 3156.12 százalék (Ausztriában 8,968,401 és 199,162,070, tehát az emelkedés 2120.71 százalék); az áruminták száma volt 1870-ben 701,000 és 1907-ben 4,314,000 darab, ami megfelel 515.41 százalékos emelkedésnek (Ausztriában 3,178,311 és 22,639,630, ami 612.92 százalék emelkedést jelent ott.)

Eppen ily érdekes a csomag-, pénz- és táviratforgalom alakulása is.

A csomag- és pénzeslevélforgalom volt 1870-ben 5,614,000 darab 2,155,400,000 K értékben és 1907-ben 24,479,000 darab 6,237,805,000 K értékben, tehát az emelkedés 336.03, illetve 189.40 százalék (Ausztriában 17,715,901 és 61,975,280, illetve 3,369,587,420 és 9,805,362,900 K = 249.83 és 82.61 százalék); a befizetett postautalványok forgalma 1870-ben 24,290,000 K és 1907-ben 1,330,175,000 K, tehát 5376.22 százalékkal több (Ausztriában 55,876,140 és 1,605,677,029 K = 2773.64 százalék); a befizetett postautalványtel 1870-ben 18,605,000 K, 1907-ben 113,867,000 K, ami megfelel 512.02 százalék emelkedésnek (Ausztriában 14,623,720 és 130,374,000 korona = 791.52 százalék); végül a táviratok száma 3,911,000 darab 1871-ben és 20,380,222 darab 1907-ben, tehát 421.10 százaléknál emelkedés (Ausztriában 9,679,891 és 62,611,912 darab = 546.82 százalék).

Jellemzők e számadatokban a befizetett postautalványok és utánvételek eredményei: annak a jellegzetes gazdasági viszonyoknak pregnáns kifejezői, melylyel Ausztriával vagyunk?

Nemde érdekes számok?

És ha még hozzávesszük a kulturális fejlődés egyik legpregnansabb kifejezőjét, a hírlapok forgalmát is, mely 1870-ben 15,542,000 darab volt, 1907-ben pedig már 153,271,000, ami megfelel 899.04 százaléknál emelkedésnek (Ausztriában 45,395,444 és 237,026,390 darab = 422.14 százalék); akkor tiszta képet nyerünk ezekben a vonatkozásokban az ország kulturális és gazdasági haladásáról.

Áttérek t. Uram, a vasútra.

Itt már két szempontot kell érvényesíteni. Az egyik a vasutak építése, a másik azok forgalma.

Ezekben is igyekezzem szerbeállítani a mi viszonyainkkal az ausztriai viszonyokat.

A magyar birodalom területén 1870-ben mindössze 3474 kilométer vasúti hálózat volt, mely 1907-ben már 18,944 kilométerre emelkedett, vagyis a növekedés 443.31 százalék (Ausztriában 6106 és 21701 kilométer = 353.40 százalék); akkor 100,000 lakosra esett Magyarországon 22.5 kilométer vasút, 1907-ben már 98.4 kilométer (Ausztriában 30.2 és 88.7); 1870-ben esett Magyarországon 100 □ kilométerre 1.1 kilométer vasút, 1907-ben 5.8 kilométer (Ausztriában 2 és 7.2 kilométer).

Ezek az adatok előz szembevetésükön mutatják fejlődésünket e téren. Mégis a gazdasági haladás szempontjából sokkal fontosabb az utas- és áruforgalom alakulása, mint amely az említett postai forgalommal együtt meglehetősen hű tükre gazdasági életünk fejlődésének.

Vasutaink szállítottak:

1870-ben 4,642,000 személyt, 1907-ben 107 millió 171,000-et, tehát itt 2208.72 százalék emelkedéssel állunk szemben (Ausztriában 19,404,543 és 223,717,302 személyt = 1052.91 százalék);

1870-ben 53,142,000 métermázsát fizető árut, 1907-ben pedig 614,830,000 métermázsát, vagyis

1056.9 százalékkal többet (Ausztriában 191.149.655 és 1.431.485,520 métermázsát = 648.88 százalék), vagyis vasuti téren Magyarország sokkal nagyobb fejlődésre mutathat, mint Ausztria.

Ez különben természetes is, mert hisz a multak hiányait is kellett egyuttal pótolnunk ezen a téren is.

A tengeri hajózás.

Legyen szabad itt még egész röviden érinteni a tengeri hajózás fejlődését, mint amely szintén következtetést enged gazdasági életünk alakulására.

1870-ben Fiume hajóforgalma 506 gőzös és 3609 vitorlás volt 273,383 tonnatartalommal, 1907-ben pedig 12.816 gőzös és 3607 vitorlás 4.331.399 tonnatartalommal és míg 1870-ben egyetlen magyar tengeri gőzösünk sem volt, 1909-ben már 116 magyar tengeri gőzhajónk van 113,506 tonnatartalommal.

A megoldásra várakozó nagy gazdasági feladatokhoz képest még mindig tulságosan kevés ugyan, de fejlődésnek mégis figyelemre méltó.

És hogy itt egész közlekedésügyünk fejlődésének kis képét adjam, csak mellékesen említem utágyunkat is, nevezetesen az országnak volt 1867-ben 12.100 km. kiépített közútja (állami és egyéb együttvéve), 1907-ben pedig 47.880 km., vagyis ezen a téren is rendkívüli fejlődéssel állunk szemben.

Ezen általános* jellegű, kulturális és gazdasági fejlődésünket egyaránt bizonyító adatok után áttérek a földmívelésre, az iparra és a hitelügyre.

Csak a legjellegzetesebb adatokra fogok mindenütt szorítkozni, nem akarván tulságos részletekbe bocsátkozni.

A földmívelésügy

Kezdem a földmíveléssel.

A kataszteri munkákat megelőzőleg a hetvenes évek elején Magyarország összes területének csak 33.86 százaléka volt szántóföld; 1907-ben ez már 41.75 százalékra emelkedett; a szántóföld területének emelkedése tehát 24.3 százalék.

Ha pedig a nem termő és az ugar területeket állítjuk egymással szembe, akkor azt látjuk, hogy a hetvenes évek elején az összes területnek 8.03 százaléka nem termő területre és 1871-ben az anyaországon a szántóföldnek 22.93 százaléka ugarra esett, 1907-ben pedig a nem termő terület 5.32 százalékra szállott alá, az ugar pedig az anyaországban már csak 9.58 százalékot tett. Előbbi, t. i. a nem termő terület csökkenése kerekén 1.5 millió kat. holddal szaporította a szántóföldet és ez abszolút vagyonszaporulat, utóbbi, az ugar körülbelül felére csökkent, amiben a helyesebb és jövedelmezőbb gazdálkodás jut kifejezésre.

A földbirtok mai értékét kitűnő tudósunk, dr. Fellner Frigyes kerekén 15 milliárd koronára teszi. Ha ezt az alapot elfogadjuk, és a legenyhébb számítás szerint a földbirtok értéknövekedését az 1870. évi értékkel szemben átlagban csak 100 százalékra tesszük, — pedig minden tulás nélkül országos átlagban 200 százalékra is tehetők — akkor ezen idő alatt földbirtokunk értéke kerekén 7.5 milliárd koronával növekedett.

A földbirtok értékének tényleges nagy arányú növekedésére vall állattenyésztésünk és a földbirtok mellékterméneinek bámulatos fejlődése, nemkülönben a földbirtok terméshozamainak növekedése is.

Állatkivitelünk értéke tett 1870-ben 82.813,532 koronát, 1908-ban pedig 262.467,049 koronát; ha pedig a tiszta kiviteli többletet hasonlítjuk össze és teljesen hü képet csak így nyerhetünk — akkor az 1870. évi 45.397,358 koronával szemben 1908-ban 249.247,074 millió korona áll, vagyis az emelkedés 546 százalék.

Jellemző egyébként erre nézve, hogy míg szarvasmarhából 1870-ben még 1.092,100 K értékű behozatali többletünk volt, 1908-ban már kiviteli többletünk értéke tesz 124.073,600 koronát.

Igen becses adalékokat szolgáltat földbirtokunk értékeléséhez a gazdasági mellékterméneket kivitelének alakulása is; nevezetesen a hus, tojás, vaj stb kiviteli többlete az 1870. évi 4.337,128 koronáról 1908-ra 85.630,694 koronára emelkedett.

A földmívelés fejlődésének jellegzetes bizonyítéka továbbá, hogy míg az 1870—1876. évek átlagában a gabonaneműek átlagtermése hektáronként 10.32 hl. volt, addig ez az 1900—1907. évek átlagában már 17.85 hl. vagyis 72.97 százalékkal több.

Mint hogy pedig hazánk mezőgazdasági mérlegének legfőbb tényezője mindig a buza, tegyük meg ezt az összehasonlítást erre is és akkor úgy fogjuk találni, hogy az 1870—76. évek átlagában volt a magyar anyaországban a buza hozama 9.22 hl., mely ez az 1900—1907. évek átlagában már 15.79 hl.-re emelkedett, vagyis az emelkedés 71.26 százalék.

Igen érdekesek lennének a különböző termelési ágakra vonatkozó adatok is, de tartózkodnom kell — az anyag rendkívül nagy terjedelme miatt — a tulságos részletezéstől és ezért csupán annak

felemelésére szorítkozom, hogy az említett évek átlagában emelkedtek a terméshozamok az anyaországban: a burgonyánál 186.6. a takarmányrépánál 137.7, a kikészített iennél 70.5, kendernél 36.9, a szemes tengerinél 58.3, a hüvelyeseknél pedig 38.8 százalékkal és hogy míg 1870-ben a cukorrépa területe 119,000 kat. hold volt kerekén 7 millió mm. terméssel, 1907-ben ez már 515,000 kat. holdat tett kerekén 71 millió mm. terméssel.

Igaz, hogy hazai földmívelésünk még messze van attól, hogy terméshozamai a nyugoti államok eredményeit megközelítsék. Mert míg egy hektár buzatermése az 1903—1907. évek átlagában Nagybritanniában 22.51, Németországban 20.25, Franciaországban 14.29 és még Ausztriában is 12.81 mm. volt; addig Magyarország csak 12.21 mm.-t volt képes elérni.

Ámde ha azokat az eredményeket mezőgazdaságunk nem is volt képes még felmutatni, nagyarányú fejlődése még sem vitatható el.

Mezőgazdaságunk fejlődésére nézve egyébként legjellegzetesebb — minthogy a legkisebb birtokok fejlődésére enged következtetést — hogy míg a hetvenes évek elején összeirt 1.109.460 darab ekéből még 578,935 faeke volt, addig 1895-ben az akkori 1.372,518 eke között már nincs egyetlen faeke sem!

Nemcsak gazdasági fejlődés ez, hanem érdekes kultúrtörténelmi alakulás is!

Nem időzöm hosszabban a mezőgazdaságnál és csak jelezni kívánom itt röviden, hogy mezőgazdasági termelésünk értéke — az erdészet nélkül — 1906-ban már 4092 millió koronát tett, ami kétszázévtől fejlett gazdasági üzemre vall már.

Áttérek t. uraim az iparra.

Az ipar.

Ami itt leginkább szembeszökik, az a rendkívüli aránytalanság, mely a kereső népcesség szaporodásában mutatkozik.

Míg a magyar birodalom népességének szaporodása 1869-től 1900-ig 24.8 százalék (Ausztriában 28.2 százalék), addig a kereső iparosság szaporulata 69.9 százalék (Ausztriában 32.1 százalék), a kereskedő népességé 115 százalék (Ausztriában 51.6 százalék), a közlekedési népességé pedig 379.3 százalék (Ausztriában 102 százalék): oly szaporulat, mely markánsan jelzi gazdasági fejlődésünk irányát.

E fejlődésre nézve legjellegzetesebb az ország széntermelésének nagyarányú emelkedése, mely 1870-ben 11.614,231 métermázsát tett és 1907-re 77 029,265 métermázsára emelkedett, vagyis emelkedése 563.2 százalék (Ausztriában 598.78 százalék); ha pedig az ország szénfogyasztását vesszük, amiben természetesen a közlekedési eszközök és a nem ipari fogyasztás is szerepel, akkor ez emelkedett 12.605,345 mm.-ről 107.504,334 mm.-ra, ami 752.9 százaléknak felel meg.

De mutatja a fejlődést az is, hogy vasérc-termelésünk 1870-ben 3,215,577 mm. volt, 1907-ben pedig 16,660,021 mm., tehát emelkedett 418.10 százalékkal (Ausztriában 169.85 százalék), nyersvastermelésünk tett 1870-ben 1,243,827 és 1907-ben 4,402,365 mm.-t, az emelkedés tehát 253.94 százalék (Ausztriában 338.70 százalék); sörtermelésünk volt 1870-ben 688,957 hl., 1907-ben 1,688,466, vagyis az emelkedés 145.08 százalék (Ausztriában 119.48 százalék); nyerscukorgyártásunk volt az 1867—70-iki termelési időszakban 142,920 mm., az 1906—1907-iki évadban pedig 3,399,400 mm., emelkedett tehát 2278.5 százalékkal; a cukorgyárak által feldolgozott répa volt 1870-ben 2,109,346 mm., 1907-ben pedig 23,250,039 = 1002.24 százalék (Ausztriában 235.71 százalék), nyers ásványolajat feldolgozott a magyar petroleumfinomító ipar 1882-ben 53,021 mm.-t, 1907-ben pedig 2,463,187 mm.-t, tehát ezen 26 évben az emelkedés 4545.7 százalék.

Óriási emelkedést mutat fel lisztiparunk is. Minthogy az egész hazai liszttermelésre nézve nincsenek megbízható összehasonlítható adataink, csak a kiviteli adatokat hasonlíthatom össze. Eszerint volt liszt és egyéb örleménykivitelünk 1870-ben 1,921,829 mm., 1907-ben pedig már 10,223,685, vagyis az emelkedés 431.9 százalék.

Igen érdekes képet nyújt az ipari részvénytársaságok alakulata.

1867-ben 15 ipari részvénytársaság állott fenn Magyarországon 30,931,000 korona részvénytőkével, 1907 végén pedig 757 ily társaság 953,667,520 korona részvénytőkével és ipari fejlődésünkre nézve jellegzetes, hogy az 1899. és 1907. évek közötti időre esik ezekből 464 részvénytársaság 405,673,328 korona részvénytőkével, összes ipari részvénytársaságaink 61.30 százaléka.

Az ipar tekintélyes mérvű fejlődését bizonyítják a hadügyi szállítások és a közlekedési vállalatok ipari beszerzései is.

Előbbi, t. i. a magyar ipar részesedése a közös hadsereg szállításaiban 1904-ben mindössze csak 8,877,062 korona volt, 1908-ban azonban már 37,103,011 korona.

Utóbbi, a hazai közlekedési vállalatok ipari beszerzései 1899-ben kerekén 105 millió, 1907-ben pedig kerekén 204 millió koronát tettek.

Iparunk nagyarányú fejlődésére vall a feldolgozás céljára behozott nyersanyagok és félgyártmányok tekintélyes emelkedése is.

Igy behozatalunk vasrudak-, pléhek- és drótokban volt 1870-ben 85,976 mm., 1907-ben pedig már 714,048, vagyis az emelkedés 730.5 százalék; nyerspamutban volt behozatalunk 1870-ben 6982 mm., 1907-ben 128,049, az emelkedés tehát 1734 százalék; pamutfonalakban 1882-ben 60,797 mm., 1907-ben 150,751, tehát 148.0 százalékkal több; nyersjuta-behozatalunk volt 1882-ben 1296 mm., 1907-ben pedig 165,763, vagyis emelkedett 12,690.3 százalékkal és lent, kenderet feldolgozott a hazai ipar 1870-ben 310,985 mm.-t, 1907-ben pedig 723,092 mm., vagyis 135.4 százalékkal többet.

Ime néhány szórványos adat a magyar ipar fejlődéséből!

Sajnos, hogy az adatok nem egységesek, nem ugyanazon időre vonatkoznak és igazán csak mozaikszerűek.

Ámde megfelelő felvételek hiányában nem rendelkezünk a régebbi időkből más adatokkal. Csupán az 1899. évtől kezdődőleg van pontos nyilvántartásunk, azon idő óta, melylyel nagyobb arányú iparfejlesztésünk tulajdonképpen kezdődik.

Ezek az adatok rendkívül érdekesek és erős, megegyeztetetlen bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy komoly munkával és céltudatos tevékenységgel lehet a mi — sok tekintetben kedvezőtlen — viszonyaink mellett is tekintélyes ipart teremteni.

Ez adatok azt mutatják, hogy míg 1898-ban a magyar gyáripár termelése kerekén 1480 millió korona értékét képviselt, az 1906-ban már 2400 millió koronára emelkedett és ha az értékelkedés czímén le is vonunk az utóbbiból átlag 10 százalékot, akkor 2200 millió K reális értéket állapíthatunk meg, vagyis ezen nyolcz év alatt a hazai gyáripár termelése 57.1 százalékkal növekedett.

Hasonló eredményt látunk a gyáripárban alkalmazott munkásoknál, kiknek száma 1898-ban 232,186 volt, 1906-ban pedig 371,496, vagyis 60 százalékkal több; és még aránytalanul nagyobb fejlődést mutatnak a gyárak motorai, melyek 262,050-ről ezen nyolcz év alatt 486,224 lőerőre, tehát csaknem 100 százalékkal emelkedtek.

És hogy gyáripárunk ezen fejlődése nem öletszerű, hanem meglehetősen rendszeres, illetőleg minden egyes ipari csoportot érint, annak illusztrálására legyen szabad utalnunk arra, hogy az egyes ipari csoportok termelési többlete 1906-ban az 1898. évi termeléssel szemben volt a

vas- és fémiparban	63.12%
gépiparban	44.44 „
kő-, agyag- és üvepiparban	85.33 „
fa- és csontiparban	66.92 „
bőriparban	192.54 „
textiliparban	148.47 „
ruházati iparban	125.07 „
papirosiparban	154.30 „
élelmészeti iparban	72.94 „
vegyészeti iparban	88.59 „
sokszorosító iparban	96.46 „

vagyis az összes iparcsoportok igen tekintélyes fejlődést tüntetnek fel.

Ezen általános fejlődés eredménye azután, hogy ipari termelésünk — kis- és nagyipar együttesen — 1906-ban már 3643 millió koronára emelkedett (amiből a kisiparra kerekén 1200 millió, a gyáriparra pedig 2443 millió korona esett), ami 4092 millió korona mezőgazdasági termelésünknek 90 százalékát képezi, egyedül gyáripári termelésünk ennek közel 60 százalékát.

Ha pedig az ipari termelésnek az ország ipari fogyasztásához való viszonyát keressük, úgy azt látjuk, hogy ipari fogyasztásunk 1906-ban 4181 millió koronát képviselt (behozatali többlet 532.7 millió korona, kisipari termelés 1200 millió korona, gyáripári termelés 2448 millió korona), tehát saját ipari termelésünk a fogyasztásnak 87.2 százalékát fedezi.

Az ipari fejlődés e kétszázévtől rendkívül örvedentes jelenségénél önként merül fel a kérdés: mi része van ebben az állam iparfejlesztő akciójának?

E kérdés részletes taglalása nem tartozik ugyan mai feladatunk körébe, mégis legyen megengedve, néhány számadattal megvilágítani e tekintetben is a helyzetet, beszédes számok ezek, hangos hirdetői annak, hogy Magyarországon lehet ipart teremteni.

Az állam iparfejlesztő akciójának adatai az 1899—1909. évekre vonatkoznak.

Ezen idő alatt 181 új gyár létesült állami segély alapján és 156 már fennállott gyár bővítette ki tetemesen e révén üzemet.

A segélyek ellenében kikötöttet 138,486,000 korona álló tőke tényleges befektetése, 86,145,000 korona forgó tőke és 36,843 új munkás alkalmazása.

És mi volt a tényleges eredmény?

Ezen gyárak utolsó hivatalos megvizsgálásakor — mert itt csak már üzemben lévő vállalatok adatai szerepelnek, a létesítésre biztosított építés alatt álló, de még csak ezután üzembe kerülő gyárak adatairól itt természetesen nincs szó — a segély ellenében előírt befektetési tőke 37.4 százalékkal nagyobb volt a kikötöttnél, vagyis 167.500.000 korona, a munkások száma 40.4 százalékkal nagyobb, vagyis 45.882, az említett gyárak évi termelése pedig — a gyárkibővítéseknél természetesen csak a termelési többleteket véve — kéreken 200 millió korona.

Ez adatokkal szemben természetesen felmerül az a kérdés: minő áldozatokat igényelt ez az eredmény az állam részéről?

Aránylag igen keveset, t. Uraim!

Az összes segélyek engedélyezése, mely átlag nyolcz évi időre van felosztva, 50.225.204 K-t tesz, a befektetésre előírt tőkének 26.9 százaléka; ebből azonban az 1899—1909. évi időközben csak 19 millió 652.626 K került kifizetésre, vagyis az engedélyezett összegeknek csupán 34.8 százaléka.

Mig tehát a segélyek kifizetése tetemesen kisebb az engedélyezéseknél, addig a teljesítmény ugy a tőke, mint a munkásszám és így természetesen a termelés tekintetében is tetemesen nagyobb; az állam iparfejlesztő akciója reális voltának bizonyítékai.

E kis kitérés után — melyet nekem, aki e tizenegy év alatt az állam iparfejlesztő akciójának középpontjában állottam, talán elnézni méltóztatnak — visszatérek, t. Uraim, gazdasági fejlődésünk bizonyításának folytatására és most már a pénz- és hitelügy alakulását akarom egész röviden megvilágítani.

A pénz- és hitelügy.

A hitelintézetek száma 1870-ben (a hitelszövetkezetek nélkül) 207 volt és 1907-ben 1565-re emelkedett, ami 656.04 százalékos emelkedésnek felel meg; ugyanezen hitelintézetek befizetett részvény- és törzsbetét-tőkéje volt 1870-ben 59.439.394 K, 1907-ben pedig 787.270.000 K, tehát 1224.49 százalékos emelkedés; tartalékalapjaik tettek 1870-ben 11.165.076 K-t, 1907-ben pedig 451.973.000 K-t, vagyis itt az emelkedés már 3948.10 százalékos.

Nem minden érdekesség nélküli, hogy Ausztriában felényivel kevesebb az ily hitelintézet, 1870-ben 237, most 704, befizetett tőkéjük pedig emelkedett 469.831.818 K-ról 1.017.680.000 K-ra (116.61 százalékos), tartaléktőkéik pedig 65.499.928 K-ról 757.067.000-ra (1055.83 százalékos).

Az üzleti élet nagymérvű fejlődésére utal nálunk a bankszerű váltótáraza emelkedése 171.725.136 K-ról 1.841.948.000 K-ra (972.61 százalékos) és a lombard-kölcsönök emelkedése 50.105.970 K-ról 142.159.000 K-ra (283.51 százalékos).

Nem folytatom t. Uraim a bizonyítást, máris talán tulságos sok adatot hordottam össze. De a magam elé tűzött cél érdekében nem mellőzhettem ezt.

Az önálló gazdasági berendezkedés kérdése.

Bármily mozaikszerűek legyenek is ezek az adatok egyenként szemlélve, így összességükben mégis csak kétségtelen bizonyítékát adják Magyarországnak erőteljes gazdasági fejlődésének és nem szükséges kitérnem közéletünk többi ágaira, hogy azt a tételt bebizonyítottam tekintsem, miszerint Magyarország az utolsó négy évtized alatt oly fejlődést mutat, mely megnyugvással szolgálhat a jövő gazdasági alakulás alapjául, feltéve természetesen, hogy az alkotó komoly munkát nem fogják újabb és újabb súlyos politikai válságok megzavarni. Ez a fejlődés a legkomolyabb előkészítése az önálló gazdasági berendezésnek, melynek alapfeltétele a nyugodt, céltudatos munka.

És ha ezzel első tételmet az eddigiek által beigazoltam vélem vehetni, elérkeztem, t. Uraim, második tételhez: annak a minduntalan fel-felmerülő állításnak megvilágításához, vajjon igaz-e, hogy népünk folyton-folyvást szegényedik?

Akik ezt állítani szeretik, különösen két bizonyítékot hoznak fel állításuk mellett: a nagymérvű kivándorlást és a jelzálogkölcsönök tekintélyes növekedését.

Nézzünk tehát szemébe ezeknek a bizonyítékoknak.

A kivándorlás.

A kivándorlás nagymérvű emelkedése egyik legszomorubb lapja nemzetünk utolsó negyedszázada gazdasági történelmének. Mert ez is csak gazdasági kérdés. Mig az 1891—1895. évek átlagában tengerentúlra évenként csak 25.006 egyén vándorolt ki, addig az 1901—1905. évek átlagában ezek száma 110.187-re emelkedik, az 1907. évben pedig az 51.236 visszavándorló leszámításával már 158.000-re. Kétségtelen része van a kivándorlás nagy növekedésében a munka-alkalmak nem elegendő voltának is. De legnagyobb része szeren-

csétlen hitelviszonyainknak, meg a munkabérek közötti nagy aránytalanságoknak van.

Ne feledjük azonban, hogy a kivándorlás révén évenként csak a hazai postahivatalok útján Amerikából pénzeslevelekben, postautalványokban és csekkekben több mint 200 millió korona jön be Magyarországra (1907-ben 208.294.885 korona volt); és ebben nem szerepel az az összeg, mely pénzintézeteink útján jön be: oly tőke ez, melynek a földbirtok óriási áremelkedésének előmozdításában nagy szerepe van. A kivándorlás kétségkívül nagy erő- és vérvesztés, de csökkentti annak káros hatását, hogy a kivándorlók megtakarított millióinak százai viszont állandóan az ország gazdasági fejlődésének szolgálatába kerülnek.

Az elszegényedés.

Az ország állítólagos szegényedésének második bizonyítéka gyanánt a jelzálogkölcsönök tetemes emelkedése szokott szolgálni. Ezek a kölcsönök tényleg igen nagy emelkedést mutatnak. A pénzintézetek által nyújtott jelzálogkölcsönök 1870-től 243.189.058 K-ról emelkedtek 2.605.090.000 K-ra, vagyis 971.22 százalékkal. Ez azonban nem nyújtja tiszta képét az egész jelzálogtehernek, mely — Fellner szerint — összesen 4.035.000.000 K-ra tehető. Mennyi volt a tényleges teher 1870-ben, azt ma már kimutatni lehetetlen. Azért csak a pénzintézeti adatok összehasonlítására kell szorítkoznunk.

Amde álljunk meg csak egy pillanatra t. uraim, ennél az első pillanatra meglepő adatról. Nem akarom a teher enyhítésére érvényesíteni azt a körülményt, hogy az eredeti jelzálog rendszert addig marad feljegyezve, míg az egész tartozás törlesztve nincs. Ha mégis felemlitem, csupán azért teszem, hogy reá mutassak, miszerint a számok nem a maguk egészében bizonyító erejűek.

Amit a szinte 1000 százalékos pénzintézeti jelzálogkölcsön emelkedésével szemben azonban már érvényesítenem kell, az egyrészt a földbirtok értékének a már említett — legszerűsebb számítás szerint — 7.5 milliárd koronával való emelkedése, a jobb gazdálkodás következményeképp a földbirtok felszereléseinek kiegészítése, melyek szükségszerűleg hozzájárulnak a jelzálogkölcsönök emelkedéséhez; de az másrészt a házakban fekvő tőkének óriási emelkedése, mely a gyári ingatlanok nélkül, a házbéradó alapján értékelve, tett Budapesten 1867-ben 232.461.360 K-t, vidéken 781.032.932 K-t, 1907-ben pedig Budapesten 1.396.373.978 és vidéken 1.895.076.279 K-t, vagyis a házak értéke 2.277.955.965 koronával emelkedett, a gyári ingatlanok és berendezések érték-emelkedése — termelési becslések szerint — az 1870. évi értékkel szemben legkevesebb 1500 millió K-t képvisel, vagyis a földbirtok, házak és gyárak vagyonszaporulata együttvéve kérték 11.5 milliárdot tesz. Ezzel szemben pedig nem mondható tulságosnak a jelzálogkölcsönök kimutatott szaporulata.

Egyébként az a körülmény, hogy a földbirtok jelzálogterhei a tőkeértéknek mindössze 38.30 százalékat, a házaknak pedig 26.48 százalékat teszik: bizonyítéka annak, hogy jelzálogterheink aránylag még elég kedvezők, és egybevetve ezt a vagyonszaporulattal, az ország elég tekintélyes vagyonsodása konstatalható.

De tekintsünk el t. Uraim még ettől is és állítsuk szembe a jelzálogkölcsönök emelkedésével a takarékbetéteket.

1870-ben a takarékbetétek összege 256.911.112 K volt, 1907-ben — a postatakarékpénztár betéteivel együtt — 3.307.695.000 K, (az emelkedés 1128.70 százalékos) vagyis a takarékbetétek összege az összes jelzálogkölcsönökét véve, tehát a 4 milliárd K-t, mindössze csak 700 millió K-val kevesebb, mint a jelzálogkölcsönöké. Ez pedig igen kedvező.

De eltekintve ettől, a jelzálogkölcsönöket nem lehet nemzetvagyonsodási szempontból tiszta tehernek feltüntetni, mert mig az ingatlan-tulajdonosokra nézve terhet képeznek, addig a hitelnyújtókra nézve ez vagyon. Teher a nemzeti vagyon szempontjából ebben csak az, ami külföldi hitelezők követelését képezi. Ezt sajnos, alig lehet kimutatni.

Ott van, t. uraim, a vagyonsodásnak egy más, nagyon nyomós bizonyítéka: az állampapírok elhelyezése magában az országban. Mig 1868-ban — megközelítő számítás szerint — összesen 455.432.000 K összegű állampapír volt magában az országban elhelyezve, 1907-ben ez már 2.088.292.000 K-ra rugott, vagyis a vagyonszaporulat itt is másfél milliárd koronánál több.

Ehhez járul még az egyéb hazai értékek itthoni elhelyezésének nagy növekedése, amit azonban — sajnos — szintén nem tudok számokban kimutatni.

És nem utolsó helyen áll a nemzet teherbíró képességének növekedése — tehát legalább a szegényedés bizonyítására nem alkalmas tétel — az állami bevételek alakulása.

Az egyenes adóbevétel emelkedett 125.094.000 K-ról 1870-ben, 295.233.000 K-ra 1907-ben, és ami sokkal többet bizonyít, a fogyasztási adóbevétel 26.190.000 K-ról 218.555.000 K-ra, a jövedékek pedig 83.386.000 K-ról 180.808.000 K-ra.

Sorolhatnék fel még sok adatot, t. Uraim, de azt hiszem, nem szükséges.

A tanulság.

Ezek az adatok bizonyára eléggé bizonyítják ama mások tétele helyességét is: hogy az ország lakossága, a nemzet az utolsó négy évtized alatt nemcsak nem szegényedett, hanem ellenkezőleg, tekintélyes mérvű vagyonsodást mutat.

Igaz, hogy sem anyagi fejlődésünk általában, sem az ország vagyonsodása nem tart lépést más államok fejlődésével. Ezt eltagadni a való tények elferditése lenne. Ez azonban gazdasági leköttetésünkben találja indokát. Abban az áldozatban, melyet az ipar hoz és melyet annak hoznia kell a tulajdonos mezőgazdasági érdekekért.

Francoziaországról azt mondják illetékes nemzetgazdák, hogy nemzeti vagyona évenként átlag három milliárd frankkal, Németországról, hogy évenként öt milliárd márkával növekedik.

Érdekes lenne Ausztria gazdasági fejlődését és vagyonsodását is részletesen ismernünk, melyet ugyancsak az utolsó négy évtizedben felmutatott. Ez kétségkívül aránytalanul nagyobb, mint a mi fejlődésünk, magunk szolgáltatjuk hozzá állandóan az anyagot, gazdagodásának egyik főforrása Magyarország.

Az ipari állam fejlődése sokkal könnyebb, sokkal természetesebb, már csak a mozgatható és könnyebben, jobban gyümölcsöztethető tőkék szempontjából is.

Elég e tekintetben utalnunk arra, hogy ha az ipari termelésben mezőgazdaságunk termelésének értékét akarnók elérni, akkor a föld értékének közel 3.5 részét kellene tőkében befektetnünk, vagyis ugyanaz a termelési érték 3.5-szer több tőkét költ le a mezőgazdaságban, mint az iparban.

Ausztria tehát már ebben a tekintetben is óriási fölényben van Magyarországgal szemben, ki is használja e fölényt a lehető legteljesebb mértékben, 3.5-szerte kisebb ipari tőkével többszörösen nagyobb kamatoztatást biztosíthat magának.

A jövő kereskedelmi politikának feladata lesz a mindkét fél gazdasági érdekeinek méltányos szemmel tartásával megtalálni e részben a kiegyenlítést.

Már veti is előre az árnyékát.

Messze vezetne, ha ma ezzel foglalkozni akarnék. Nem is teszem, csupán a tanulságát akarom levonni adataim eredményének.

E tanulság pedig az, hogy ha az ország annyi közjogi és önvédelmi harc mellett oly kevés időt és munkát fordítva gazdasági fejlődésére, és e kevés munkában is gyakran évekig tartott gazdasági válságok elleni harcában, képes volt ily eredményeket elérni: mennyivel nagyobb eredményeket érhetne el, ha a politika nem nehezédnek oly súlyos gazdasági életünkre és nem akasztaná meg rövid időközökben minduntalan annak fejlődését; ha az ország igazi, nagyszabású gazdasági politikát és munkát folytathatna!

Munkát, melyben mindkét kézzel dolgozhatnánk, nem pedig úgy, mint eddig, mindig csak félkézzel, mert a másik, és pedig az erősebb kéz mindig védelemre volt utalva, melyet hol befelé, hol Ausztriával szemben kellett védelemre készen tartani.

Az alap — t. uraim, — le van rakva, szilárdan áll: ez az elmúlt negyven év eredménye.

Erre az alapra kell most tovább építeni, de nem úgy, hogy újabb és újabb robbantások kísérleteinek tesszük ki az alap szilárdságát, hanem úgy, hogy az alapot érintetlenül hagyva, arra építjük azokat a pillékeket, melyeken Magyarország gazdasági önállóságának nyugodnia kell.

Az előadást a nagyszámú közönség végig feszült figyelemmel kísérte, igen gyakran fejezte ki tetszését előadás közben is, az előadás befejeztével pedig rendkívül lelkes ovációkkal vette körül az illusztris előadót.

Székelly Ferenc alelnök a Lloyd-Társulat nevében köszönte meg Szerényi Józsefnek előadást és az ülést bezárta.

Az ülés után a Lloyd-Társulat helyiségében az előadó tiszteletére társasvacsera volt.

AZ „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

A Tarnovszka-pör.

Velence, márczius 17.

Vége felé közeledek Tarnovszka kihallgatása, de a szenzációk, amiket a közönség várt, elmaradtak. A kihallgatás azért huzódott ilyen hosszúra, mert közben az elnök fölvastattat a táviratok és levelek százeit. Tarnovszka veszedelmes helyzetben van s ezt maga is érzi, elannyira, hogy kétségbeesetten iparkodik elhítozni a bírósággal, hogy Priljukov agyában fogamzott meg a gyilkosság gondolata és ő volt a felbujtó, de e közben gyakran ellenmondásokba keveredett. A végtárgyalásból párbaj lett Tarnovszka és Priljukov között dretlenülálra. A mai ülésen nem voltak uri dámák, de helyettük néhány paraszterszony jött el a tárgyalásra és az elnök őket bebocsáttatta.

Még a kihallgatás előtt szólásra jelentkezett az egyik esküdt és kérte az elnököt, hogy olvassassa föl azt a levelet, amelyet Komarovszki írt Tarnovszkának s amelynek fölolvását az elnök tegnap mellőzte, mert tele van leírhatatlan erkölcsi telenségekkel. Az elnök azonban nem teljesítette a kíváncsi esküdt kérését, hanem mindjárt rátért a kihallgatás folytatására. Ezt a kérdést intézte Tarnovszkához:

— Táviratozott-e önnek Naumov a gyilkosság után?

Tarnovszka: Igen, még Velenczéből és az utról is többször. Azért nem utaztam azonnal a haladókó Komarovszkihoz, mert lekéstem a vonatról.

Elnök: Konstátálja, hogy Tarnovszka táviratban kérdezte meg Komarovszkitól, hogy mi történt. Ebben a táviratban úgy tüntette föl a dolgot, hogy nyugtalanodik, mert napok óta nem kapott tőle hirt.

Tarnovszka: Nem tudtam elutazni, mert utlevelém nem volt rendben. Ötödnapra kaptam táviratot Priljukovtól, hogy Bécsbe utazott és ott adott nekem találkozózt. Utána utaztam és megérkezésem után letartóztattak.

Elnök: Ön azt mondotta kihallgatása elején, hogy Bécsben a rendőrség előtt a teljes igazságot vallotta, aztán a vizsgálóbírónál ezt a vallomását visszavonta.

Tarnovszka: Mert a vizsgálati fogságban Priljukovtól egy kis írást kaptam és azt tanácsolta, hogy mindent tagadjak.

Elnök: Mikor férje féltékenykedni kezdett a szeretőkre, ön ezeket bujtogetta férje ellen, hogy hívják ki párbajra, mert abban bizakodott, hogy szeretőinek valamelyike párbajban meg fogja ölni férjét.

Tarnovszka: Ez nem igaz. Férjem Tolsztojjal más asszony miatt párbajozott.

Elnök: Priljukov elbeszélte, hogy önnek egy észak álmában megjelent sógorának, Tarnovszki Péternek szelleme, ami természetesen lelkiismereti furdalásokra, hallucinációkra vezethető vissza.

Tarnovszka: Én nem voltam oka sógorom öngyilkosságának, sohasem voltam szeretője.

Elnök: Mi oka lehetett volna Priljukovnak azt mondani, hogy férje Tolsztojjal ön miatt verekedett?

Tarnovszka: Talán azért mondta ezt, hogy úgy tüntessen föl engem, mint valami boszuálló teremést.

Az elnök ezután a vizsgálati iratokból tisztázza Stahl öngyilkosságának körülményeit, mire a védők azt kérik, hogy Borgevszki halálának okaira nézve is terjeszkedjék ki a vizsgálat. Az elnök ennek nem adott helyet és fölolvastatta azokat a leveleket, amelyeket Stahl írt Tarnovszkának. E miatt hosszú vita indult meg a védők, az államügyész és az elnök között s az elnök azzal vetett véget a vitatkozásnak, hogy a védők indítványára fölött a bíróság később fog határozni.

TÁVIRATOK.

A szultán utazása.

Konstantinápoly, márczius 17. Hitelt érdemlő hírek szerint a szultán a jövő évben Macedóniába és O-Szerbiába utazik, amely alkalommal megtekintí II. Murat szultán sírját. A Szabah szerint a szultán később zarándokutat szándékozik tenni Melkkába és több idegen államfőt szándékozik felkeresni.

Péter király utazása.

Belgrád, márczius 17. Hírlík, hogy Péter király pétervári utazása előtt az alkotmány 53. szakasza értelmében a királyi hatalmat külföldi tar-

tózkodása idejére Sándor herczegre ruházza. Patics miniszterelnököt Protics pénzügyminiszter, Milovanovics külügyminisztert Zujovics közoktatásiügyi miniszter fogja helyettesíteni.

A szerb hadügyminiszter lemondása.

Belgrád, márczius 17. Péter szerb király elfogadta Marinovics hadügyminiszter lemondását és új hadügyminiszterre Gojkovics Ilija ezredest, a drinai hadosztály parancsnokát nevezte ki.

A Duez-ügy a szenátusban.

Páris, márczius 17. Valée szenátor Barthou igazságügyminiszterhez kérdést intéz, annak a szenátusbar tett azon kijelentése ügyében, amely szerint a liquidátorok kinevezése az igazságügyminiszter utasítására történt. Provost, Delaunay és Audiffre szenátorok kívánságára ezen kérdést interpelláció számba veszik és megnyitják a vitát. Delaunay kijelenti, hogy a legtöbb liquidációnál a liquidátoroknak és ügyvédeknek fizetett pénzek tetemes összegekre gyűltek. E botrány oka az a politika, mely ez ügyekben uralkodik. Briand miniszterelnök tiltakozik az ellen, hogy egyes emberek hibájából az egész rezsimet hibáztassák. Ismétli a kamarában tett azon kijelentését és elmondja, hogy Duez likvidátort, melyet machinációiról értesültek, letartóztatták. A likvidátorok szigorú ellenőrzés alatt állanak és oly esetekben, midőn osalások történtek, az ítéletek ellen felebbezőssel élnek. Az elkövetett osalásokat szigorúan büntetik. A közigazgatási likvidáció helyére már holnap bírósági likvidáció lép. Ezután napirendet fogadnak el, amely az egyes likvidátorok gyalázatos és botrányos eljárását megbélyegzi és a kormány iránti bizalomnak adva kifejezést, reméli, hogy a vétkeket kikutatják és megbüntetik. Az első részt egyszerű szavazással fogadják el, a második részét 261 szavazattal 13 ellen.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

		márcz. 17.	márcz. 16.	márcz. 15.
Newyork.	Buza helyben	128 $\frac{1}{2}$	129 $\frac{1}{2}$	—
	májusra	122 $\frac{1}{2}$	123 $\frac{1}{2}$	—
	júliusra	115 $\frac{1}{2}$	115 $\frac{1}{2}$	—
Tengeri májusra	júliusra	73	74	—
	júliusra	74 $\frac{1}{4}$	75	—
Chicago.	Buza májusra	112 $\frac{3}{8}$	113 $\frac{1}{8}$	—
	Tengeri márcziusra	61 $\frac{1}{4}$	62	—

Newyork, márczius 17. Gyapot Newyorkban, helyben 15.15 (15.05). Gyapot áprilisra 14.97 (14.84). Gyapot júniusra 14.72 (14.62). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 $\frac{1}{2}$ (14 $\frac{1}{2}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.90 (7.90). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.90 (7.90). Petroleum Refined in Cases 10.30 (10.30). Petroleum Credit Blancas at Oil City 1.40 (1.40). Zsir Western steam 14.85 (14.80). Zsir Rohe és Brothers 14.90 (14.75).

Chicago, márczius 17. Zsir májusra 14.07 (13.90). Zsir júliusra 13.90 (13.75). Szalonna short clear 14.12 (14.12). Sertéshus májusra 25.70 (25.55).

UIDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: péntek, márczius 18. — Róm. kath.: Fáj. szüz. — Prot.: Sándor. — Görög. orosz: márcz. 5. Konon. — Zsidó: Vezd. 7. — A nap két reggel 6 óra 10 perczkor, nyugszik este 6 óra 7 perczkor. — A hold két délelőtt 10 óra 14 perczkor, nyugszik éjjel 2 óra 2 perczkor.

A földmívelésügyi miniszter fogad d. n. 4 órakor. A Petőfi Ház (erekllyemzeum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva naponta, vasár- és ünnepnapokon ingyenes. — Holland mesterek kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában. Nyitva 9—7-ig. Belépődíj 60 fillér. — A Művészeti bibliai kiállítás (Váci-utca 9.) Nyitva 10—8-ig. Belépődíj 1 korona. — A Háziipari Szövet. ség állandó vásárja (Kigyó-tér 1. szám.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Uránia kiállítás (Kigyó-tér.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő muzeumok: A Nemzeti Múzeum régi-ségtára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Az Iparmű. vészeti Múzeum 9—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok 10-től fél 2-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum 9—1-ig és 6—8-ig. — Az Erzsébet királyné Múzeum 9—1-ig és 3—4-ig. Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia Könyvtára 3—7-ig.

— Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig és 3—8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig és 6—8-ig.

— Személyi hír. Bogdanovics Luczian patriárka, Nikolics Miron pakráci püspök és Grucics Mihály püspök Zágrábba érkeztek.

— Udvari ebéd. Schönbrunnban ma este udvari ebéd volt, amelyen báró Bienarth miniszterelnök, Bitt közunkaügyi miniszter kivételével az osztrák kabinet összes tagja, a helytartó, a rendőr-főnök és udvari főméltóságok vettek részt.

— A trónörökös vadászaton. Eszékről jelentik: A Majláth gróf birtokán tegnap folyt vadászaton a trónörökös 34, a többi résztvevő 101 foglyot lőtt. Tegnap reggel megérkezett gróf Hadik János volt belügyi államtitkár, Majláth Lászlóné grófnő fivére és csatlakozott a vadászársasághoz. A trónörökös a tegnapi vadászatról este háromnegyed 7 órakor tért vissza. Este a kastélyban ebéd volt, amelyen az összes vendégek résztvettek. A foglyvadászaton ma reggel folytatták. Ma a Kapelaeki-Lug és a Jasenovaca nevű erdőkben vadásztak. A vadászat holnap véget ér. A trónörökös vagy holnap este, vagy pedig szombaton reggel utazik el Miholjácból.

— Czimadományozás. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére Bálint István főmérnöknek, az államszolgálatból való megválása alkalmából, a műszaki tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— Az angol király és a walesi herczeg utazása. A török fővárosban megjelenő lapok írják, hogy Edward király és a walesi herczeg a jövő hónapban Konstantinápolyba érkeznek a szultán látogatására. Az angol király erre vonatkozó óhaját Howe tengernagy közli a szultánnal.

— Kossuth Lajos halálának ötfordulója. Kossuth Lajos halálának XV-dik évfordulóját kegyeletes és nagyszabású ünnepségben fogja megülni Budapest polgársága és az ifjuság. Márczius 19-én délelőtt 10 órakor a Deák-téri ev. templomban gyászistentisztelet lesz, amelyen az országos függetlenségi és 48-as párt testületileg jelenik meg. Márczius 19-én este fél 7 órakor az Országos Kossuth Szövetség a régi országház (Főherczeg Sándor-utca 8.) nagytermében Kossuth-ünnepélyt rendez a következő műsorral:

1. Megnyitó beszédet mond Sebsey Mihály elnök. 2. Magyar dalok, hegedűn előadja Koczé Antal és zenekara. 3. Ünnepi beszéd, tartja Batthyány Tivadar gróf. 4. Jászai Méri szaval. 5. Kossuth Lajos emlékezete, írta és felolvassa Hentaller Lajos orsz. képviselő. 6. Kurucznota (melodráma), előadja Wagner Károly. 7. Örtüzek, írta és felolvassa Kovách László. 8. Kuruczdalok, eladják Medgyessy Zoltán tanár és fiai. Az ünnepély után a Turul-Szövetség a Reviczky-utcai Bánovszky-vendéglő külön termében Kossuthserleg-vaosorát rendez. Márczius 20-án, vasárnap délután 3 órakor a polgárság, az egyetemi ifjuság és főiskolai ifjuság és az asztaltársaságok kizárandóknak Kossuth Lajos mauzóleumához. A rendezőség ezuttal is kéri a főváros polgárságát, hogy a felvonuláson minél nagyobb számban jelenjen meg, ugyszintén kéri a polgárságot, hogy gyászlobogó jelezze ezen a napon a nemzet gyászát és főleg azt az utvonalat díszítsék fekete zászlóval, amelyen a menet el fog haladni. A menet a Nemzeti Múzeum mögötti térségen, a Nemzeti Lovarda előtt gyülekezik és onnan a Múzeum-köruton, a Rákóczi-uton és a Köztemető-uton fo gkivonulni a temetőbe.

— Br. Müller Kálmán kitüntetése. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király báró Müller Kálmánnak, a balparti közokrházak igazgatójának és az országos közegészségügyi tanács elnökének, valamint törvényes utódainak a szentgyörgyi előnevet adományozta.

— Elöléptetések a honvédelmi minisztériumban. A király Sánta Jeromos honvédelmi min. osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget díjmentesen, Masiovits Miklós, Tabakovits Miklós, Verebely Armand dr. és Theuerkauf Rudolf honvédelmi miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegét díjmentesen, dr. Szuper Zoltán honvédelmi miniszteri segédtitkárnak a miniszteri titkári címet és jellegét, dr. Véghe Kálmán honvédelmi miniszteri fogalmazónak a miniszteri segédtitkári címet és jellegét, végül Fischer Sándor honvédelmi miniszteri segédhivatali igazgatónak, végleges nyugalmahelyezése alkalmából, sokévi hű szolgálata elismerésül a segédhivatali főigazgatói címet adományozta.

— **A berlini nagykövet estélye.** Berlinben *Szögyény-Marich* osztrák-magyar nagykövet és neje tegnap nagyobb dinert adott, amelyre a többi között megjelent a francia és amerikai nagykövet és neje, az angol nagykövet, a württembergi követ és neje, a norvég követ és az udvari és diplomáciai társaság több tagja. A dínert után nagy fogadás volt a nagykövetségnél, amelyre mintegy 300 meghívót küldtek szét.

— **A Széchenyi grófi pár Taftnál.** Washingtonból írják, hogy gróf *Széchenyi* László és felesége, *Vanderbilt* Gladys, jelenleg Washingtonban tartózkodnak és nagy népszerűségnek örvendenek. A gróf és felesége *Meyer* tengerészetiügyi miniszternek és nejének a vendégei és naponta több meghívást kapnak a legelőkelőbb családokhoz. Tegnapelőtt mrs. *Richard Townsend* látta vendégeit a magyar grófi párt s a vendégek között volt *Londworth* képviselő és neje, *Roosevelt* Alice, miss *Katherine Elkins*, akinek az abruzzói herceghez való szerelméről sokat írt egykor a világsajtó és hivatalosak voltak a lunchra az osztrák-magyar nagykövetség fiatalabb tagjai is. *Taft* elnök felesége is fogadta gróf *Széchenyi* német. Az ő ismeretségük néhány évre nyulik vissza s egy teljes órát töltöttek együtt bizalmas, meghitt beszélgetésben. Az elnök felesége érdeklődött a grófné új hazája, Magyarország iránt, amelyet *Széchenyi* grófné nem győzött eléggé dicsérni. Másnap gróf *Széchenyi* László ment kihallgatásra *Taft* elnökhöz.

— **Amerikai vasutasok sztrájkja.** New-yorkból hozza a kábel, hogy Amerikában óriási vasuti sztrájk van kiterőben. Eddig több, mint huszonötezer mozdonyvezető és fűlő állt sztrájkba. A szövetség 47 fővonal alkalmazottaihoz küldötte meg a főlhívást és így a sztrájkba lépők száma még szaporodni fog. A közlekedés szünetelés miatt eddig százötven ezer alkalmazott áll tétlenül. A sztrájk a Chicago—Neworleans közötti vonalról nyugotra eső összes üzemekre kiterjed úgy, hogy itt a közlekedést teljesen be kellett szüntetni és lehetséges, hogy Chicago és a nyugat között való érintkezés teljesen meg fog szakadni. A sztrájkolók tizenkét százalékos munkabérföl-emelést követelnek, továbbá azt is, hogy az előléptetéseket az alkalmazottak által e célra kiküldött bizottság ellenőrizhesse. Nagy elégedetlenséget szült az alkalmazottak között az, hogy több esetben alig pár hónapi szolgálati idővel rendelkező egyének kedvéért mellőzték olyanokat, akik már hosszabb idő óta állanak a vasutak szolgálatában. Egy washingtoni távirat szerint a vasuti igazgatóságok kérelmet intéztek a szövetségi kormányhoz, hogy vegye kézbe a közvetítést. A kormány előreláthatólag teljesíti az igazgatóságok kérését s érintkezésbe lép a sztrájkolók vezető embereivel.

— **Roosevelt Szudánban.** Roosevelt még mindig Chartumban van és a bensülött lakosság éppen úgy ünnepli, mint az európai kolónia. Tegnap a volt elnök megnézte a dervisek arzenálját és a kalifa düldező palotáját, amelyben most *Asquith* angol miniszterelnök hivatalnok fia lakik s amelyben *Slatin* pasa mint a kalifa foglya, elzárva volt. A bensülött lakosság lépésnyomon csapatostul követi Rooseveltet, akit Amerika királyának neveznek. Az exelnök meg szemlélte a szudáni gyalogezredet is, amely kizárólag negerekből áll. A szudáni katonák Rooseveltet úgy éltették, mint amerikai királyt.

— **Uj kémkedési ügy Oroszországban.** A „*Rjecs*” értesülése szerint Kievből letartóztatott egy *Smercinski* nevű osztrák embert, aki állítólag az osztrák és magyar vezérkar megbízásából délnyugati Oroszországban kémkedett. *Smercinski* lakásán számos kompromittáló iratot találtak.

— **Diákok tanulmányutja.** A budapesti nagymezőutcai kereskedelmi iskola ötven növendéke ma az intézet igazgatójának és tanári karának vezetésével tanulmányútra utazott Konstantinápolyba. A diákok a husvét szünidő alatt, mely ma vette kezdetét, tanulmányozni fogják Konstantinápolyt és Szófia kereskedelmi ipari berendezéseit.

— **Meggyalázott ezimer.** Nagyszombatból táviratozzák, hogy az ottani szász elemi iskola harmadik osztályában kifüggesztett magyar ezimert ismeretlen fettes leszájította és összetört. A vizsgálatot megindították.

— **Thonet Ágoston halála.** Thonet Ágoston, a Thonet bútorgyáros cég szeniora Arcoban rövid betegség után nyolcvanegy éves korában meghalt. Az elhunyt harmadik fia volt Thonet Mihálynak, a hajlított fából készült, ugynevezett Thonet-butor feltalálójának. Az elhunyt egy évvel ezelőtt lépett vissza az üzlet vezetéséről és öccse Thonet Jakab vette azt át tőle. A cégnek Budapesten is van üzlete, azonkívül az ő tulajdonuk a dunaparti Thonet-udvar. Magyarországi gyáruk Zayugróczon van.

— **Nagy sikkasztás Bukarestben.** A romániai államvasutak központi pénztárnoka, *Alexter* János, több mint 30.000 frank elcsikkasztása után megszökött és állítólag Bécsben élő rokonainál rejtőzködik.

— **A Hofrichter-ügy.** Mint Bécsből jelentik, a Hofrichter főhadnagy leveleinek kicsempészése miatt megtörtént a második letartóztatás. Tureczek Zsófiát tartóztatták le, egy szabónak a feleségét, aki huga a levélcsempészés miatt már letartóztatott profősznak. Az asszonyt bekísérték a birodalmi törvényszékre. Egy káplár ellen is felmerült az a gyanu, hogy része volt a levélcsempészésben. Ebben az ügyben most három személy ellen is folyik a vizsgálat. Az illetékes hatóság felszólította azokat, akikhez Hofrichter titokban leveleket küldözgetett, hogy szolgáltatásuk be ezeket a leveleket a helyőrségi törvényszéknek. Katonai körökben határozottan beszélnek a vizsgálatnak azt a részletét, hogy Hofrichter beléndeket akart szerezni, nem azért, hogy öngyilkosságot kíséreljen meg, hanem azért, hogy a lelkiállapota ezáltal abnormalisnak tűnjék fel. Ez a tény állítólag kiderült az egyik levélből, melyben azt írja, hogy juttassanak el neki beléndeket és pedig lehetőleg preparált állapotban. A beléndeknek tipikus fiziológiai hatásai vannak. Ha valaki megfelelő adagot bevesz belőle, feikorbácsolódnak az idegei és deliriumos, meg egyéb jellegzetes tünetek mutatkoznak rajta. Hofrichternek már azért is szüksége lett volna a beléndek-preparátumra, hogy bekerüljön a helyőrségi kórházba, ahonnan néhány nem nagy akadály leküzdése után valahogy mégis lehet érintkezni a külvilággal. A beavatottak azt mondják, hogy Hofrichter csakugyan megpróbálkozott egy ilyen beléndek preparátummal, de az orvosok rájöttek a dolgra. Hogy Hofrichter miként kapott beléndek-preparátumot és miként értesült annak tulajdonságairól, azt nem tudják. A rendőrség nyomozza, hogy melyik gyógyszerárban vagy drogériában vásárolhatták a beléndek-preparátumot, eredeti vagy hamisított orvosi rendelésre. A nyomozás még semmi eredményt nem ért el. A letartóztatott *Tutmann* profősz újságokat is csempészett be Hofrichter ezellájába. Például eljuttatta hozzá azt a lapközleményt, amely kifejti, hogy a katonai büntetőtörvénykönyv értelmében egy főbenjáró bűnnel terhelt vádlottat nem ítéltethetnek halálra, ha tagad.

— **Hírek a Műegyetemről.** A budapesti kir. József-műegyetem tanácsa, most, hogy a főiskola végleges otthonába költözött, új tanulmányi és fegyelmi szabályzatot kíván életbe léptetni a műegyetemen a magyar ifjúság technikai képzésének emelése céljából. Az egyes fakultások már kidolgozták a megfelelő reformjavaslatokat, amelyeket a műegyetem tanácsa sorjában tárgyalás alá vesz és a végleges megállapodás után jóváhagyás végett a kultuszminisztérium elé fog terjeszteni.

Egy másik reform is életbe fog lépni legközelebb a műegyetemen.

A műegyetemi ifjúsági egyesületek régen érzik hiányát egy ifjúsági könyvtár és olvasóteremnek. A Műegyetemi Athletikai és Football Klub helyiségeiben a tagok csak sportlapokat olvashattak, napilapok és komoly műszaki és szépirodalmi művekhez nem jutottak hozzá. Nemrégben a József királyi herceg védnöksége alatt álló Műegyetemi Segélyegylet próbált ezeken a bajokon segíteni azzal, hogy tagjai számára olvasótermet rendezett be, hol számos napilap, valamint műszaki és irodalmi folyóiratok állanak a tagok rendelkezésére. A könyvtár létesítését szintén terve vette már az egyesület, de a nagy anyagi áldozatok, amelyek ehhez szükségesek, — felülmúlják a Segélyegylet erejét. Most azonban hirtelen magot lendített a könyvtár ügyén egy jólelkű adomány. *Mikes* Gyula szegedi nyugalmazott királyi műszaki tanácsos nagyértékű műszaki és irodalmi művekből álló több ezer kötetes könyvtárát a műegyetemi ifjúságnak, illetőleg a Segélyegyletnek ajándékozta. Ilyenformán a könyvtár alapja már meg volna s valószínű, hogy rövidesen gyarapodni is fog ez az intézmény. *Mikes* tanácsos ezenkívül számos műszert és műszaki szerelvényt adományozott a műegyetemi segélyegyletnek.

— **Luccheni czinkostársának vallomása.** Közöltük, hogy Cincinnatiban a rendőrség letartóztatott egy *Keppler* Károly Ernő nevű anarkistát, akit az a gyanu terhel, hogy bűntársa volt a szörnyeteg *Luccheninek*, királyrénk gyilkosának. Most érkezik a tudósítás arról, hogy *Keppler* vallott. Vallomásának lényeges része a következő:

— Atyám tanító volt Württembergben és engem jó nevelésben részesített. De az egyetemen rossz társaságba kerültem és kilöktek az egyetem falai közül. Akkor az anarkisták közé keveredtem, kiknek rendkívül hasznos szolgálatot teljesítettem. Eleinte titkos ügynököknek alkalmaztak s nincs Európának olyan országa, amelyet be nem jártam volna. Utazásom alatt sokat tanultam s rajongó hibe lettem az anarchista eszméknek. Tagja voltam az anarchista nemzetközi testvéri egyesületnek s amerre megfordultam, mindenütt fanatikus erővel és hittel terjesztettem a lelkeim mélyében gyökereket vert tanokat. Én magam sohasem gyilkoltam, de beszédem mindig csodás hatást gyakoroltak és vérbeborult szemmel, ökölbe szorult kezekkel hallgatták szónoklataimat a többnyire vad indulatu, kis műveltségű emberek. A siker elkápráztatott és mind nagyobb tanulmányt készültem a beszédeimre. *Erzsébet* királyné meggyilkolásáról tudtam. *Luccheni* lázasan vallotta meg nekem tervét s én egyáltalán nem igyekeztem lebeszélni szándékáról. Muzsikusként öltözködtem a merénylet napján s a gyilkosság színhelyétől nem messze állottam. Határozottan mondhatom, hogy *Luccheni* az én beszédem hatása alatt ölte meg a királynét. A szörnyű merénylet engem is borzalommal töltött el. Tudtam, hogy Genfben mozgósítani fogják a katonaságot és a rendőrök minden gyanus alakot le fognak tartóztatni s ezért öltözködtem én muzsikusként. Így könnyebben kijutottam a városból. Az a történet, hogy *Luccheni* meghalt a börtönben, nem igaz. A múlt év márcziusában voltam Zürichben és ott találkoztam egy anarchistaival, aki a börtönben meglátogatta a merész olaszt. Anarchista-társam azt mondta, hogy *Luccheni* jól érzi magát a börtönben, sokat tanul, mivel a börtön igazgatósága sok könyvet bocsátott rendelkezésére. Legutolsó szónoklatom hatása Madridban játszódott le *Alfonse* király és *Viktória* Ena angol hercegnő esküvője napján. A királyi pár kocsija elé virágcsokrot dobta, melyben bomba volt. A király és királyné nem sebesültek meg, mert a bomba korábban robbant fel, mint tervezték, de több ember meghalt és megsebesült. Mint kocsis menekültem meg akkor Madridból és Barcelona-ba, majd később Hamburgba mentem.

— **Testvérgyilkosság.** Véres tragédia játszódott le a londoni *Sassoon* and *Company* cég egyik irodahelyiségében. Keletiesen öltözött férfi jelent meg az irodában és az évek óta a cégnek alkalmazott *Niszim* nevű török levelező után tudakozódott. Az idegent erre *Niszim* szobájába utasították, ahol a levelező és a vendége pár szót váltottak egymással, majd a látogató egyszerre revolvert rántott elő és azzal hat lövést intézett a meglepett levelezőre. Az ugyanabban a helyiségben dolgozó hivatalnokok rögtön a merénylőre rohantak, aki elkeseredett küzdelem után sikerült megfékezniök. Az előhívott rendőrség azután letartóztatta a merénylőt, aki elmondotta, hogy őt *Alfréd Cecilnek* hívják, Bagdadból való török alattvaló és az áldozat bátyja. A merénylet okáról nem ad felvilágosítást.

— **Az esküdtszéki elnök kalandja.** Digneban furesa kalandja volt *Colomier* párisi esküdtszéki elnöknek és törvényszéki tanácsosnak. Az országban kerékpáron ment és két esendőr elfogta, mert egy rég körözött betörőt sejtett benne. A törvényszéki elnököt, aki arról nevezetes, hogy nem sokat ad ruházatára, bevitték a dignei esendőrörségre s hosszú ideig tartott, míg Párisból igazolták és szabadon bocsátották.

— **Lövöldöző betörők.** Az Arad közelében levő *Higénia*-majornban *Parall* Gusztáv tisztartó lakásába ma délután rablók törtek be és több lövést tettek a tisztartóra, ki azonban sértetlen maradt. A lövöldözésre elősietett a cselődség és a betörőket elriasztotta. A vizsgálat megindult.

— **Öngyilkos végrehajtó.** Nyitrán *Polgár* Gyula állami végrehajtó délután veronállal megmérgezte magát és néhány óra múlva meghalt.

— **A kiütéses tifusz.** A kiütéses tifuszjárvány-
nak öt új beteget van: Weinberger Malvin, egy há-
zaló 16 éves leánya (VII., Akácfa-u. 14.), Hödör
András 26 éves betegpótló (angyalföldi elmeor-
vosi intézet), Lukács Erzsébet 20 éves szobalány (VII.
István-ut 93.), Zlatolszky István 29 éves napszámos
(Kispest) és Senkirs Ágost 62 éves napszámos
(VIII., Alföldi-utca 6-8.). A pozitív betegek
közül elbocsátottak 2 nőt és 1 férfit. A megfigyelt-
ből 1 nőt és 2 férfit. A pozitív betegek létszáma 21
nő és 33 férfi. A megfigyelt-osztályban van 7 nő és
19 férfi.

— **Szerencsétlenül járt munkások.** Onga köz-
ség határában Váradi György szőlőjének pinczéjé-
ben a munkások a szőlő permetezéséhez szénkéne-
get használtak, amelyet használat után a pinczé-
ben helyeztek el, ahol óriási gáz fejlődött ki. Ma
délután 5 munkás a pinczébe ment és mind az öt
a fojtó gáztól rosszul lett és összeesett. Váradi
Györgynek feltűnt, hogy a munkások oly sokáig
maradnak a pinczében, égő gyertyával utánuk
ment, de alig ért a pinczébe, a gáz az égő gyertyá-
tól felrobbant. A pinczében levő öt munkás közül
Tóth Mihály vinczellér halálosan, a másik négy
pedig súlyosan sebesült meg. Váradi is súlyos sé-
rülést szenvedett. A robbanás hallatára odasiető
többi munkások nyújtották társaiknak az első
segélyt.

— **A legügyesebb tolvaj.** Nizzában vakmerő
módon elkövetett tolvajlásról beszélnek város-
szerte. Egy eddig ismeretlen nevű tolvaj ugyanis
ellopta egy nizzai Bromaud nevű idős asszony
füléből annak briliáns fülbevalóját és pedig éppen
akkor, amikor a gazdag uru sétájáról hazatérve
a háza ajtaja előtt megállt, hogy csöngessen. A
tolvaj ezalatt hátulról óvatosan lopózott, s olyan
ügyesen hajtottá végre tettét, hogy az öltés asz-
zony csak akkor vette őt észre, amikor már mind
a két fülbevalóját kikapasolta és zsákmányával fu-
tásnak eredt. A népes utcán azonban csakhamar
elfogták, s azt a fülbevalót is megtalálták, amelyet
a tolvaj menekülés közben eldobott. Amikor a tol-
vajt vallatni kezdték, mindent beismer, csupán az
igazi nevét nem akarja megmondani, mert az a
név, Roussilon Izidor, amit bediktált s az az állí-
tása, hogy zseké, hamis. Amikor ezt a vizsgálóbíró
megmondta neki, azt felelte, hogy ő nem hivatásos
tolvaj, s ez a tette az első kísérlete. Zseké társai
is felvilágosítással szolgálhatnak erre nézve, mert
azok is arról az oldalról ismerik, hogy ragadós
kezü. A tolvaj állításai azonban semmi valószínű-
séggel nem bírnak, s a francia rendőrség most
egy igyekszik a „zseké” kilétét megállapítani,
hogy lefényképeztesse és a fényképet megküldte
az összes európai nagyobb városok rendőrségeinek.

— **Boszu az elgázolt gyermekért.** Münchenben
a rendőrség ma névtelen levelet kapott, amelynek
írója bevallja, hogy ő idézte elő azt az automobil-
szerencsétlenséget, amely néhány nap előtt az Isar
völgyében történt, amikor Geiger argentinai fő-
konzul a nagy porban nem vette észre az ország-
uton át fektetett nagy fagerendát, automobiljával
felfordult rajta, ő maga meghalt, és három uti-
társa súlyosan megsebesült. Az anonim levélíró
most tudatta a rendőrséggel, hogy ő fektette le az
országútra a gerendát, hogy boszut álljon az auto-
mobilekon, mert nemrég egy automobil az ő kis
fiát az országúton halálra gázolta. A müncheni
rendőrség hitelt ad a névtelen levélnek, mert tény
sz, hogy az utóbbi napokban azon a környéken,
ahol az argentinai főkonzul automobilja szeren-
csétlenül járt, három kis gyermeket rázoltak el a
gépkocsik. Érdekes az anonimlevélnek a befűző
része. Azt írja benne az illető, hogy az Isten nem
engedte, hogy mikor fia halála miatt baskomor
lett, öngyilkosságot kövessen el, mert megjelent
álmlában és meghagyta neki, hogy szentelje inkább
valamely jó cselekedetre életét. Megfogadta tehát,
hogy el fog pusztítani minden automobil, amely
az országúton az ő háza táján rohog el.

— **Kigyuladt bánya.** Mint Vessoulból jelen-
tik, egy rouchampai bányaműben, ahol a bányászok
több napon át sztrájkoltak, tűz támadt, amelyet
minden erőfeszítés dacára eddig nem lehetett el-
oltani. A szakemberek véleménye szerint a tűz öngyulad-
ásra vezethető vissza, amely úgy keletkezett,
hogy a bányát a sztrájk következtében nem lehetett
rendes karban tartani.

— **A cziánkái.** Az orosz fővárosban tegnap
két nőtestvér és tizenöt éves barátnőjük cziánkái-
val megmérgezte magát. Hátrahagyott levelükben
életuntagságot mondanak öngyilkosságuk okául. Teg-
nap ezenkívül még hat férfi és két asszony mér-
gezte meg magát.

— **Nemzetközi tuberkulózis kongresszus.** Jövő
évből tartják Rómában a nemzetközi tuberkulózis
kongresszust; elnöke G. Baccelli, főtitkára Ascoli
J. tanárok. A belügyminisztérium vezetésével meg-
bizott miniszterelnök felhívta a kir. orvosegyesület
tuberkulózis bizottságát, hogy alakítsa meg a ne-
vezett kongresszus magyar nemzeti bizottságát.
Ez a bizottság megalakult, még pedig megválasz-
tották elnöknek: dr. báró Müller Kálmánt, al-
elnököknek: dr. Bókay J., dr. Dollinger Gy., dr.
Fáy A., dr. Havas A., dr. Huttyra F., dr. báró
Korányi S., dr. Liebermann L., dr. Magyarevite
M., dr. Preisz H. és dr. Tóth L.; jegyzőknök:
dr. Jassniger Károly és dr. Szegedi Maszák Ele-
mért; pénztárosnak: dr. Irsay Artur tanárt.

— **A szociáldemokrata párt évi jelentése.** A
magyarországi szociáldemokrata párt holnap adja
ki évi jelentését, amely a múlt év mozgalmait és
fejlődését ismerteti. A terjedelmes és igen érdekes
jelentésből a következő érdekesebb adatok kö-
völhetjük:

A jelentés bevezetése megemlékezik a pártot
és munkásmozgalmat a múlt évben ért vesztesé-
gekről a resicai bányarobbanás és a csepeli töl-
ténygyári katasztrófa áldozatairól. Majd a múlt év
politikai eseményeit ismerteti a jelentés a par-
lament működését s a koalíció szétbomlását. Ez-
után a nemzetiségi munkásmozgalmakkal foglal-
lalkozik a jelentés. A német mozgalom erősödött
s a keresztényszocialisták hasztalan kísérleték
meg, hogy a német ajku vidéki munkásság közé
befurakodjanak, a szervező-bizottság felvilágosító
munkájának sikerült ezt megakadályozni. Erősö-
dött a tót ajku munkások mozgalma is. Lapjuk
hetilappá alakult át s 138 gyűlést tartottak. A
román munkások mozgalma lassan fejlődik, de ma
már 56 községben van szervezetük. Egyedül a
szerb munkások mozgalma stagnált, mert
a vezetőség, amelyet a múlt hónapban
teljesen kibuktattak, szindikalista volt. A
munkások oktatását s a felolvasásokat a múlt
évben rendszeresítette a párt s máris szép sikereket
ért el. Szeptember óta Budapesten több mint öt-
száz előadást tartottak a fővárosban, a munkásság
óriási érdeklődése mellett. Külön fejezet szól a ke-
resztényszocialistákról s a jelentés konstatálja,
hogy noha az egész kormányapparátus a padokat s
az általuk alapított pártokat támogatta, a keresz-
tényszocialisták a munkásság között tért hódítani
nem bírtak.

— **A norwalki toronyőr.** Rettenetes veszély-
ben forgott, mint Newyorkból jelentik, a norwalki
világítótorony őre. A toronyban ugyanis két ór vál-
togatja fel egymást az őrszolgálatban. Az egyik ór
a múlt héten Newyorkba ment bevásárolni, ahol
súlyos betegség lepte meg, úgy hogy nem tudott
visszatérni elhagyott társához. A newyorki part-
védeknek mostanában olyan veszedelmes viharok
tombolnak, hogy a világítótoronyok őreinek élelme-
zési szükségleteit ellátni kirendelt gőzösöknek
kénytelenek voltak a közlekedést beszüntetni. Így
azután a norwalki toronyőr a legrettenetesebb hely-
zetbe került. Élelmiszeri tökéletesen elfogytak s
végszükségében már a csizmáját is megette, hogy az
éhenhalást késleltesse. Mikor már végleg kimerült
és tetetetlenül várta az iszonyu halált, akkor ért
a világítótoronyhoz egy esónak, mely megmentette
az őrt a biztos haláltól, bár a szerencsétlen oly ag-
gasztó állapotban találták meg és vitték a kórházba,
hogy nagyon is kétséges, sikerül-e az orvosoknak őt
életben tartani. Az Egyesült-Államok munkügyi
minisztere széleskörű vizsgálatot rendelt el annak
kiderítésére, hogy kit terhel az esetért a felelősség

— **A tanítónői képesítő vizsgálatok bizottsága.**
A vallás- és közoktatásügyi miniszter az ország-
sági felső- és polgári iskolai tanítónői képesítő
vizsgálatairól az 1902. évi február 19-én 539. eln.
szám alatt kelt rendelettel kiadott szabályzatban
szerveztet vizsgálat bizottságba, az öt évi ciklus
hátralevő tartamára, a budapesti állami polgári
iskolai tanítóképző-intézethez dr. Erdélyi Lajos
egyetemi magántanárt és budapesti állami polgári
iskolai tanítóképző-intézeti rendes tanárt a mag-
yar nyelvre és irodalomra, Pischl Ida Erzsébet-
né iskolai polgári iskolai tanítóképző-intézeti
tanítónőt az Erzsébet-nőiskola polgári iskolai ta-
nítóképző-intézetéhez a tornázás elméletére és
gyakorlatára bizottsági tagokká nevezte ki.

— **Junga Sebő épelméjű.** Junga Sebő száza-
dot, a pokolgépes merénylőt Budapestről, ahol
ujabban ismét megvizsgálták, visszakísérték a szé-
kesfehérvári honvéderületi fogházba. Jungát az
orvosok épelméjűnek nyilvánították, ennek foly-
tán a hadbíróóság nemsokára ítélkezni fog fölötte.

— **Kijátszott hitelező.** A jó vidéken még van
egy kis humor az emberekben s van türelem, hogy tré-
fákat eszejenek ki egymás szórakoztatására. Nem bizo-
nyos, hogy az alábbi történet csakugyan meg is esett,
de viszont akkor a kiesése érdemel dícséretet. El
Keckemetén egy Sz. E. nevű furfangos és ötletes ember,
Mókai a legszelesebb közmű ismertek. Ez az ur néhány
hónap előtt egy magánembertől kölcsön kért 100 forin-
tot azzal, hogy márczius 1-én kifizeti. A lejárat napja
érintkezett, de Sz. tudván azt, hogy pénz nincs s így a
váltót kifizetni nem tudja, a következő esélhez folya-
modott: A lakásán ravatalt állított fel és ő egy kopor-
sóba feküdt. A koporsó körül egy csomó gyertya égett
és a ravatal előtt Sz. eselődje terdet s keservesen zo-
kognott. Ilyen volt a kép, amikor a hitelező benyitott
adása lakására. A cseléd rettenetes csuklások közt fo-
gadta a hitelezőt és elmondta, hogy gazdája az éjjel
hirtelen meghalt. A leány zokogása annyira meghatotta
a hitelezőt, hogy ő maga is sírásba fogott. Sírás köz-
ben elővette Sz. E. 100 forintos váltóját és azt dara-
bokra tépte, a papírszeleteket a földre dobta. Még
mondott is valamit hozzá. Azt, hogy:

— Itt van utralvól!
Es erre Sz. E. koporsójában birtelen felegyenesed-
ett és a következőket mondta:
— Köszönöm, uram!
A hitelezőt erre a jelenetre majd megütötte a guta.
Meglepetésében nem tudott szóhoz jutni. Annnyit azon-
ban konstatált, hogy Sz. E. ravaszul kijátszotta.

— **Az ápolónő udvarlója.** Az éjszaka Budán
nagyot mulatott Matanits József háziszolga. Ami-
kor hajnaltájban az italtól mámorosan hazafelé
bandukolt, az a különös ötlete támadt, hogy bemá-
szik a régi Szt. János-kórházba s majd ott tölti az
éjszakát. A kórházban szolgált ugyanis mint ápo-
lónő Pál Mária, akivel együtt lakott valamikor.
Nagynehezen keresztül is vergődött a palánkon s
az udvarba jutva, egyenesen az egyik földszinti
körterembe rontott be. Ott persze nagy riadalom
támadt a garázda ember megjelenésére. Az ápo-
lónő, Pál Mária nyomban ráismert s nagyon meg-
ijedt, mert tudta, hogy a háziszolga haragszik rá.
A részeg ember csakugyan rátámadt és olyan bot-
ránnyt csinált, hogy a betegnek rémülten riadtak fel.
Az ápolónő csittította a dühöngő embert, de az
egyre nagyobb indulatba jött s végül is nekiesett s
ütötte-verte, a földre dobta és beharapott a fü-
lébe. A jelenetnek a betegek szakítottak véget. Le-
foglalt Matanics Józsefet, mire az ápolónő rendőrt
hívtat. A részeg háziszolgát bekísérték a második
kerületi kapitányságra, ahol letartóztatták.

— **Véres választások.** Csernovitzból je-
lentik nekünk: Izestieben a községi választá-
sok alkalmából véres zavargások voltak. A ro-
mánok politikai pártja, az Arkas-párt nagy
agitációt fejtett ki a választásokra és bujto-
gatásaival föllázította a népet. Az Arkas-párt
négy embere megölt egy rendőrt nyílt utcán.
Hármat a gyilkosok közül sikerült kézrekeri-
teni, a negyedik, egy Danilius nevű Orosz-
országba menekült.

— **Gyermekek tüzhála.** Kaposvárott hétfőn
délután borzalmas szerencsétlenség történt. Ko-
vács József államvasúti fűtő felesége kenyeret
dagasztott és munkája végeztével elvitte a kenyé-
ret a pékhöz. Ez idő alatt 3 gyermekét magára
hagyta otthon. A 10 éves leány kisebb testvéreit,
az 5 éves Kálmánt és a 2 éves Ilonkát kiküldte
az udvarra játszani, amíg ő a szobát takarította.
Az élénk fiú a konyhában gyufát kerített és kis
hugát is magával csábítva, kiment a tyukólba és
ott meggyújtotta a szalmát. A lángoktól tüzet
fogott a gyermekek ruhája is. A házban lakók
csak akkor vették már észre a veszedelmet, ami-
kor a tyukól fabordái is lánggal lobogtak. Azon-
nal oltsához fogtak, de senki sem sejtette, hogy
a két gyermek is bern van; csak akkor rémültek
meg, amikor a hamu között a két kis gyermek
összeszúgrodott, szénné égett holttestére akadtak.
Az időközben hazaérkezett anya kétségbeesésében
eszméletlenül rogyott össze és állapota nagyon
aggasztó.

— **Égő bánya.** Az Ujskócziában levő
Halifaxból érkezik egy távirat, mely hírül
adja, hogy Stellanonban egy szénbányában tűz
támadt, mely napok óta dúl és nem lehet elol-
tani. Szerencsére még eddig emberben nem
esett kár.

— **Kapuczinus barátból evangélikus teológus.** Münchenben nagy feltűnést kelt Bermer Angelus páter kilépése a kapuczinus-rend szent József kolostorából. Bermer azóta áttért az evangélikus hitre és a berlini egyetemen az evangélikus teológiára iratkozott be. Azt beszélük Münchenben, hogy a kivetkőzött kapuczinus barát Londonban meg is nősült.

— **Egy orosz vasutalapítás titkai.** A berlini Russische Correspondenznek írják Pétervárról: Köztudomás szerint az orosz kormány azon az alkotmányellenes állásponton van, hogy az engedélyezett magánvasutak igazgatásának és pénzügyeinek ellenőrzése még akkor sem tartozik a parlament hatáskörébe, ha az illető helyi érdekű és magánvasutak kötvényeit az állam garantálta. Ilyen körülmények közt aztán képzelhető, hogy minő gazdálkodás megy végbe a magánvasutaknál. Egy törvényeségi tárgyalás élénk világot vet a szörnyű garázdálkodásokra. A pört a Volga—Kukutina vasutársaság részvényesei indították s keresetükben leleplezik a vasutársaság alapítás körül elkövetett szélhámosságokat. A vállalat 11 millió rubel alaptőkével indult meg, amelyet a Lyon-Marseille bank teremtett elő 4 millió rubel jutalékért, tehát az egész részvénytőke 36 százalékaért. Ez csak egy volt a lehetősége, hogy a részvényeseket a megalakuló közgyűlésre nem nyilvános hirdetés útján, hanem személyes meghívással hozták össze, természetesen mellőzték azokat, akiket nem avattak bele a panama titkába. A 4 millió rubel jutalékot kívül azok a közbenjárók, akik kieszközölték a kormánytól a vasut kötvényeinek állami biztosítását, külön 800.000 rubel ajándékot kaptak. Akadtak részvényesek, akik gyanakodtak s ezeket az állami garanciával nyugtatták meg s most sem derült volna ki a nagy szédülés, ha a panamába beavatott részvényesek a maguk számára nem szavaztak volna meg sokkal nagyobb osztalékot, semmint azoknak, akik semmiről sem tudtak és most pört indítottak a vasutársaság ellen.

— **Vasúti hordár szerencsétlensége.** Segesvárról jelentik: Szakáts Dénes, vasúti hordár, tegnap délután a Nagyküküllő folyón átvívó vashidnál föl akart ugrani egy mozdonyban lévő kocsi alá, de a kerekek alá került, melyek lábait széttroncsolták. Életben maradásához kevés a remény.

— **Agyongázolt önkéntes.** A Hermina-uton lévő vasúti átjárónál ma este a Szeged felől érkező 703. számú gyorsvonat teljes sebességgel haladt a fűváros felé. Bäder Adolf, a hatvannégyedik gyalogezred önkéntese át akart menni az átjárón s éppen abban a pillanatban lépett a sínekre, amikor a gyorsvonat a Hermina-ut mellett elrohogott. A mozdony elütötte Bäder Adolfot, aki a kerekek alá került. Mind a két lábát leszelték a kerekek. A szerencsétlenségnek sok szemtanúja volt, az önkéntessel együtt többen át akartak menni a töltésen, mert az átjárást megtöltő oszlop állítólag nem volt lebecsajtvá. A szerencsétlenség valószínűleg az okozta, hogy az ut szabad volt. A rendőrség vizsgálatot indított, hogy a gondatlanságból eredő baleset okozóját kinyomozza. A szerencsétlenül járt önkéntest a mentők vitték a helyi kórházba, ahol néhány perccel a megérkezése után meghalt.

— **Örült a vonaton.** Szabó Pál 28 éves munkás, aki Amerikából jövet, Miskolcra kereszttul utazott szüleihez a ezabolcsmezei Ór községbe. Miskolc közelében a vonaton megőrült és annyira dühöngött, hogy meg kellett kötözni és a miskolci kórház elmebeteg osztályában helyezték el.

— **Tragikus végezetű tréfa.** Genfből jelentik, hogy Depis de Scibar kievi orosz herceg tegnap a genfi Richmond-szálloda éttermében azzal mulatott, hogy két revolvert tréfából ráfogta a szalodalatulajdonosra és a vendégekre. Egyszerre csak az egyik revolver elszűlt és a golyó a herceget találta, aki holtan rogyott a földre.

— **Utazás bibliai földeken.** A régi képviselőház nagytermében érdekes és vetített képekkel kapcsolatos felolvasást tartott Takaró Géza közbányai ref. h. lelkes azokról az utairól, melyeket Egyiptomban, Palesztinában, Arábiában, Petrában, Szíriában és Görögországban tett. Takaró márczius 18., 23., 26. és 28-án folytatja előadásait, melyek mindenkor este hét órakor kezdődnek.

— **Sikkasztó jegyző.** Byber Miklós kövágószőlősi körjegyző 2000 koronánál nagyobb összeg elikkasztása után megszökött. A sikkasztást úgy követte el, hogy a kórházi költségeket beszédte, de nem fizette be az illetékes helyre, hanem az országos betegápolási alap terhére íratta. A szökevény jegyzőt nyomozzák. Az alispán elrendelte a pénztár megvizsgálását.

— **Nászajándékok.** jeggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterében, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhető be. Nagy képes album-árjegyzék hérmertve küldetik.

— **Régi bűn.** Hajduböszörményből jelentik: Az amerikai Ohio állambeli Lorain városban székelt osztrák-magyar konzul arról értesítette az itteni járásbírókat, hogy Miller József loraini lakos azt jelentette, hogy Tóviskés Imre hajduböszörményi illetőségű jelenleg loraini lakos annak idején a hajduböszörményi határban meggyilkolt egy házalót, majd azután Amerikába szökött. Ez ügyben a vizsgálat megindult és a kiadatási eljárást megindítják.

— **Nagy czéző a Fővárosi Orfeumban.** Az előkészületek már majdnem teljesen befejeződtek és minden jel oda mutat, hogy a márczius 22-én, kedden megtartandó nagy ünnepség egyike lesz a legsikerültebbeknek. Az összes budapesti cabaretek és varieték személyzetei saját színpadukon próbálják serényen azokat a többnyire énekes alkalmi újdonságokat, amelyeket a fővárosi közönség a nagy czéző alkalmával a Fővárosi Orfeum színpadán fog látni. Waldmann igazgató az estélyre fel fogja díszíteni az orfeum valamennyi helyiségeit, amelyek a kávéházi tálkával együtt az egész estén át rendelkezésre állanak majd a közönségnek. A nagy szabású, igazán pártját ritkítóan érdekes műsoron kívül több kedves meglepetésben lesz része a nagyközönségnek, amely a jegyelővétel után itélve az utolsó helyig meg fogja tölteni a Fővárosi Orfeum hatalmas nézőterét. Jegyek elővételi díj nélkül az összes zeneműkereskedésekben és jegyirodáknak, a Musica r. t. Teréz-körút 1. sz., a Grammophon társaságnál Kossuth Lajos-utca 8. szám és a Fővárosi Orfeum nappali pénztáránál előre válthatók.

— **Merénylő tengerész.** Bakuban egy tengerész ma revolverrel kétszer rálőtt Koljupanov kikötőparancsnokra, de nem találta el. Amikor le tartóztatták önmaga ellen fordította a fegyvert és fejelte magát.

— **Eltűntek.** A rendőrségen bejelentették, hogy Spindler Lajos dognácskai születésű magánhivatalnok a hólap hatodikán eltávozott Sziget-utca 16. szám lakásáról és azóta nyoma vesztett. — **Eltűnt Szendrői Ferencz,** született Kertész Etel budapesti magánhivatalnok is Nagymező-utca 24. szám lakásáról. Még márczius 8-án azzal távozott, hogy hivatalába megy. Azóta nem látták.

— **Rendőri hírek.** Lopás az egyetemen. Bató Lajos műegyetemi hallgató följelentést tett a rendőrségen, hogy a Lágymányoson lévő új műegyetem rajzterméből ellopták száz koronát érő tálkáját. A tolvajt keresi a rendőrség. — **Eletunt ügynök.** Ma délelőtt Pohmuth Lajos ügynök a Lipót-körút 6. számú ház előtt föbe lötte magát. A Rókus-kórházba vitték. Tetteinek okát nem tudják. — **Merénylő napszámok.** A rendőrség ma letartóztatta Szabó Sándor 22 éves napszámot, aki szerelmi féltékenységből a Munkás-utczában rálőtt Uri Margit eselődéányra, a golyó azonban nem talált. Szabó azzal védekezett, hogy csak megjéjeszteni akarta a leányt. — **Balesetek.** Ma délelőtt a Dessewffy-utca 17. számú ház párkányzatából egy darab levált és Deesi Béla máv. kalauz fejére zuhant. Deesi súlyos sérülést szenvedett. — A Jászberényi-ut 7730. szám alatt lévő Rákosi téglyágyban Bereczki Pál fuvaros leest a kocsijáról, a kerekek alá került és életveszélyes zúzódásokat szenvedett. A Bethesda-kórházban ápolják.

— **Halálozás.** Halmos Istvánné, született Hermann Mária e hó 14-én 40 éves korában Budapesten meghalt. Temetése ma délután folyt le Kispesztén a Rákóczi-ut 13. szám alatt lévő gyászházban.

Id. alsólehotai Skultéty Sándor, a Skultéty-család nevezte 89 éves korában Szegeden meghalt. A nagy népszerűségnek örvendő öreg ur arról volt nevezetes, hogy három diplomát szerzett magának: hítes ügyvéd, mérnök és okleveles gazdasz volt. Halála az egész városban nagy részvétet keltett.

— **Hosszú György,** nyug. kir. törvényszéki bíró 86 éves korában Nagybecskerekben meghalt. — **Maudanszky Lajosné,** szül. Tekula Erzsébet e hó 15-én 19 éves korában, házasságának 3.ik évében meghalt Budapesten.

Gróf Niczky Lajosné, a sopronvármegyei Ligvánd községben élete 74-ik évében ma elhunyt. Halálát fia, László, Ferenc és Pál grófok gyászolják. A temetés 18-án lesz és földi maradványait a litváni családi sírboltban helyezik el.

— **Szép a hajsza Hajdusági pedróval.**
— **Akinek fájós foga van, vagy bármi okból fogorvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. Batizfalvi I. Z. Ki. Egt. tanár, a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánlhatjuk.** A főváros ezen legelső intézete Károly-körút 3. sz. alatt lett legújabbán áthelyezve, egyenesen e célra átalakított, a legkötönyebb gépekkel és villanyos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalommentes kezelését. A nm. v.-köz. okt. miniszter is elismerő leiratával tüntette ki e maga nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltenek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. Batizfalvynak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, miért is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.

— **Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme.** Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

— **Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Kodály Zoltán.** Idáig egy hangot sem hallottunk Kodály Zoltántól, ma egy estén vonós-egyessel, cselló, zongoraszonátával és tíz apró zongoradarabbal mutatkozott be. Idáig annyit tudunk Kodály Zoltánról, hogy az Akadémia tanára, könyvet írt és hogy az a rendkívüli talentum, aki a sose hallott munkái legendás hírekből lesz nagy ember és aki éppen ezért jobbnak látja nem bontogatni a legendákat. Kodály Zoltán pedig ma este két dolgot bizonyított be. Először azt, hogy nincs szüksége a titokzatosság sejtéses glóriájára és meg mer mutatkozni egyszerre, egész alkotói művöltában; másodsor azt, hogy csakugyan az a rendkívüli talentum, akinek a hiro festette Eredeti, alkotni tudó, csodálatosan mély, hatalmas erejű muzsikuss. Nem olyan zord, mint Bartók, nem olyan vad, nem olyan internacionális. De líraibb, poétább, mélyebb és jellegzetesebb a magyarságában. Muzsikájának a karaktere a magyarság. Ezt a magyarságot pedig nem abban az értelemben kell venni, ami Liszt óta vezeti félre az amugy is tehetségtelen, csak receptív csak készlet feldolgozó zenészeket. Kodály Zoltán nem a cigányzenéből indul ki, a témáinak semmi köze a népdalhoz, amely a cigánymuzsikán keresztül szűrődve majdnem teljesen elvesztette eredeti karakterét. Visszatér az ősi muzsikához, a primitív magyar zenéhez, amelynek a főredőkeit a székelyeknél kutagatta. Ezeknek a primitív dal-főredőeknek a nyomán csinálja meg a muzsikáját. És az ő muzsikája is úgy hat, mint valami végtelen egyszerű, és-primitív, évezredekkel ezeldött született és eltemetett zene. Mintha az Ural lejtőjén elterülő síkságokról hozná felénk a szél, A kelet primitívsege, naivlása, kontemplálása, magába zártsága jelentkezik benne. Még abban is, hogy az instrumentumokról hogyan gondolkodik. A legközelebb áll hozzá a cselló, szinte akaratlanul is ennek a hangszernek a kifejezéseivel gondolkodik. Vonósnegyese (c-moll), amely a ma bemutatott munkái között is a legerősebb, szinte azt szeretnők mondani: lehatalmasabb, nagyobb és csellóra és a brácsára van fektetve. Ezeké a vezető szerep, a domináló ezólam. Gyönyörű melódia, friss harmonizálás, pompásan megcsinált muzsika. Az első 'Atal' témája pompásan kidolgozott, a második tétel mélyeséges líra, csupa poézis, a negyedik tétel fölépítése architektonikus szépségű. Pompás munka a zongora-cselló (g-dur) szonáta is. Megérzik rajta a hangszerbe, csellóba komponálás öröme. Az allegro pajzanságában sok a szomorúság, linia sötét rajzu sohasem lágyul, szinte kemény. Az andante nagyon lassu, szinte largo-tempójú. Gerincztemája csellóra született. A két hangszer beszélgetése pompásan van megcsinálva és szellemesen halkul el egy gyönyörű, hangrhangatásu akkorddal. Az utolsó tétel tánc: és ázsiai tánc. Lassu, múltóságos, szinte komor lendülések és vigasság közben való elszomorodások, csupa egyenes vonal, csupa sötétes szín. Kerpely Jenő és Bartók Béla nagyon szépen szólaltatták meg ezt a szonátát. A két kamara-szám között Bartók Kodálynak vagy tíz apró zongoradarabját adta elő. Apró megjegyzések, ötletek, forgácsok és témafoszlanások. Ugyanaz a jellegzetességük, mint Kodály nagyobb lélekzetű munkáin. Hibájuk is ugyanaz: a kevés téma, a témák egymással rokonsága és az, hogy lényegében az egész muzsikát vissza lehet vezetni néhány témára, sőt néhány hangra. A közönség lelkesedéssel fogadta mind-egyik számot és különösen a kvartett után, amelyet Waldbauer, Temesváry, Molnár és Kerpely játszottak, zuggott a taps. (de)

(*) **A Történelmi Társulat közgyűlése.** A Magyar Történelmi Társulat ma délután tartotta évi rendes közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében, a tagok élénk részvétele mellett. A közgyűlést gróf Teleki Géza elnök nyitotta meg hosszabb beszéddel. A nagy tetszéssel és éljenzéssel fogadott beszéd után az elnöki széklet báró Nyáry Jenő, mint korelnök, foglalta el.

Miközben az elnök elrendelte a szavazást a megüresedett tisztségekre, dr. Márki Sándor koloza-

vári egyetemi tanár ült a felolvasó asztalhoz és bemutatatta Rákóczi mint politikai író cz. dolgozatát.

Ezután dr. Borovszky Samu főtitkár tett jelentést a társulat tavalyi munkásságáról. A múlt évben 102 új tag lépett a társulat kötelékébe, úgy hogy a tagok száma az év végén 1299 volt. A jelentés végül megemlékezik a társulat halottairól és sajnálattal említi fel, hogy Zsilinszky Mihály, előrehaladott korára való hivatkozással lemondott másodalelnöki tisztéről. A jelentést a közgyűlés nagy tetszéssel fogadta és a bemutatott számadatokkal együtt jóváhagyólag tudomásul vette. Az ülés végén kihirdették a választás eredményét. Elnök újból gróf Teleki Géza, első alelnök dr. Csánki Dezső, másodalelnök dr. Fejérváry László. Választottak ezenkívül 20 választmányi tagot is.

(*) Dalest. A Hetedik Kerületi Polgári Kaszinó nagytermében tartotta meg ma este dal-estélyét Egri Sándorné dalénekesnő. Meleg, kellemes csengésű organuma kitünően képzett; technika elsőrangú, tudatos és artisztikus. A dalénekes intímus stílusát pompásan tudja és leegyszerűsíti a művészetét a stílus kedvéért. Néhány operariát is énekelt Egri Sándorné, amelyeknél megmutatta, hogy előadó művészet is mennyire erős. A közönség rendkívül sokat tapsolt a művésznőnek, akit elhalmozott virággal, koszorúval. A zongorakíséretet Diéni Oszkár látta el finoman és diszkrétan.

(*) Az Országos Színészegyesület közgyűlése. A Színészegyesület közgyűlést tegnap délután folytatták és hosszas vita után elfogadták az alapszabály olyan módosítását, hogy ezután husz vidéki és tizenöt fővárosi tanácsost választanak. Faragó Odön, a javaslattevő-bizottság elnöke a tette meg ezután jelentést a nyugdíjilletményre és a szerződésekre vonatkozó módosításait a közgyűlés el is fogadta egy szakasz törlesztéssel. A késő esti órákban megállapították a tanácsosválasztás eredményét is, amelyet azonban csak ma délelőtt hirdettek ki a közgyűlés előtt. A választás eredménye a következő: Fővárosi rendes tanácsosok lettek: Balassa Jenő, Bónis Lajos, Békési Ferencz, Ditrői Mór, Herczföld Jakab, dr. Komor Gyula, Körmendi János, Mészáros Lajos, Molnár László, Pethes Imre, Réthei Lajos, Szilágyi Vilmos, Szirmai Imre, Tapolezai Dezső, Vidor Dezső. Fővárosi póttanácsosok: Boross Endre, Sebastyán Géza, Tarsai Frigyes. Vidéki rendes tanácsosok lettek: Almási Endre, Bézei Gyula, Csiki László, Erdélyi Miklós, Farkas Ferencz, Faragó Odön, Hunyadi József, Hidvégi Ernő, Janovits Jenő dr., Komjáthy János, Keszler Ede, Krecsányi Ignác, Mezei Kálmán, Mezei Béla, Nádas József, Szendrei Mihály, Szakács Andor, Szabados László, Tompa Kálmán, Turi Elemér. Vidéki póttanácsosok: Bartha István, Leővei Leó, Rajcsányi Odön. A közgyűlést holnap délelőtt folytatják.

A mai ülésen is Komjáthy János elnökölt. Az ülés elején a tárgysorozat előtt Nádassy József szólalt fel, felhívta a jelenlévők és az egyesület vezetőségének figyelmét arra az anomáliára, hogy a színészeknek, akik kulturális munkát teljesítenek és az adócenzenusnak megfelelő adót fizetnek, nincsen választói joguk. Követelniük kell a színészeknek, hogy az általános választói jog kedvezéseiből ők is részesüljenek. Indítványozta, hogy küldöttség menjen a miniszterelnökhöz és kérje, hogy az általános választói jog reformjainál a színészek érdekeit is vegye tekintetbe. Ditrői Mór felvilágosításai után a közgyűlés elhatározta, hogy rábízta a tanácsra, hogy alkalmas időben küldöttséget szervezzen a miniszterelnökhöz, mivel a mostani küldöttség óhajait annak idejére, mikor a választói jog reformja aktuális lesz, elfelejtették.

Ezután a fegyelmi bizottság jelentéseinek meghallgatására zárt ülést rendeltek el.

Délután nagy vitát keltett a közgyűlésen az egyik legutóbbi közgyűlés által eltörölt zsüri intézményének visszaállítására vonatkozó javaslat. E javaslatot Thury Elemér a következő hozzászólásokat indítványozta: Csak az a tag állítható zsüri elé, aki még nem töltött el öt évet mint rendes egyesületi tag. Zsüri kiküldése a működésbe lépéstől számított 14 napon kérhető. Ha a tag szerződöttes czéljából a szerződöttes igazgatónál már előzőleg fellépett, zsüri elé nem állítható. A zsüribe két tagot az igazgató, két tagot a szerződöttes tag jelöl ki, akik lehetnek a színház kötelékébe nem tartozó egyének is. Elnököt az O. Sz. E. küld ki az egyesület fővárosi tanácsosai közül. A bizottság a javaslatokat elfogadta, azonban ahhoz tagjai közül Faragó Odön és Hidvéghy Ernő külön vé-

ményt jelentettek be azon a czímen, hogy a zsüri-intézmény általában nem czélszerű. Hidvéghy Ernő és Tompa Kálmán hozzászólása után Feld Aurél az általános emberi szempontok figyelembevételét ajánlotta. Utána Barabás Béla orsz. képviselő tett közvetítő indítványt, hogy ezt a nagy elvi kérdést ne intőzze el a közgyűlés könnyelműen hanem mint a törvények alkotásánál, igyekezzen konkrét adatokat, statisztikát beszerezni, amelyek pro és kontra megvilágítják a helyzetet és a zsüri visszaállításának szükségességéről vagy szükségtelen voltáról tiszta képet fognak nyújtani a legközelebbi közgyűlésnek. Ezt az indítványt Feld Zsigmond hozzászólása után egyhangulag zajos éljenzés közepette elfogadta a közgyűlés. Ezután a tanácskozást holnapra halasztották.

(*) Az „Obsitos“ — másodsor. A Vigszínházban az „Obsitos“ mai előadása épügy, mint a tegnapi bemutató, a lelkes tetszésnyilvánulások és ünneplések sorozata közt folyt le. A közönség Haraszthy Hermin első dalától Hegedűs Gyula befejező énekéig minden egyes nótát megtapsolt, megújrázott. Kornai Berta, Tapolezay és Sarkadi tréfás táncztervezettjét hét-nyolcszor is megisméltették. Az országos színészgyűlésnek számos tagja volt jelen az előadáson.

(*) Délutáni előadások a Királyszínházban. A Királyszínházban e héten is két délutáni előadás lesz. Szombaton a „Jánoska“-t adják ugyanabban a szereposztásban, amelyben minden eddigi előadásán színrekerült. Vasárnap délután a „Tánczos huszárok“ kerül színre, amelyben ezúttal is Fényes Annuska fogja a suszterinast játszani. Az estét Lehar Ferencz páratlanul nagy sikerű operetteje, a „Luxemburg gróf“-ja tölti be, amely állandó zsúfolt házak mellett rohamosan közeledik negyedik jubileuma, a századik előadás felé.

(*) Márk Lajos sikere Amerikában. Nemrég nyitották meg Newyorkban Márk Lajos képeinek kiállítását és a National Arts Clubban levő tárlat vernissage-án a magyar művészek rendkívül nagy sikere volt. A National Arts Club tágas termeit zsúfolásig töltötte meg a meghívott közönség, melynek soraiban Newyork városának legelőkelőbb körei voltak képviselve. Közben az elnöki szobában gyülekezett a fogadó bizottság — a newyorki művészeti és műpártoló köröknek színe-java — melynek élére a klub elnöke Hengelmüller László báró, washingtoni nagykövetet, báró Ambrozy Lajos nagykövetségi ügyvivőt, Nuber Sándor főkonzult és Zerkovitz Emil m. k. kivándorlási felügyelőt kérte fel. A bizottsági tagok és a sajtó képviselői ezután bevonultak a nagy kiállítási terembe, hol a társulat elnöke, Evans tábornok üdvözölte a bizottságot, mire báró Hengelmüller szívélyes szavakban mondva köszönetet — ugyis mint nagykövet, ugyis mint magyar ember — azért a kitüntetett vendégszeretetért, amelyben a magyar művészetet részesítették, reméli, hogy ez ismét kedves alkalom lesz az amerikai és a magyar nemzet között való szívélyes vonatkozások, őszinte rokonszenv fejlesztésére. A Rákóczi-induló hangjai mellett a kiállított 34 kép megtekintésére indult a nagykövet és kísérete, majd — miközben a zenekar a magyar és amerikai himnusz játszott — a nagyközönség és a megjelent vendégek előzönlöttek a termetek, a kiállított képek megtekintésére. Közben a vendégek nagyrésze az éttermekbe vonult, hol a fehér asztalok mellett is élénken ünneplék a művészt, Márk Lajost, kit rendkívül szívesen fogadott személyében is az amerikai közönség.

(*) A Munka szobra Budapesten. A főváros építőmunkásai pilléreikből hatalmas szobrot állítanak a Munkának. A szobrot az Aréna-uton épült új házuk elé helyezik el. A szobrot Lányi Dezső fiatal szobrászművésznünk mintázta és azt a munkások még ennek a hónapnak a folyamán leplezik le nagy ünnepek között. A szobor egy hős izomzatu, meztelen munkásférfit ábrázol, amint a nyitott vasúti kapu egyik pillérére ráhelyezi a befejező kövekét. A munkás alakja esaknem másfélszeres emberi nagyság és harasztí terméskéből faragták. Ugyancsak harasztí kövekből rótták össze a kapu pilléreit is.

(*) Szekula Gyula jubileuma. Az irodalom több ágának egyik régi munkása, Szekula Gyula, e hó 18-án tölti be teljes frissességben hatvanadik életévét. Ez az évforduló összecsisz az író negyvenöt éves műfordítói jubileumával is. Tizenöt éves korában jelent meg ugyanis első műfordítása nyomtatásban: a Komocsy József Egressy Gábor halálára írt költeménye. Soknemű elfoglaltsága mellett — mert a jubiláns író szakmájának, a vasuti szakirodalomnak régi munkása és mint ilyen napi- és szaklapokban megjelent számos cikkén kívül önállóan 1889-ben „A zónadijszabás reformja“ és tavaly a „Vasuti dijszabások és a tarifapolitika elemei“ című köteteket adta ki — előrehaladt korában is vissza-visszatér műfordításaihoz és így csak nemrég a szalontai Arany-szobor leleplezése alkalmából közölte tollából a Pester Lloyd Arany János két balladájának, a „Tengerihántás“ és az „Éjféli párhaj“ fordítását.

(*) A „Rozmarijn néni“ Berlinben. Vajda Ernő négyfelvonásos vigjátékát, a „Rozmarijn néni“-t, amelynek a Magyar Színházban a múlt héten óriási sikerrel volt a bemutató-előadása és eddig öt zsúfolt ház előtt került színre, több külföldi direktor igyekszik megszerezni. Többek közt Halm, a berlini „Neues Schauspielhaus“ igazgatója sürgönyileg kereste fel a Magyar Színház igazgatóját a darab előadásának megszerezhetőse végett. A színház igazgatója azonban a darab előadási jogát nem engedhette át, miután Berlin számára Reinhardtnek, a Deutsches Theater igazgatójának van elsőbbségi joga rá. A darab a Magyar Színházban holnap, pénteken, szombaton és vasárnap este kerül színre.

(*) A „Luxemburg grófja“-nak bécsi jubileuma. Lehar Ferencz „Luxemburg grófja“ című operetteje, mely a Királyszínházban is napról napra műsoron van, a bécsi Theater an der Wienben tegnap érte meg ötödik jubileumát, vagyis a 125-ik előadását. A szerencsés szerzőt, természetesen, egész este ünneplék. A szabadságon levő Kartusch kisasszony helyett a magyar Petrovits kisasszony játszotta a női főszerepet.

(*) Makróczy János meghalt. A régi Népszínház egyik legőszintébb népszínmű-sikere fűződik Makróczy János nevéhez. „A becsület szegénye“, melylyel az 1878-iki népszínmű-pályázaton felülnést keltett, hozta őt Budapestre. Rákosi Jenő szerződtette és darabját tartós sikerrel adatta elő. A derék, munkás ember hosszú súlyos betegség után szerdán délután halt meg. Özvegye — a Vigszínház érdemes tagja — és fia Levante gyászolja.

(*) A Szalon tavaszi tárlata. A Nemzeti Szalon művészeti egyesület tavaszi kiállítását és a Magyar Képzőművésznők Egyesületének, valamint a Magyar Grafikusok Egyesületének kiállításait e hó 19-én délután négy órakor nyitja meg ünnepiesen. A kiállítást pénteken, e hó 18-án mutatják be a sajtó képviselőinek.

(*) A közegyi gyógyszer-tár-berendezés Budapesten. Az Iparművészeti Múzeum igazgatósága megszerezte gyűjteménye számára a közegyi belvárosi gyógyszer-tár berendezését, amely a maga egészében és részleteiben egy a tizenhatodik századból származó iparművészeti műemkek. A berendezést, amelyért számos külföldi múzeum is vetekedett, a múlt héten indította utnak a múzeum egy kiküldött tisztviselője. A berendezést a múzeumban úgy fogják felállítani, hogy az egész interieur az eredeti, középkori berendezésnek hű mása lesz.

(*) Művészi körut. Virágh Jenő és Tarján Vilmos, akik megváltak a Bonbonnière-Cabaret-től, társulatot szerveztek és e hónap 19-ikén művészi körutra indulnak. A társulat tagjai Virágh Jenő és Tarján Vilmoson kívül, Lónyay Piroška, Patat Leó, Somogyi Nusi, Turcsányi Sári, Fenyvesi Miksa és Radó Sándor. A társulat első állomásai: Zenta, Magyar-Kanizsa, O-Becse, Topolya, Baja, Ujvidék és Eszék.

(*) „A pesti zsidó“ jubilaris előadása. Rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik a Városligeti Színház óriási vonzóerejű ujdonsága, a „Pesti zsidó“ holnapi, pénteki jubilaris díszelőadása iránt. A zajos sikerű bohózat szerzője, Feld Mátyás, ez alkalomra egy külön felvonásból álló új Chantecler-képet írt, amelyhez szenzációs madárjelmezek készültek. A Chantecler-felvonásban ez estén Küry Klára, a kitünő primadonna is fellép. Új lesz Ferenczy Károlynak a Pesti Rostand című átváltozó jelenete. — Vasárnap délután kilencvenötödöszer a gyönyörű zenéjű „Erdészleány“ operettet Küry Klára felléptével adják, este huszonhatszedszer a „Pesti zsidó“ kerül színre.

Szmokingöltöny 40, prima selyem 45, Frakk, v. Ferencz József-ét. egészen selyembéléssel 55 frt.

legnömabb angolkelméből, osakis mérték szerint, első-rangú kivitelben.

ZÉLINGER SAMU
angol készpénzrendszerű ural szabótermében
IV. ker., Belváros,
Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos utca mellett. — Telefon 46-59.

FŐVÁROS.

( ) **Martin Ottó nyugdíjban.** A főváros helyettes középítő igazgatója, *Martin Ottó* nyugalmába vonult. *Martin Ottó* nagy érdeme van a főváros fejlesztésében. Ő tervezte meg Budapest csatornahálózatát s ő építette meg a főgyűjtő csatornát.

( ) **A gázgyár telkei.** A polgármester elnöklésével *dr. Vasiliévits* János alpolgármester hivatalos helyiségében a gázbizottság ma délelőtt ülést tartott. Az ülés bizalmas jellegű volt. Tárgyalták az osztrák légszűrőszűrő és a főváros között a gázgyári telkek átvétele körül támadt vitás kérdést, amelynek lényege az, hogy a főváros a telkekért az eredeti vételárát kínálja, a társaság pedig a mai forgalmi értékeket kéri. Ugyancsak tárgyalták az üzemek városi kezelésbe lendő átvételét is, amit ez év június elejére terveznek.

( ) **A Józsefváros vasútja.** A Városi Villamos Vasúttársaság az Országház-térről a Baross-utczán, Kárpfenstein-utczán és Örömvölgy-utczán át akar új vonalat építeni Szent-Lőrinczig. A tanács ma az erre vonatkozó terveket elfogadta.

( ) **Uj villamosvonal.** A Városi Villamosvasut rakodóparti vonalát a Dráva-utczán át meg akarja hosszabbítani. A tanács ma tartott ülésében a vonal megépítésére megadta a helyhatósági engedelmet.

( ) **Uj orvosi állások.** A tanács a Szent Rókus-kórház szülő- és nőbeteg osztályánál két új segédorvosi állás szervezését határozta el és így irányu előterjesztést tesz a közgyűlésnek.

( ) **A katonai gyakorlótér.** Az Üllői-ut végén levő rákos katonai gyakorlótér területére vonatkozó szerződés ez év októberében lejár. A főváros tanácsa a katonai gyakorlótér kérdésének előkészítésére vegyesbizottságot küldött ki.

( ) **A gellérthegyi síkló.** Egy vállalkozó azzal a kéréssel fordult a fővárosnak, hogy az általa a Gellérthegyre tervezett villamos felvonógép létesítésében anyagilag támogassa őt. A tanács ma tartott ülésében foglalkozott a kérelemmel és azt teljesíthetőnek nem találta.

( ) **Segély.** A főváros tanácsa a budapesti magyar kir. tudományegyetem természetrajzi szövetségének 500 korona segélyt szavazott meg.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Budapesti Leányegyesület közgyűlése.** A Budapesti Leányegyesület ma tartotta nyolcadik évi rendes közgyűlését, amelyen *Schwartz Stefi* ügyvezető-társelnök nagy tetszéssel fogadott lendületes beszédében ismertette az egyesület működését a lefolyt évben. Ezután a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette az előterjesztett évi jelentést és zárszámadást és úgy a tisztikarnak, mint a felügyelőbizottságnak a felmentését megadta. Az alapszabályok néhány szakaszának módosítása után a tisztújító választás következett.

Megválasztották *elnöknek:* Fleischl Sándorné, szül. kemenesmihályfalvi Deutsch Olga; *társelnökök* lettek: *dr. Königsberger Lea*, *Schwartz Stefi*, *Strasser Margit*. *Titkár:* *Dr. Mauthner Dezső*. *Pénztáros:* *Panek Odón*. *Ellenőr:* *Guttmann Margit*. *A gyakorlati bizottság elnöke* *Hochmann Erzsébet*, *alnelnöke* *Grünwald Ilona*. *A tanügyi bizottság elnöke* *Pfeiffer Nina*, *alnelnöke* *Gardé Irén*. *A felügyelő bizottság tagjai* lettek: *dr. Alföldi Béla*, *dr. Beck Sománé*, *dr. Böszörményi Oszkár*, *dr. Balassa József*, *dr. Baumgarten Nándorné*, *dr. Bálint Józsefné*, *dr. Fabinyi Irén*, *dr. Fekete Ignác*, *dr. Hevesi Iván*, *dr. Kelen Ferenczné*, *Kovács Sándor*, *dr. Kubics Jaquesné*, *dr. Krausz Béla*, *dr. Nemere Béla*, *Strickler Sándorné*. *A választmány tagjai* lettek: *Ábelsberg Ika*, *Basch Szeri*, *Baumgarten Renée*, *Beck Sarolta*, *Beer Erna*, *Benedek Mariska*, *Czettel Lily*, *Cserna Juliska*, *Dalnoki Lujza*, *Dévai Erzsébet*, *Deutsch Renée*, *Fürst Edith*, *Gardé Irén*, *Grader Sári*, *Graner Mariska*, *Grünwald Ilona*, *Hermann Ilona*, *Herz Magda*, *Herzfeld Erzsébet*, *Herzog Blanka*, *Jacobi Pöske*, *Kovács Erzsébet*, *Kohn Rózi*, *Mándoki Ilona*, *Mezei Edith*, *Mintz Stella*, *Popper Olga*, *Pollák Evi*, *Redlich Gerti*, *Spitzer Grete*, *Strasser Jolán*, *Steiner Paula*, *Schwartz Mariska*, *Tuszkán Boriska*, *Wellisch Erzsébet*, *Weltkulga Angela*, *Wottitz Jolán*, *Zipszer Renée*. *Pótválasztmány:* *Bárkány Juliska*, *Baumgarten Jolán*, *Brammer Elza*, *Dósa Margit*, *Feidheim Dusi*, *Fellner Lucy*, *Grösz Elza*, *Goldsberg Stella*, *Jennitz Jolán*, *Krámer Rózi*, *Lévai Irma*, *Neumann Lily*, *Pöszonyi Margit*, *Rasster Lenke*, *Radó Emy*, *Sváb Lujza*, *Székács Lily*, *Schultz Ilonka*, *Urban Anny*.

Végül *Strasser Margit* ügyvezető társelnök méltatta a leépítő tisztikar érdemeit.

(—) **A Budapesti Egyetemi Gyorsiró Egyesület** most tartott felolvasó ülésén *Bálint Antal* a rendszeri reformról tartott előadást, melyhez *Ernst Jenő*, *Kemény Imre* és *Traeger Ernő* szólottak hozzá majd *dr. Réti Hugó* olvasta fel *Amor és Merkur* című humorcskáját. Az egyesület legkö-

zelebbi felolvasó ülését folyó hó 20-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor tartja az egyetem III. számú tantermében. Vendégeket szívesen látnak.

SPORT.

( ) **A Wiener S. C. Budapesten.** A Magyar Testgyakorlók Köre nemzetközi mérkőzéseinek sorozatát jövő vasárnap a Wiener Sport Club elleni játéka nyitja meg. A bécsi csapat a mutatott formák alapján ma Bécs egyik legjobb csapata és így előreláthatóan nagyon érdekes lesz a találkozása a bajnokság vezetőhelyén álló M. T. K. csapatával. A mérkőzést megelőzőleg a Budapesti Torna Club játsszik bajnoki mérkőzést a Törekvés ellen. Mindkét mérkőzés színhelye a millenáris pálya lesz.

( ) **Házi birkózóverseny.** A Munkás Testedző Egyesület márczius hó 20-án, vasárnap délután fél 4 órakor a VI. ker., Felsőerdősor 21. sz. alatt (Kmetty-utca sarok) levő iskola tornatermében házi birkózóversenyt (klub-bajnokság) rendez. A versenyt három súlycsoportban tartják meg. Az egyes súlycsoportok győztesei mérkőznek a klub bajnokságáért. A bírói tisztelet *Előd József*, Magyarország többszörös bajnoka látja el.

( ) **Nagy liverpooli akadályverseny.** Holnap, pénteken, kerül díjlőre az angolországi Liverpoolban a 7300 méteres *Nagy liverpooli akadályverseny*, melynek startjánál évről-évre óriási mezőny találkozik s amint a jelek mutatják, idén is nagyszámú résztvevőre van benne kilátás. Mióta könyvet nyitottak az értékes konkurrencziára, jóformán napról-napra változott a fogadók véleménye a nyertőt illetően, míg az utolsó héten kialakult a helyzet s a top weightot vivő *Cackler* lett a favorit, melyről nagyon kedvező hírek voltak forgalomban. Azonban tegnap, midőn a jeles steepler a verseny előtt utolsó próbát abszolválta, egy ugrásnál rosszul vette az akadályt s lesántult és ezért istállója törölte a versenyből. Nagy változást ugyan nem idézett elő a törlés, mert az eddigi második favorit: *Judas* továbbra is pártolva van, míg hozzá legközelebb *Cackler* istállótársa: *Jerry M.* áll. Azonkívül fogadva vannak *Caubeen*, *Spring-bók*, *Carsey*, *Glenside*, *Jenkins*, *Fetter's Pride* is. Chance-e van *Oak Park*-nak, *Moorside II*-nek, *Tom West*-nek, *Holy War*-nak és *Rathvale*-nak, számíva a versenyben előforduló tömeges bukásokra. Végeredményben véleményünk az, hogy a nyertő *Judas* lesz *Jerry M.* és *Caubeen* előtt. Meglepetést *Oak Park*-tól várunk.

( ) **A bécsi ügetőversenyek** harmadik napjának eredménye a következő:

I. **Kricau-verseny.** Díj 2600 korona. 1. *Lucifer* (Capovilla). 2. *Fata Morgana*. 3. *Dalia*. Futottak még: *Fatinica*, *Paganini*, *Lexington*, *Ella*. Tot.: 10: 44, 20: 36, 31, 123.

II. **Nizai díj.** Díj 3400 korona. 1. *Shady G.* (Bodimer). 2. *Musa*. 3. *Genteel* (disqu. I.). Tot.: 10: 9, 20: 18, 18.

III. **Ügetőversenyegyleti díj.** Díj 1800 korona. 1. *Drache* (Holoher). 2. *Abonnet*. 3. *Bravo*. Azmon. Futottak még: *Ellie Ansel* (disqu.), *Wiener* (disqu. I.), *Fondor* (disqu. III.), *Szamócsa*, *Babám*, *Matador*. Tot.: 10: 44, 20: 23, 21, 27.

IV. **Carignano-verseny.** Díj 5000 korona. 1. *Grisette* (Tappan). 2. *Pierrot*. 3. *Gtaur*. Futottak még: *Galeote*, *Harald*. Tot.: 10: 40, 20: 24, 22.

V. **Koritschau díj.** Díj 3000 korona. 1. *Feniks* (Switzer). 2. *Lucza*. 3. *Junta*. Futottak még: *Ifero*, *Mailufterl*, *Elyria*, *Heckenrose*, *Elemér*. Tot.: 10: 42, 20: 33, 28, 81.

VI. **Pavillon-verseny.** Díj 2300 korona. 1. *Boy of Sheba* (Wöss). 2. *Geisha*. Futottak még: *Franzl H.*, *Woodwille*, *Pumi* (disqu.). Tot.: 10: 46, 20: 58, 109.

VII. **Stutzer-verseny.** Díj 2400 korona. 1. *Quick* (Ryerson). 2. *Danilo*. 3. *Garibaldi*. Tot.: 10: 23, 20: 25, 25.

VIII. **Kettesfogatu urkoesisverseny.** Díj 2300 korona. 1. *Jurko-Quebeck* (Trebitsch). 2. *Alf-Asan*. 3. *Hofdame-Centa*. Futottak még: *Czankó-Utolsó Happy*, *Duli-Pátyu*, *Babette-Pandur*. Tot.: 10: 78, 20: 64, 59.

Nyilttér.

Érvényben közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Lipótvárosban bank környékén és villamos megállóknál, legfrequentebb helyen, bank vagy nagyobb vállalatnak igen alkalmas, egy teremből és több szobából

utczai félemeleti helyiség,

uj házban, mérsékelt lakbérért több évi szerződéssel, azonnal átadó. Bővebbet csak Huszárnál, V., Zrínyi-utca 1. Telefon 81-08.

Nyaraló.

Buda remek hegyes vidékén, a harmadik kerületben, villamos közelében, nagy árnyas kertben, **különálló 4 szobás, veranda** és megfelelő mellékhelyiségekkel ellátott, kényelmesen berendezett **butorozott nyaraló vezetékkel** kiadó. Bővebbet: Erzsébet-körút 50. I. emelet. Telefon: 586.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **A szerető morénylete.** Holnap kezd meg a budapesti esküdtszék annak a bűnügynek a tárgyalását, melynek szereplői *Iványi Margit* hivatalnoknő és *Vermes Jenő* magánhivatalnok. *Iványi Margit* egy fővárosi kereskedőnek huszonegy éves leánya. Elvégezte a középiskolát, gépirást s gyorsírást tanult, egy bankhivatalban mint gépirónő kereszte a kenyerét. Másfél évvel ezelőtt megismerkedett *Vermes Jenő* magánhivatalnokkal, akinek csakhamar a kedvese lett. Néhány hónap múlva a viszony látható jelei mutatkoztak s akkor a lány megvált a szülei háztól. A jeleket pedig együtt, a leány és szerető eltűntek. Betegsége alatt a leány elvesztette állását s egészen a fiatal emberre szorult. Ez pedig épen most szakítani akart vele, mert egy jó pártira volt kilátása. Egy zongoragyáros leányát szerette volna elvenni s hogy célját elérje, első sorban a szeretőjétől kellett megválnia. Amikor ezt *Iványi Margit* megtudta, úgy elkeseredett, hogy pisztolyt vásárolt s elhatározta, hogy kedvesét vagy visszatérésre bírja, vagy öngyilkos lesz. Tudta, hogy *Vermes Jenő* esténként a menyasszonya szüleinél szokott vacsorázni, akik a Váci-köruton laknak. Megvárta tehát ott a fiatal embert, aki nyájas szóval üdvözölte a feltűnően izgatott természetű, s kocsiba ült vele, hogy hazza kísérje *Rökk Szilárd*-utczai lakására. Az uton a leány könyörgött a fiatal embernek, hogy ne tartsa el magától. *Vermes Jenő* azonban kéréseketlen volt, s amikor a kocsit a *Rökk Szilárd*-utczába ért, megfenyegette a leányt, hogy ki fogja szolgáltatni a rendőrségnek, ha a tolokodásával még egyszer megzavarná a nyugalmát. A kegyetlen szóra a leány hirtelen elővette a revolvert s rásütötte *Vermesre*, akinek a golyó a gromrát furta át. *Iványi Margit*ot letartóztatták, de csakhamar szabadon bocsátották s holnap szándékos emberölés kísérletért fog törvényt állni az esküdtbírák előtt.

§ **A szegedi honvédség sajtópöre.** A szegedi esküdtszék tegnap tárgyalta *Nagy Béla* szerkesztő sajtópörét, aki cikkeiben azt állította, hogy a szegedi honvédségnél az altisztek egy része tót és szerb, akik közül a tizedesek és őrzetők kinezák és zsarolják a legénységet. A tanuk vallomásukban az inkriminált állításokat igazolták, mire az esküdttek verdiktje alapján a bíróság *Nagy Bélát* fölmentette. Az ügyész és védő az ítéletben megnyugodott.

§ **A bizonyítványgyárosok bünpöre.** A bizonyítványgyártók bünpörében *dr. Vargha József* királyi ügyész ma folytatta vádbeszédét. Pontról-pontra bizonyította az egyes vádlottak bűnösségét a vádbeli cselekményben s *Dénes Deutsch* Ármín kivételével valamennyi vádlottal szemben fenartotta a vádat. *Kiss József* máv. raktárosra vonatkozólag kérte, hogy a bíróság téstíntettel arra, hogy a vádlott kilencz gyermek atyja, függessze föl a büntetés végrehajtását. Azután *dr. Gyenes Manó* ügyvéd, *dr. Friedmann Ernő* védő helyettese szólt föl, aki azt kérte, hogy *Dénes Deutsch* Ármín ellen, aki már másfél év óta föl van függesztve állásától, nyomban szüntesse meg a bíróság az eljárást. A bíróság helyt adott e kérelemnek és nyomban kihirdette *Dénes Deutsch Ármínra* vonatkozólag a megszüntető végzést, amelyet írásba foglalva átadtak a védőnek. A védők közül elsőnek *Földes Géza* védője, *dr. Kaszlik Gyula* szólt föl s védőbeszédében pontról-pontra szólt föl az ügyész vádat. Szerinte hivatali sikkasztásról *Földes Gézánál* szó sem lehet, legfeljebb szabálytalanságokról, ami csak fegyelmi vétséget képezhet. Felmentést kér. Utána *dr. Sélley Sándor* nyugalmazott államtitkár, *Balogh Márk* tanár védője, terjesztette elő a védelmet. A hivatali sikkasztásra vonatkozó vád tekintetében osztotta *Földes Géza* védőjének nézetét, a közokirathamisítás büntetettének vádjá ellen azonban a főtárgyalás adataira támaszkodva kimutatta, hogy a vád tarthatatlan. Következett a védők közötti megállapodás folytán *Edvi Illés* Károly védőbeszéde. A hírneves jogtudós az összes közokirathamisítás büntetettével vádolt előkészítőkre vonatkozólag kimutatta, hogy a jelen esetben közokirathamisítás vádjáról szó sem lehet, legfeljebb kihágásról lehet szó. Majd áttért védenézőnek, *Vogel Béla* előkészítőnek, megvesztegetési ügyére s itt is kifejtette nagy jogi tudással, hogy *Vogel* nem megvesztegetésköpen adta *Krenkó* segédtanfelügyelőnek a

700 koronát, hanem rendkívüli munkadíj gyanánt, mert Krenkó rendkívüli szolgálatakat tett neki hivatalos óráin túl dolgozott és Vogel Krenkónak ezt a fáradságát honorálta. Ezután Kapeller Ferenc védője, dr. Hoffmann Dezső védő beszélt, aki szintén felmentést kért. A perbeszédet holnap délután folytatják.

KÖZGAZDASÁG.

A Közuti megváltása. A villamosági vállalatok megváltásának nagy port felvert ügye — mint az utóbbi időben minden a fővárosnál — csakhamar ellaposodott. Értekeznek, ankéteznak nyakrafőre, anélkül, hogy valami pozitív eredmény látszanék. Így ma is tárgyalnak a megváltás dolgáról bizalmasan a városházban. Az értekezleten részt vesznek dr. Bárczy István polgármester, dr. Vaszilievits János és Rózsavölgyi Gyula alpolgármesterek, dr. Kunz Jenő, dr. Heltai Ferenc és dr. Vázsonyi Vilmos törvényhatósági bizottsági tagok, valamint a közúti vasutársaság részéről Jellinek Henrik elnökgazdát és Sándor Pál országgyűlési képviselő. Az értekezleten bemutatják a közúti vasutársaságnak a részleges megváltásra, illetve a szerződés meghosszabbításra vonatkozó előterjesztését, amely a további tárgyalások alapjául fog szolgálni, ha arra alkalmasnak mutatkozik. Hát mindez szép. Csak nem értjük, miért csinálják ezt olyan titkolózva a városházban, mikor a dolog a nyilvánosság elé tartozik. Az ilyen bizalmas tanácskozások csak rontják a tőzsdén a helyzetet, mert tág teret adnak a találgatásoknak. Így már e miatt napok óta erős lanyhaság tapasztalható a Közutiban, aminek következtében a papírok 715 koronára hanyatlottak.

Az O. M. G. E. az élelmiszerhamisításokról. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szakosztálya ma foglalkozott az élelmiszerhamisítások kérdésével is. Az Omge ugyanis a múlt évben felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, melyben kérte, hogy az élelmiszerek forgalomba hozására is kötelesek legyen a mesterséges tápszerek tényleges használatának feltüntetésére. Felmerült tényekkel kapcsolatban foglalkozott a szakosztály ujjal ezen ügygel és elhatározták, hogy sürgető felterjesztésben kérik a minisztériumtól az iparban a margarin használata kötelező feltüntetésének elrendelését. Az élelmiszerhamisítások megállítására ügyben ugyancsak felterjesztést intézett az OMGE a földművelésügyi miniszterhez és most újból megsürgetik az ügyet, mert Ausztriában erősen készül a Codex Alimentarius Ha azt ott nélkülünk csinálják meg, abban előreláthatólag olyan rendelkezések lesznek, melyek alkalmasak a magyar termékek kiszorítására.

Építik a „közös“ Dreadnoughtokat. Ismeretes, hogy a hármasszövetség kényszerítő közbelépésére haditengerészetünk is ráadta fejt néhány Dreadnought típusú hadihajó kolosszus építésére és a haditengerészeti beruházások fokozására. A hosszas politikai válság azonban a közös költségvetésben is exeket teremtett, úgy hogy a tervezett hajóépítéseket föl kellett függeszteni, jóllehet a hadügyminisztérium már az építési programmal is teljesen elkészült és az egyes gyárakkal is tárgyal. Így a Danubius hajógyár — mint ismeretes — a nagy rendelkezések lebonyolítására végett portorói telepét már ki is bővítette. Úgy látszik, a hadügyminisztérium a hajóépítés dolgát siettetni akarja, abban bizván, hogy a munkapárti kormány a választások után szó nélkül szállítani fogja a fölemelt költségeket. Erre vall az az értesülésünk, hogy a közös hadügyminiszter bizalmasan értesítette a Danubiust, hogy a kilátásba helyezett hajóépítési munkálatokat megkezdheti. Ez a bizalmas rendelet híre minden titkolódzás dacára is nyilvánosságra került s arra — természetesen — nyomban reagált a tőzsde is, hol a Danubius részvények éppen e miatt már eddig is 358 koronáig emelkedtek.

Vegyészeti gyárosok tanácskozása. A Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete tegnap ülést tartott, amelyen dr. Bokor Gusztáv titkár jelentést tett több fontos díjszabási és vámügyi kérdéstről. Az ülés kapcsán elhatározták, hogy illetékes helyen lépéseket tesznek a tanninra engedélyezett vasúti fuvardíj-kedvezménynek egyes magánvasutakra leendő kiterjesztése, nemkülönben a nyersanyagokra fennálló díjszabítás általánosítása érdeké-

ben. Beadvánnyal fordulnak a MÁV-hoz az ecetsav szállítására szolgáló ballonküldeményeknél előforduló nagymérvű károk és az e körül tapasztalható türethetetlen visszasságok orvoslása érdekében. Elhatározták továbbá, hogy a paraffin megadóztatása ellen a legerélyesebben tiltakoznak, a gyertyaipart érdeklő üzleti kérdésekre nézve pedig a közvetlenül érdekelt gyárakat hallgatják meg. A választmány végül több ügyet intézett el s azután két iparvállalatot a tagok sorába vett fel, minek következtében azok száma 136-ra növekedett.

Harez a kamarai tagságért. A mai nap a kereskedők és az iparosok szűkebb alkotmányos harcazó volt. A kamarai választások tartják izgalomban a kedélyeket. A különböző pártok agitációja azt eredményezte, hogy szokatlanul nagy szenvedelem nyilvánul meg minden oldalról, ami — sajnos — az igen gyakori és izléstelen személyeskedésekben jut kifejezésre. A pártok „reform“ stb. elnevezéssel díszelnek, a reformok azonban csak a saját embereik bejuttatását jelentik. E tekintetben különösen a kereskedők oldalán hangos az élet, ahol igen erős korcsokodás folyik. A harez, e sorok írásakor még nem dőlt el, úgy, hogy csak az látszik bizonyosnak, hogy az iparososztályban a hivatalos névsor győz, a kereskedelmi osztályba pedig bejutnak azok, akik mindkét párt listáján szerepelnek. Névszerint: Breitner L. Zsigmond, Fürst Bertalan, Heinrich Ferenc, Jellinek Henrik, Lányos Leó, Mössmer József, Sándor Pál, Székács Antal.

A mozgalmak és aránytalanul nagy érdeklődés mellett végbement választási aktust Ehrlich G. Gusztáv elnök este 8 órakor reksztette be, azzal a kijelentéssel, hogy a szavazatokat holnap délelőtt fogják összeolvasni. A délután folyamán is többször jelent meg a választás helyiségében dr. Déri Ferenc tanácsos, a választás központi bizottságának elnöke és arról győződött meg, hogy a választás, bár mozgalmak, a törvényes formák között folyik le.

A választás zárta után a szavazatok arányszáma a következő volt:

A kereskedők csoportjában leadtak összesen 2300 szavazatot, melyek a következőképen oszlottak meg: I—III. kerület 168, IV—V. kerület 623, VI. kerület 518, VII. kerület 612, VIII—X. kerület 379.

Az iparosok csoportjában a szavazatok száma 2978 volt, leszavaztak az I—III. kerületből 278-an, a IV—V. kerületből 507-en, a VI. kerületből 456-an a VII. kerületből 1104-en és a VIII—X. kerületből 631-en.

Tőzsdetanácsos választás. A budapesti áru- és értéktőzsde választóinak nagybizottsága ma délután Gál Károly és Ribáry Lajos elnöklésével ülést tartott, amelyben az e hó 19-iki tőzsdei közgyűlésen betöltendő egy tőzsdetanácsosi állásra ejtették meg a jelölést. Gál Károly az ülést megnyitván, Krausz Simon előadta, hogy a szűkebb bizottság Kohner Jenőt, a Kohner Adolf fiai cég birtagját jelölte az üresedésben levő tanácsosi állásra és kérte a nagybizottságot, hogy ratifikálja ezt a jelölést. A bizottság egyhangulag magáévá tette Kohner Jenő jelölését, mire az ülés az elnök életével véget ért.

Az angol bank felemelte a kamatlábát. Londonból táviratozzák, hogy az angol bank igazgatótanácsa három százalékról négy százalékra emelte fel a kamatlábát. A londoni pénzpiacra már napok óta várták a kamatlábemelést, jóllehet arra nem igen számítottak, hogy most egy teljes százalékkal fogják felemelni a kamatlábát. Ámde az angol bank aranykészlete annyira megcsappant, hogy szokatlan időben, tavasz elején mindjárt egy teljes százalékkal kellett felemelni a bankrátát. Hiába akarták Párisból az angol bank aranykészletét szaporítani s még az sem javította a helyzetet, hogy az angol banknak sikerült az utóbbi napokban tetemes aranyra szert tenni. A magánkamatláb emelkedése, amely már elérte az angol bankrátát s az aranykészlet apadása tette szükségessé a kamatláb emelést, amelyre Londonban el voltak ugyan készülve, de még sem várták, hogy a kamatlábemelést egy teljes százalék legyen. Kétségtelen, hogy az európai pénzpiac meg fogja érezni a kamatlábemelést s első sorban a berlini, ahol a Reichsbank valószínű, hogy követni fogja az angol bank példáját.

Alaptőkefelemelés. A „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság igazgatósága ma tartott ülésében elhatározta, hogy az április havában egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek az alaptőkének kétféle koronáról hárommillió koronára való fölemelését fogja indítványozni. A kibocsátandó új részvények az alapszabályokban biztosított elővételi jog alapján a régi részvényeseknek fognak a közgyűlésen meghatározandó árért átvételre kínáltni.

A Kereskedelmi Részvénytársaság és a Laenderbank. A „Pesti Napló“ mai száma azt a hírt közli, hogy a bécsi Laenderbank megszerezte a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság 34.000 darab részvényét. Ezzel szemben legilletékesebb helyről annak konstatálására kértek fel bennünket, hogy sem a Laenderbank, sem pedig egyetlen affiliált intézete sem rendelkezik Kereskedelmi Társasági részvényekkel és hogy eme részvények megszerzése iránt soha még csak tárgyalások sem folytak. Eszerint tehát önmagától el-esik valamennyi kombináció, amelyet a „Pesti Napló“ az említett hamis hírhez fűz.

Gazdasági munkaházak Vámosalád községben. Vámosalád községét — jelentik lapunknak — közelről érintő és fontos rendelet érkezett a földművelésügyi minisztertől a vármegye elispánjához. A vármegyében megindult gazdasági munkaházak építése kapcsán ugyanis a vámosaládiak azzal a fölterjesztéssel fordultak a földművelésügyi kormányhoz, hogy a vármegye Vámosaládon építtessen gazdasági munkaházakat. A korábbi földművelésügyi miniszter e kérelemre beküldötte egyik közegét Vámosaládra. A miniszteri kiküldött tényleg szükségesnek és indokoltnak találta a kérelmet és ennek alapján most a miniszter utasítja az alispánt, hogy annakidején, amikor ezen ügy tárgyalásra kerül, vegye figyelembe a miniszteri kiküldött tanulmányát és illetve a vámosaládiak kérelmét.

Temesvár város tízmillió kölcsöne. Már ismételtelen megírtuk, hogy Temesvár városának a közel jövőben eszközözendő és már folyó nagyszabású munkálatokra az 1910—1912-ik évek alatt mintegy 10.800.000 koronára van szüksége. A városi közgyűlés tudvalevőleg elhatározta, hogy a jelentékeny összeget kölcsön útján biztosítja. A Magyar Jelzálog-Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Pesti Hazai Első Takarékpénztár ajánlatot tettek, amely szerint az említett összeget kilencvenhat százalék árfolyamban 5.275 annuitás és ötven évi törlesztés mellett adják kölcsön a városnak. A feltételek nem a legkedvezőbbek voltak és ezt a közgyűlési határozatot annak idején meg is felelítették. A tárgyalások tovább folytak és Temesvár város tegnap tartott rendkívüli közgyűlésén már a szövetkezett intézetek előnyösebb feltételéről számoltak be. Hírfórmán az annuitást leszállítják 5¼ százalékra, a leszámitolási árfolyamot pedig felemelik 96-ról 96.5-re. A közgyűlés — jelentik lapunknak — megbizta a polgármestert, illetve annak akadályoztatása esetében a főjegyzőt, hogy a kötelezvényeket írja alá és a kölcsön folyósítása tárgyában az intézkedéseket tegye meg. A róm. kath. főgimnázium építésére felveendő 50.000 koronás kölcsön-kötelezvény aláírására a közgyűlés szintén felhatalmazást adott.

Nagyobb árlejtési eredmények. A MÁV. a Rákos rendezőpályaudvar melletti mozdonyoszin vaszerkezeti munkáit a Szab. osztrák-magyar állam-társaság nyerte el 184.869 koronáért. — A dunaparti főgyűjtő esatorna VI—VII. szakaszait Halász Hubert budapesti betonépítési vállalkozó építi 224.901 koronáért. — A ceglédi mozdonyoszin építését Wellisch Hugó nyerte el 172.923 koronáért.

A Dunagőzhajózási Társaság jó üzleteredménye. Közismert, hogy az 1909-ik év kedvező hajózási viszonyai az egyes hajós-társaságok üzleteredményét is oly kedvezően alakították, hogy azok a múlt évi tetemes nyereséggel még az 1907. évi gyenge eredményt is ellensúlyozták. A főbb folyamok vizállása az egész főszezonban általában kedvező volt, úgy hogy az összes utvonalak állandóan üzemképes állapotban voltak. Ez a kedvező technikai körülmény az elmúlt évben különös súlylyal esett a mérlegbe, mert a nagyarányú külföldi gabonabehozatal révén a hosszú utjáratok domináltak, ami a hajópark előnyös foglalkoztatását és kihasználását biztosította. E körülmények már ma-

gukban véve is biztosíthaták a kedvező üzleteredményt. Fokozta ezt még az is, hogy a múlt év elején a Szerbia ellen elrendelt mozgósítás miatt a katonai kincstár hosszabb időre kibérlette a társaság hajóparkját, ami igen tetemes üzleti hasznot eredményezett. Minde kedvező körülmények okozták azt, hogy az igazgatóság által ma beterjesztett számadások szerint az 1909. évi tiszta nyereség 2.793,459.20 koronát tesz ki a múlt évi 861,229.54 koronával szemben, tehát szaporodás az 1909. évben a múlt évhez képest 1.932,229.66 korona. Az 1908. évi nyereségátvitel, azaz 560,330.28 koronának (a múlt évben 836,285.17 korona) hozzászámítása mellett 3.353,789.48 korona összeredmény mutatkozik, amely a múlt évvel szemben 1.656,274.77 koronával nagyobb. Az igazgató-tanács — amint lapunknak Bécsből jelentik — elhatározta, hogy a cs. kir. államkincstárnak az egyezmény értelmében történő 419,018.88 koronának (az 1908. évben: 129,184.43 K) visszafizetése után osztalékul részvényenként 42 korona (a megelőző évben: 21 K), összesen 2.016,000 koronának (a múlt évben 1 millió 008.000 K) kifizetését és a maradéknak, azaz 918,770.60 koronának új számlára való átvitelét fogja a közgyűlésnek javasolni. Az 1909-iki osztalék tehát az 1908-ikénál éppen kétszerese lesz.

Uj vidéki pénzintézet. Uj pénzintézet alakult Tura pestmegyei községben 100.000 korona alapítókéval. Az intézet elnöke dr. Gallovich Győző turai plébános lett, vezérigazgatója Stekler József turai fakereskedő. Az intézet működését már legközelebb meg is kezdi.

Részvénytársaság József főherceg telkeinek beépítésére. Ismeretes, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megvásárolta József főherceg lipótvárosi telkeit s azt rövidesen a legmodernebb palotákkal beépíti. E célból tegnap részvénytársaság alakult a Kereskedelmi Bank helyiségében „Palatinus” Építő és Ingatlanforgalmi Részvénytársaság címen 3,000.000 korona alapítókéval. A társaság igazgatóságába bevalasztották Sándor János nyugalmazott államtitkárt (elnök), Libits Adolf udvari tanácsost, Felner Henriket, dr. Pekár Imrét, dr. Glücklich Emilt, Grünwald Mórt, Grünwald Vilmost, Schiffer Miksát, Sztehlo Róbertet és Huvös Ivánt.

Villamosvasút Részvénytársaság Debreczenben. Debreczenben e hó 21-én Nagyvárad-Debreczeni Villamos Vasúttársaság címen új társaság alakult.

Uj vállalatok. „Victoria” keményfabutor, faanyagot és faanyagár r.-t. cég alatt nemrégiben Budapesten új vállalat alakult 200.000 korona alapítókéval. — Budapesti Faár- és Fajegmunkálógyár R.-T. cég alatt 50.000 korona tőkével ugyancsak új vállalat alakult. — Válaszfalakat Építő Részvénytársaság cég alatt 20.000 korona tőkével vállalat alakult. Tárnya: válaszfalak építése és az ezzel kapcsolatos ipari munkák végzése.

Nagy faeladás. A beszerzei m. kir. erdőigazgatóság kerületében egyesítve kezelt volt naszdóvidéki községi erdőben levő fakészlet (luczfenyő, jegenyefenyő, bükk) kivágására pályázatot hirdettek. A kikiáltási ár 737.298 korona. A kihasználási határidő 1910. július 1-től 1914. június 30.

Fizetéseket. A bécsi hitelezői védőegylet a következő fizetéseket közzé teszi: Kohn Vilmos üvegkereskedő Budapest; — Deutsch Menyhért disztribútor-kereskedő Nyiregyháza; — Eisler Ferenc kereskedő Siklós; — Rothstein G. Dezső borkereskedő Gyula; — Grossz Károly női konfekció Kolozsvár.

Az Első Magyar Biztosító forgalma. Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság”-nál 1910. év február havában 7.775.574 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat nyújtatott be, melyből 6.843.774 korona biztosítási tőkéről ajánlat kötvény-kiallítás által lett elintézve. 1910. év január elsejétől 15.929.570 korona tőkéről szóló életbiztosítási ajánlat lett beterjesztve és 13.856.970 korona tőkéről szóló kötvény lett kiállítva. A folyó év január elseje óta bekövetkezett halálesetek folytán 641.694 korona biztosítási tőkéről szóló kár lett bejelentve. Múlt év december 31-dikével 470.342,199 korona biztosított tőkéről és 1.488,704 korona életjáradékáról szóló 133.957 drb életbiztosítási kötvény volt érvényben, melyre 128.824,523 korona gyűjtött díjtartalék van kimutatva. Életbiztosítási károk címén az 1909. évben 4.791,258 korona lett kifizetve, míg a társaság alapítása óta (1857.) az évenként közzétett kimutatások szerint, az összes biztosítási ágazatban előfordult károkért 509.897,498 korona összeg fizetett ki.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, márczius 17

A készáru-piaczon ma szilárd volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok igen jó vételkedvet mutattak, jó árakat is szívesen fizettek, minek folytán élénk forgalom fejlődött ki. Elkelt mintegy 27.000 q buza a tegnapiaknál 10-15 fillérral drágább árakon. A legdrágább eladási ár 14.32 és fél koronát volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 13.40 korona 75.8 kilós szerb üszkös buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs és a zab ártartó, a többi változatlan. Forgalomba került: 500 q rozs 7.57 és fél 7.60 koronás árakon és 500 q zab 7.45-7.90 koronás árakon. A határidő-piaczon a mai üzlet, uoha a tengerentúli tőzsdéről változatlan jegyzések érkeztek, mégis barátságos hangulattal és a tegnapi zárlatnál esékélyseggel magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán előbb az októberi buza, később aztán az áprilisi buza is egyre élénkebben volt keresve, mire aztán erősen szilárdult az irányzat és folyvást magasabb színvonalra emelkedtek az árfolyamok. Az áprilisi buza 13.57 koronán indult, 13.73-ig emelkedett és zárlatkor 13.69 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen, ma az áprilisi buza tizenhárom fillérral, a májusi buza tíz fillérral, az októberi buza tizennégy fillérral, az áprilisi rozs négy fillérral, az októberi rozs nyolcz fillérral, az áprilisi zab két fillérral, a májusi tengeri négy fillérral emelkedett.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 600 q 79 k, 600 q 78 k 28.05 K, 400 q 79 k 28.30 K, 300 q 78 k 28.25 K, 200 q 77.5 k 28.20 K, 200 q 77.5 k 28.10 K.
Pestvidéki: 100 q 77 k 27.90 K, 100 q 76 k 27.80 K, 500 q 75.5 k 18.20 K.
Becskei: 3000 q 77.5 k 28.08 K.
Féjérmegyei: 300 q 78.5 k 28.70 K, 100 q 76 k 27.30 K.
Tolnai: 450 q 78 k 27.90 K.
Felsőmagyarországi: 200 q 76 k 27.40 K, 100 q 77.5 k 24.70 K.
Román: 5000 q 78.5 k 28.25 K, 8700 q 78.3 k 28.35 K.
Szerb: 3435 q 77.4 k 27.40 K, 2430 q 75.8 k 28.60 K szerb.
Rozs: 100 q 17.20 K, 100 q 17.15 K, 200 q 17.15 K mind kp. par.
Zab: 100 q 15.05 K, 200 q 14.90 K, 100 q 15.80 K, 100 q 15.1 K kp.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.30—28.70
"	76	—	80	28.80—28.90
"	77	28.90—28.20	81	—
"	78	27.10—30.70	82	—
Féjérmegyei	75	—	79	28.20—28.60
"	76	27.30—27.60	80	28.55—28.80
"	77	28.60—28.15	81	—
"	78	28. — 2.40	82	—
Pestvidéki	75	—	79	28.20—28.60
"	76	—	80	28.10—28.80
"	77	27.80—2.05	81	—
"	78	28.75—28.35	82	—
Bánsági	75	—	79	28.30—28.70
"	76	—	80	28.60—28.90
"	77	27.80—28.10	81	—
"	78	28.05—28.40	82	—
Bácskai	75	—	79	28.10—28.50
"	76	27.45—27.90	80	—
"	77	27.90—28.20	81	—
"	78	28.10—28.40	82	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	17.45—17.55
" közepminőségű uj	—	—	—	17.25—17.35
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	12.70—13. —
" II-rendű	—	—	—	12.80—13.80
Zab I-rendű	—	—	—	15.30—1.80
" II-rendű	—	—	—	14.80—15.20
Tengeri belföldi uj	—	—	—	12.20—12.30
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

A határidő-piaczon kötötték:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1910-re:

Buza apr. 13.57—13.59—13.48—13.51— — — — —
Buza októberre 11.13—11.12— — — — —
Rozs áprilisra 8.57—8.55— — — — —
Rozs októberre 8.27—8.35—8.27—8.40 — — —

Tengeri májusra 6.17—6.23—6.21—6.22— — —
Tengeri júliusra 6.36—6.40—6.39— — — — —
Zab áprilisra 7.27—7.26—7.28— — — — —

1 óra 30 perccor zárulnak:

Buza áprilisra	13.69—13.76
Buza májusra	13.5 —13.51
Buza októberre	11.23—11.24
Rozs áprilisra	8.55— 8.56
Rozs októberre	8.40— 8.42
Tengeri májusra	6.22— 6.23
Tengeri júliusra	6.32— 6.40
Zab áprilisra	7.28— 7.29

Budapesti gabonaforgalom.

1910. márczius 15-től 1910. márczius 16-ig.

Érkezett Elszállítottatott

métermázsa

Buza	1470	2221
Rozs	110	—
Árpa	5415	—
Zab	4895	—
Tengeri	10073	12220
Liszt	202	15848
Korpa	2800	2474

Kimutatás

a hazai nyilvános áruraktárak és szöveteikkel gabonáraktárak gabona és orlemény forgalmáról és készleteiről

1910. márczius 5-től márczius 12-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Liszt	Korpa
mennyisége métermázsa							
I. Készlet és forgalom.							
Készlet 1910. márcz. 5-én	420288	119116	86405	148287	88178	128749	56506
Beérkezett 1910. márcz. 5. márcz. 12.	21546	2855	3262	18907	29616	6884	544
Kivonult 1910. márcz. 5. márcz. 12.	33792	10066	8108	19132	20483	12545	2373
Készlet 1910. márcz. 12-n.	418042	111405	81559	143042	97312	123088	54677

II. Az 1910. márcz us hó 12-én megállapított készletek részletezése.

A) Nyilvános áruraktárak.	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Liszt	Korpa
Bács	18879	4343	500	27707	13714	107	—
Békéscsaba	865	2710	4748	1718	—	—	—
Békéscsaba	40854	306	1428	2333	1858	7711	—
Brassó	7400	4449	1071	10816	5907	—	—
Budapest	196870	7896	12146	8177	141	41405	32544
Csáktornya	7882	3367	723	5144	765	1677	971
Czegled	3449	2121	1136	1931	517	169	889
Debreczen	9562	21431	975	4893	75	4557	6250
Érmihályfalva	640	7472	151	515	2358	—	100
Egnyém	38277	348	9774	18912	35748	20769	—
Győr	454	931	1857	812	302	628	300
Kába	2102	670	1063	267	258	—	106
Károly	6277	308	1152	464	362	1870	956
Kassa	1667	3808	3644	567	12	6301	729
Kisújszállás	740	194	1000	441	32	—	—
Kisvárd	7279	15154	1787	2291	—	—	—
Kolozsvár	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	10824	100	23	5062	1289	63	—
Lőrös	9968	1052	257	527	202	586	—
Mátészalka	1998	10888	942	3321	559	—	—
Mezőkaszony	2259	683	199	3718	402	—	—
Mezőtúr	3568	845	709	828	434	—	—
Miskolc	13332	2101	8045	6162	199	6372	1712
Nagybacsokereke	4022	894	727	4281	10908	—	—
Nagykanizsa	6140	3903	10310	1071	118	—	—
Nagykaroly	2000	7297	1474	2576	271	—	50
Nagyszalonta	134	3018	1528	4600	413	19234	2780
Nagyzeben	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Várud	—	—	—	—	—	—	—
Nyiregyháza	—	—	—	—	—	—	—
Nyitra	—	—	—	—	—	—	—
Páncsova	2323	—	—	—	3071	2081	1760
Pozsony	—	—	—	—	—	—	—
Szatmár	—	—	—	—	—	—	—
Szatmárnémeti	1008	76	774	137	67	188	104
Szeged	198	458	909	—	1014	852	350
Szoboszló	903	231	2904	192	11	—	—
Szombathely	1598	964	4915	7528	393	1945	250
Temesvár	7848	425	2305	4090	819	1828	2800
Verecz	7081	216	2107	2389	6418	1934	—
Eszék	—	—	—	—	—	—	—
Sziszek	182	—	1070	10458	8549	1653	—
Zágráb	—	—	—	—	—	—	—
Zimony	2737	—	—	—	—	—	305
B) Szövetkezetek gabonáraktárak.	781	3756	58	837	181	1313	1453

Értéktőzsde.

Az Angol-Bank kamatleszállítása nagyobb hatást nem idézett elő az értéktőzsdén. Az üzlet a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán azonban, különösen ami a nemzetközi értékeket illeti, gyöngyözt az irányzat, mivel a Bécsből várt támogatás kimaradt, mire aztán az árfolyamok is visszaszorultak kevéssé. — A déli tőzsdén kielégítő bécsi kurzusokra megint barátságos volt a hangulat, az árfolyamok némileg javultak, de csak kisarányu forgalom fejlődött ki. A helyi értékek piacán ma is a Közuti körül volt a legnagyobb élénkség, amely értéket az eltőzsde megnyitásokor csak nagynehezen lehetett 7 koronával a tegnapi zárlatnál drágábban, vagyis 724 koronán megkapni, míg később olyan élénken kínálták, hogy 715.50 koronáig esőkent. Még ezután is tág körletben ingadozott az árfolyama, amennyiben még egyszer 719.50-ig emel-

kedett és újra 716-ig oszökkent. Jól volt keresve ma a Danubius és az Ujlaki, míg a Kereskedelmi R. T. inkább kínálva volt jobban. Kötött: Hazai Bank 289-289.50 koronán, Kereskedelmi r. t. 727-720 kor., Danubius 355-354-357.50 kor., Ujlaki téglaár 395.50-397.50-396 korona, Adria 448-442 kor., Magyar Villamossági 409.50-411-409 kor., Drasche 189 kor., Egyesült téglák és cemenet elsőbbségi 312.50 kor., Hermes 420-419 kor., Magyar aszfalt 188-187 kor., Agrárbank 474.50-472.50 kor., Salgó 618 kor., István téglaár 338-343 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 679-678.25-678.50, Magyar hitel 823.75-822-823, Államvasút 746-746.50, Leszámitolóbank 548.50, Jelzálogbank 478.50-477.50-478, Rimamurányi 662.50-662, Városi v. vasút 327.25-326-326.50, Közúti 724-715.50-718.50, Magyar korona-járadék 92.95 K.
A déli tőzsdén előfordult kötések:
 Osztrák hitel 678.75-679, Magyar hitelrészvények 822.50-823.50, Államvasút 746.75-747, Leszámitolóbank 548, Jelzálog 478.50, Közúti v. 719.50-716 K, Városi villamos vasút 327 K.
Utőtőzsde delután 4 órakor:
 Osztrák hitel 677, Magyar hitel 820, Államvasút 745.75, Jelzálog 478, Leszámitoló 547, Rimamurányi 660.50, Közúti 716, Városi 327.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLAGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I em. Lift

Telefon 102-39.

<p>Gyógytényezők:</p> <p>Finsen-féle vílámpa fürdők sz/vbaj és veredényelmeszedés ellen.</p> <p>Elektromágneses gyógyítás</p> <p>Röntgen sugarakkal való kezelés.</p> <p>Magas-feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).</p> <p>Kék fényvel való kezelés.</p> <p>Vilamos hőfürdők (Elektrotherm).</p> <p>Vilamos fényfürdők.</p> <p>Vilamos massage (Vibratio).</p> <p>Gelván. Farad és Franklin árammal való kezelés.</p> <p>Vilamos vízfürdők.</p> <p>Szénsavas fürdők.</p>	<p>Főbb javallatok:</p> <p>Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).</p> <p>Idegyengeségi állapotok.</p> <p>Álmatlanság, Fejfájás.</p> <p>Bűdésék (Paralysis).</p> <p>Idegfájdalmak, Idegzásbék (Neuralgiák, Ischiás).</p> <p>Gerincvelő-sorvadás (Tabes).</p> <p>Szívbetegségek.</p> <p>Veredényelmeszedés.</p> <p>Köszvény és csusz, reuma, izületi és csontbajok.</p> <p>Székrekedés. Baganatok.</p> <p>Anyagcserehbajok (Elhízás, cukorbetegség, verszegénység)</p> <p>Bőr-bajok. Bőrviszketés.</p> <p>Lepus.</p> <p>Hajhullás, kopaszág.</p> <p>Szörteletetés (móknél az arcon).</p> <p>Aranyeres csomók.</p>
---	---

— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. —
 Kezelés egész napon át. Kívánatra prospektus

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, márczius 17. (Saját tudósítónktól.) A mértékadó külföldi tőzsdék irányzata nem szilárdult továbbra s mivel itt a konzum tartózkodott a vásárlástól, a forgalom egészen szűk keretek között mozgott s az eladók buza árát 10, rozsét ugyancsak 10 fillérrel drágították, tengeri 5 fillérrel javult, egyébként az árfolyamok tartottak.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 14.80-14.85, bánáti 14.35-14.60, mosoni 13.25-13.60, tótfelvidéki 13.20-13.55, déli vasút 13.25-13.70, marchfeldi 13.10-13.40, romániai 14.30-14.55, orosz 13.70-14.25.

Rozs: tótfelvidéki: 8.85-9.05, pestmegyei 9-9.15, déli vasút 8.80-8.95, különféle magyar 8.75-8.95, osztrák 8.70-8.95.

Árpa: morvaországi 8-8.85, marchfeldi 7.30-7.60, bécsvidéki 7.40-7.80, csepei 6.70-7.20, tótfelvidéki 6.70-8, győri 6.90-7.10, közepdunai állomások 7-7.25, déli vasút 7.10-8, északmagyarországi 6.65-7.25, tiszavidéki 6.25-7, maláta 6.90-7.10, takarmány 6.50-6.70 K.

Magyar tengeri 6.55-6.80, Cinquantin 8.45-8.85.

Magyar zab 7.70-8.25, vágatott 8.25-8.50, osztrák 7.45-7.70.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, márczius 17. A newyorki tőzsdén a spekuláció nagyon tartózkodóan viselkedett Morgan betegségének híre és a newyorki árjegyzések az itteni piacon is némi befolyást gyakoroltak, az irányzat mégis tartott, mert biztak benne, hogy az angol bank ma el fog tekinteni a kamatlábemelésről. Államvasuti és alpesi részvények valamivel emelkedtek. Korlátok közt Dunagőzhajózási részvények tüntettek fel nagyobb javulást. A forgalom későbbi során az irányzat általában nyugodt volt. A déli tőzsde megnyitásakor nyugodt volt a forgalom, az árfolyamok pedig tartottak, később azonban az irányzat elgyengült arra a jelentésre, hogy az angol bank a kamatlábat egy teljes százalékkal, háromról 4 százalékra emelte fel. Hitel- és államvasuti részvények realizációk következtében hanyatlottak.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 678.50, Magyar hitel 823, Laenderbank 501.50, Államvasút 746.75, Alpesi 733, Skoda 243.50, Dunagőzhajózás 1108, Általános osztrák villamossági társaság 725, Bécsi építkezési társaság 211 K.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 677.75, Magyar hitel 822, Anglo 321, Bankverein 533.50, Laenderbank 501.50, Union 607, Magyar jelzálogbank 479, Államvasút 745.50, Déli vasút 124, Dunagőzhajózás 1109, Alpesi 732.50, Prágai vasút 2600, Rimamurányi 662, Brüxi köszvénybánya 782, Orosz járadék 102.80, Török

sorsjegy 241, Általános építkezési társaság 232.50, Bécsi építkezési társaság 209.50, Lloyd 565.50 K.

Bécs, márcz. 17. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 118.70, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 160.50, Magyar hitelbank részvény 810.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 547.—, Rimamurányi 669.56, Angol-osztrák bankrészvény 319.90, zászalyi részvénytársaság 442.—, Magyar koronajáradék 92.65, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 93.80, Magy. nyerem.-kölcs. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasútrészv. —, Magyar jelzálogbank 477.50, Magy. kereskedelmi bank 3360. Az irányzat gyengébb.

Bécs, márcz. 17. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 94.85, 4 százalékos osztrák arany-járadék 117.90, 1860-as sorsjegy 171.50, Osztrák hitel-sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 319.90, Bécsi Bankverein 552.—, Osztrák magyar bank 1777.—, Déli vasút 123.20, Dunagőzhajózási társ. 1104, Dohány részv. 386.—, Cs. k. arany (vert) 11.38, Német banky. 117.77, Osztr. Lloyd 564.—, 4.2 száz ezüst jár. 94.80-98.75, Osztr. koronajáradék 94.80, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 676.50, Union-Bank 606.25, Osztrák Laenderbank 500.25, Osztrák-magyar államvasút 745.90, Elbe völgyi vasút —, Alpesi részvény 732.—, 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 240.75, Lipótkőhöz —, Török sorsjegy 240.90.

Rendelészerűen készült

frakk- és smoking-öltönyök

délvidékre utazóknak,
színházi és átmeneti

kabátok, elsőrangú kivitelben,
divatos szabásban, jutányos
árakon kaphatók:

Deutsch F. Károly és Tsa

Budapesten, IV., Ferenciek-tere 2. sz.
A templommal szemben.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam	
		PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU
Államközhatal									
Magyar aranyjáradék	4%	114	114.5						
Magyar korona-járadék	4%	92.85	98.5						
Magy. kir. állampénzt. jegy	4 1/2%	100	101						
Államkötés. Vaskapu cöljára	5%	77	78						
1870. évi nyereséykötés		223.50	222.50						
H.-Szilvov reg. kőv. köv.	4 1/2%	100	101						
Magyar földteherm. köv.	4%	94.50	93.50						
Hörv.-Szilvov reg. kőv.	4%	94	95						
Tiszai és az erdői nyer.-kölcs.	4%	164	167						
Egyesített járad. papírban	4 1/2%	99	99.50						
Osztrák aranyjáradék	4%	99	99.50						
Koronajáradék	4%	117.50	118						
Államj. 1860. évb.	4%	95	95						
" 1864. 200 K. n. é.		172	178						
" 1864. 100 K. n. é.		824.50	830.50						
Bpest sz. f. köv. köv., adomen.	4%	81.75	81.75						
Temes-bégy. sz. köv.	4%	95.60	96.60						
Záloglevelek, elsőbbségek.									
Egyes. budapesti f. v. takp.	4 1/2%	99	100						
Hazai bank r. t. kamat kötv.	4 1/2%	92.50	93.50						
Hörv.-Szilvov reg. f. v. takp.	4 1/2%	98.50	99.50						
Kisbirt. orsz. földhitelint.	5%	101.75	102.75						
" " " " " " " "	5 1/2 % 6. 6 1/2%	101.75	102.75						
M. agr. és járad. sz. köv.	4%	94	95						
Járj. v. h. z.	4 1/2%	98.75	99.75						
M. alt. takp. r. t.	4 1/2%	98.75	99.75						
Magyar földhitelintézet	4 1/2%	99	100						
" " " " " " " "	4 1/2%	98.15	99.15						
" " " " " " " "	4 1/2%	84	85						
" " " " " " " "	4 1/2%	92.60	93.60						
Magy. helyi érd. vas. kötv. 50/50 évre	4%	98.75	99.75						
Magyar jelzáloghitelbank	4 1/2%	99.25	100.25						
M. jelzáloghit. közs. kötv.	4 1/2%	92.50	93.50						
" " " " " " " "	4%	95	96						
" " " " " " " "	4%	95	96						
" " " " " " " "	4%	123	125						
" " " " " " " "	4%	132	134						
" " " " " " " "	4%	107	109						
Magyar orsz. központi takp.	4 1/2%	99	100						
Magyar takp. közp. jelz.	4 1/2%	91.75	92.75						
" " " " " " " "	4 1/2%	98.75	99.75						
" " " " " " " "	4%	98	99						
Osztrák-magyar bank	4%	98	99						
Pesti hazai takp. közs. kötv.	4 1/2%	98	100						
" " " " " " " "	4%	92.25	93.25						
" " " " " " " "	4%	98	99						
" " " " " " " "	4%	92	94						
" " " " " " " "	4%	106	108						
Záloglevelek, elsőbbségek.									
Pesti magy. keresk. bank	4 1/2%	99.25	100.25						
Pesti m. keresk. b. közs. köv.	4 1/2%	99	100						
Adria tengerhajózási r. t.	4 1/2%	99.25	100.25						
Budapesti közúti vasp. társ.	4%	97.75	98.75						
Budapest vill. vasút r. t.	4%	90	91						
Budapest-pesti vasút	4%	92.50	93.50						
Kassa-Oderbergi vasút 1889.	4%	94	95						
" " " " " " " "	1889. ar. 4%	108	109						
" " " " " " " "	1891. p. 4%	94	95						
" " " " " " " "	1891. ar. 4%	108	109						
M. tőzsd. és tengerh. r. t.	4 1/2%	95.50	96.50						
Bankok.									
Angol-osztrák bank		823	824.50						
Budapesti bankgyűlés r. t.		402	400						
Első magyar iparbank		288.50	290						
Fiumei hitelbank		419.50	421						
Hazai bank részvénytársaság		27	28						
Hermes m. alt. váltóüzlet r. t.		479.50	474						
Horvát-szlavon orsz. jelzálogb.		823.50	824						
Magyar agrár- és járadék r. t.		479.50	474						
Magyar alt. hitelbank		720	721						
Magyar jelzáloghitelbank		1630	1630						
Magyar kereskedelmi r. t.		548.50	549						
Magy. kir. szab. osztályosorj r. t.		227	228						
Magyar leszámitoló és pénzv. bank		678.50	679						
Magyar takarékp. közp. jelz. bank		1780	1790						
Osztrák-magyar bank		3624	3630						
Pesti magyar kereskedelmi bank		611	613						
Unionbank									
Takarékpénztárak.									
Bécsi biztositó társaság		630	625						
Bécsi élet- és jár.-biztositó int.		804	820						
Első magyar alt. biztositó társaság		12050	12150						
"Fonciére" pesti biztositó intézet		350	360						
Magyar jág- és viszontbiztositó r. t.		842	845						
Nemzeti" baleset biztositó r. t.		290	310						
Pannonia viszontbiztositó intézet		2875	2925						
Biztositó társaságok.									
Bécsi biztositó társaság		630	625						
Bécsi élet- és jár.-biztositó int.		804	820						
Első magyar alt. biztositó társaság		12050	12150						
"Fonciére" pesti biztositó intézet		350	360						
Magyar jág- és viszontbiztositó r. t.		842	845						
Nemzeti" baleset biztositó r. t.		290	310						
Pannonia viszontbiztositó intézet		2875	2925						
Gőzmalomok.									
Borsód-miskolci gőzmalom		420	430						
Concordia-gőzmalom r. t.		26	270						
Első budapesti gőzmalom r. t.		1880	1710						
Erzsébet-gőzmalom-társaság		410	420						
Luiza-gőzmalom r. t. társaság		370	370						
Pesti hengermalom-társaság		340	345						
Pesti mólárak és sütők gőzm. r. t.		835	855						
Pesti Viktória gőzmalom		640	640						

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, március 17. (Értéktőzsde.) Tekintet nélkül a gyöngébb newyorki jegyzésekre, a tőzsde megnyitási stádiumban szilárd volt, mert az európai pénzpiacokról és a német és amerikai vaspiacokról érkezett kedvezőbb konjunktúra jelentések visszavásárlásokra bátorítottak, főleg miután az angol bank kamatláb felemelését valószínűtlenné tartották. Élénkebb érdeklődés nyilvánult meg bányaértékek, különösen Phönix és harpeniek, továbbá a varsó-bécsi vasut iránt. A többi piacon a forgalom és az árfolyamjavulások szerény határok között maradtak. Később az angol bankkamatlábnak egy teljes százalékkal való emeléséről szóló egészen meglepő jelentés általános gyöngülést idézett elő különösen a bányapiacozon és a forgalom lényegesen megcsappant. Zárlat engedő. Utótőzsde nyugodt és valamivel szilárdabb. A Észárúpiaczi ipari értékei gyöngébbek voltak. Napi pénz 4% és ezen feljebb, magánkamatláb 3 3/4%.

Berlin, március 17. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 100.—, osztrák hitelrészvény —, Déli vasut 22. 0, orosz bankjegyek 216.5, 4 százalékos új orosz kölesön 89.80, Disconto Commandit 196.40, Dinamittuszt 181.50, Harzei 1 8.70 Unifikált török járadék 95. 0, 4.2 százalékos ezüstjár. 94.50, 4 százalékos magyar aranyjárdék 95.20, Magyar koronajárdék 92.70, Osztrák-magyar államvasut 153.50, Bécsi váltóár 49.—, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 282.20, Gelsenkircheni 213.60. Laurakohó 175.10.

Frankfurt, márc. 17. Zárlat. 4.2 szaz.-os papírjárdék 98.55 4 szaz.-os osztr. ar.-jár. 99.80, Magy. ar.-jár. 95.20, Osztr. hitelint. részv. 213.40, Osztrák-magyar államvasut 153.4, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.25, Bécsi Bankverein 147.50, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 7.20, 4.2 százalékos ezüstjárdék 98.55, Osztrák koronajárdék 94.6, Magyar koronajárdék 92.60, Osztrák-magyar bank 12.20, Déli vasut részvény 22.90, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 49.—, Párisi váltóár 811.10, Union bankrészvény —, Alpesi részv. —.

Hamburg, márc. 17. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járadék 98.30, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 22.55, 4 százalékos aranyjárdék 99.60, Osztrák hitelrészvény 213.25, Osztrák-magyar államvasut 153.25, Olasz járadék 104.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 95.— Szilárd.

London, márc. 17. Angol consol 8 1/4.

Páris, márc. 17. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 98.37, Osztr. aranyjárdék 102. 5 Magyar aranyjárdék 98.30, 5 százalékos boigár kötvény 1896. évről 504.— 3/4 százalékos Olasz járadék 104.40 Déli vasuti elsőbbségi kötv. —, 5 százalékos marokkói járadék 512.—, 4 százalékos 1890. román köles, —, 4 százalékos amori. románjár. 1905. —, 5 százalékos orosz járadék 105.62, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 97.52, 4 százalékos spanyol jár. 97.20 4 százalékos unifikált török jár. 96.30, Török sorsjegy 221.—, Török dohányrészvény 414.— Osztrák földhitelintézet 1278. Osztr. Ländlerbank 153.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 176.—, Banque Ottomane 716.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 130.— Meridionalvasut —, Hartman gépgyár —, Rio Tinto —, Suererio d'Egypte —, Tula 378. Urlikanyi közszén 183, Chartered 52.—, De Beers 487.— East Rand 18.—, Jagersfontein 235.—, Trans. Land Comp. 87.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.56, Váltó német piacokra (rövid) 123.25, Váltó Bécsre (rövid) 104.62 Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó rövid 3/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/4, Csekek Londonra 25.20. Magánkamatláb 2 1/4.

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertés piac.

Március 17. Hizott sertésárak. Magyar elsőrendű: Óreg nehéz (páronként 400 klgon felül) 158—160 fillérig, fiatal nehéz (páronként 320 klgon felül) 167—168 fillérig, közép (páronként 251—320 klg.) 167—168 fillérig. Magyar szedett: Közép (páronként 240—280 klg.) 170—172 fillérig, könnyű (páronként 240 klgig) 172—174 fillérig. Sertésletszám: 1910. év március 15. napján volt készlet 27987, március 16. napján elszállított 109, március 17. napjára maradt készlet 27878 drb. A hizott sertés üzletirányzata nyugodt.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székessővárosi állatvásár és közbizárgóhíd igazgatósága.) Március 17. Előző napi eladatlan maradvány 706 drb sertés, 23 drb süldő. Pótfelhajtásra 18 drb sertés. Mai felhajtás 804 drb sertés, összesen 1528 drb sertés, 23 drb süldő. Eladatott 884 drb sertés, 11 drb süldő. Mai maradvány 614 drb sertés, 12 drb süldő. Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Óreg I. rendű 350 kilogrammon felül életsúlylevonással 150—152 fillér, silány 112 fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül életsúlylevonással 153—174 fillérig, fiatal közép 220—300 klg.-ig életsúlylevonással 164—177 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogrammig levonással 164—180. Hussertés, belföldi süldő 124—136 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, elősúlyban értendők. A vásár irányzata lanyha. Az árak változatlanok.

Budapesti vágómarhavásár.

Március 17. Vágómarhák. Felhajtott magyar bika 312 drb, magyar ökör 1836 drb, magyar tehén 747 drb, magyar bivaly 74 drb. Boszniai növedékmarha 31 drb. Pótfelhajtásra bejelentve 79 drb. Összesen 3070 drb. — Árjegyzések: métermázánként elősúlyban, levonás nélkül, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, leg. jobb minőségű 72—78 koronáig, kivét. 80 koronáig, középmínőségű 58—79 koronáig, silány minőségű 52—56 K-ig. Magyar paraszmarha, jobb minőségű 58—66 K-ig, silány minőségű 84—90. — K-ig, Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 76—92 koronáig, kivételesen 94 koronáig, középmínőségű 64—74 koronáig, silányabb minőségű 52—62 koronáig. — Bika jobbminőségű 64—76.— koronáig, kivételesen 80 koronáig, silányabb minőségű 54—62 koronáig, bivaly 38—50 koronáig. Magyar tehén 48—66 koronáig. Tarka tehén 52—76 koronáig, kivételesen 80 K-ig, kicsontozni való marha 40—46.— koronáig, növedékmarha 46—60 K-ig. Mind 100 kilonként elősúlyban.

Változatlan nagyságu felhajtás mellett a kereslet általában javult, ennek következtében az irányzat élénk volt, az árak 1—2 K-val mmázánként emelkedtek.

Budapesti szurómarhavásár.

Március 17. Felhajtott 428 drb elő borju, (közte 92 rugott), 2 drb leölt borju, 1132 drb leölt barány. Árjegyzések: Elsőrendű elő borjúkért 84—90 fillérig, kivételesen 92—94 fillér, középmínőségű elő borjúkért 74—82 fillérig, leölt borjúkért 100 fillér, silány és rugott borjúkért 50—60 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) Leölt barányokért 8—20 korona páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak ismét 2—3 fillérrel esőkentek.

Bécsi szurómarhavásár.

A mai vásárra fölhoztak: 4700 drb borjut, 3375 drb fiatal sertést, 2216 levágott sertést, 306 drb levágott juhot, 3050 drb barányt. Eladási árak kilogrammonként: Levágott borju 100—124 fillér; elsőrendű 126—144 fillér; legeleje 146—154 fillér, elő hussertés 112—136 fillér, elő zsirsertés 130—144 fillér; levágott hussertés 136—156 fillér, levágott hussertés 132—164 fillér, könnyű sertés 106—160 fillér; elsőrendű süldő 136—156 fillér; levágott juh 84—104 fillér; barány 24—46 korona páronként.

Felolós szerkesztő: PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos: **A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság**
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

A KIS MISS

— Regény két kötetben. —

IRTA: **B. M. CROKER.**

37

— Körülbelül negyvenöt lehet, de nem tudom egészen biztosan, mert nagyon üde, fiatalos a kinézése.

— Nos, ha tényleg olyan mulatságos, amint ön mondja, — hosszabb szünet, — akkor talán megmondhatná neki, hogy látogasson meg bennünket. Mit gondolsz, Rosie?

Mrs. Preedy figyelte Augusztát, mialatt az beszélt s olyan beszédes volt a nézése, hogy mindketten megértették egymást.

— Azonban egyáltalán nem szalonhős — felelte aztán Augusztia megjegyzésére s anyyira hanyag a látogatásokban, hogy minden irányban kissé vétett az etikett ellen s ezért haragszanak is reá. Azt hiszem, én vagyok az egyetlen asszony, akihez ellátogat. De mindennek daczára, — miután így kívánja, szívesen fogok az ön érdekében beszélni.

A harag pirja öntötte el Augusztia arcát, de mielőtt visszavághatott volna, mrs. Preedy így folytatta:

— Örülök, hogy kedves, régi tárgyait itt látom körülöttük; úgy látszik, a vesztességük nem olyan súlyos, mint ahogyan azt mondták.

— Oh, eléggé súlyosak, — felelte Rosie. — De mindannak daczára szívesen látjuk a régi ismerőseinket, — jelenleg, sajnos, nem futja fogatra, mert az ügyvédünk nagyon fukar.

— Mindnyájuknak közös tulajdonsága ez, de ezt csak dicsérni lehet bennük.

Minden csütörtökön a teaidőben itthon leszünk, nagyon örvendének, ha minél gyakrabban látjuk.

— Minden lehetőet elkövetek, de tudják a mostani lakásuk sokkal messzebb, mint volt a kastély és gyalogutjuk nincsen.

— Igen, igen, gondoskodni kell majd erről, — mondta Augusztia nagyképien. Ez persze, csak egy mellékut. Megvan ugyan a jogunk, hogy a parkon keresztül járjunk, — de hát azt nem akarjuk — nem, még a könyvtárunkat sem akarjuk igénybe venni!

— Mit akar ezzel mondani, saját könyvtárunk van?

Nem tudjuk a könyveket itt elhelyezni s a következő tíz évig még ott hagyjuk a kastélyban, de mindenkor szabad bejárásunk van oda; így vette be az ügyvéd a szerződésbe.

— Nos, ahogy én önöket ismerem, nem fogják gyakran igénybe venni a szerződés ezt a pontját. Játsszunk bridgetet?

— Oh igen, sőt nagyon is szeretjük. Hentente okvetlen egy partit össze kell hoznunk, ahogyan a villában is rendeztük. Hát ez mit jelent? Egy elegáns hintó akar bejutni a vasrúdos kapun. Hát ha be tud jutni, ki nem fog nekik olyan könnyen sikerülni. Nézzék csak!

— Oh, hiszen ezek a Botteék, — szolt mrs. Preedy s felkelt a helyéről. Az új család, aki Lampton-hallt vette bérbe. Már említettem, nagyon gazdagok, és az éppen nem hiba!

— De igen is, nagy hiba! — kiáltotta Augusztia s lorgnettjét a szeméihez vette s az ablakhoz állt. Minket! akarnak meglátogatni. Ilyen tolatkodó szemtelenséget még nem tapasztaltam! Hová fog ez vezetni!

— Itt jön az inas a névjegygyel. Hóves csöngetés hangzott végig az egész házon.

— Oh kérem, Augusztia, lépjen hátra! — kiáltotta mrs. Preedy, szinte magánkiívül. Hiszen kívülről látják, — lépjen hátrább!

— Teljesen mindegy nekem sőt akarom

hogy lássanak. Ezeknek szükségük van erre a leczkére!

S a belépő inasnak, aki a kártyát hozta, olyan hangosan mondta:

— Nem vagyunk itthon! — hogy a kiült várakozó idegen inas is meghallhatta. Némi zavart látszott is az inas arczán, amint visszament a kocsihoz, hogy a hazug hirt megvigye.

Mikor a kocszi megfordult és elhajtott, a bentülők — egy finom kinézésű urihölgy és egy fiatal, csinos leány, — észrevették a vöröshaju Augusztát, aki uyiltan ott állt az ablaknál és lorgnettjével kihívóan nézegette őket.

— Oh, hiszen ezek otthon vannak, — kiáltotta az idősebb hölgy, s ezzel meg akartak sérteni bennünket, szegény teremtéseket!

— Na hallja, Augusztia, azt gondolom, — kezdte mrs. Preedy.

— Teljesen mindegy nekem, hogy mit gondol, kedvesem, — szolt közbe Augusztia. — Még nagyon elnéző voltam velük szemben. Tulajdonképpen vissza kellett volna küldeni annak az asszonynak a kártyáját, s azt izenni, hogy szállítók részére nem ez a bejárat.

— Ah, az ilyen nézetek manapság már nem helyén valók, — felelte a látogatónőjük türelmetlenül.

— De hiszen éppen maga volt az, aki ezt a nézetét körömszakadtáig védte, — hápogta Augusztia kellemetlen hangon. Igazán csodálkozom, — felelte. — Mindig azt hittem, hogy maga rendkívül zárkózott.

— Haladni kell a korrál, az pedig gyorsvonat sebességgel száguld. Már ültem többekkel automobilban, bridget játszom, s mindenkivel érintkezem, akinek pénze van, s természetesen nagyrabcsült is. Hiszen Lockfield lord is leadta a névjegyét mrs. Bottenál.

(Folyt. köv.)

IDŐJÁRÁS.

Prognózis a következő huszonnégy órára:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt szórva-nyomban (északkeleten és nyugaton) fordult elő többnyire kisebb mennyiségű eső, de Herényben 16, Felsővisón 8, Fiumében 5 mm.-nyi eső esett. A hőmérséklet nem változott lényegesen; a maximum Vercseczen 19 C. és a minimum Botfalun 4 C. volt.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Lényegtelen hőváltozás és helyenkint eső várható. (Sürgöny-prog.: Enyhe, elvélve csapadék.)

Table with columns: Allomás, Lágyulás mm., Átl. hőmérséklet Celsius, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: m. térsz., márc. 18., márc. 17., m. térsz., márc. 18., márc. 17.

Kivonat a hivatalos lapból.

Márczius 17.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Neuwirth Anna galszécsi állami elemi iskolai tanítónőt a soroksárpéteri állami elemi iskolához, Szóhar Gizella okleveles tanítónést a galszécsi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé;

a honvédelmi miniszter Kárpáti György igazolványos honvédermestert a XI. fizetési osztály utolsó fokozatába sorolt miniszteri írodaségdíjaztá, Dezső János igazolványos honvéd ez. őrmestert hivatalsszolgárára nevezte ki.

Népmagyarosítások. A belügyminiszter Schlenker Vilmos nagykanizsai lakos saját, valamint Erzsébet és Rózsa nevű kiskorú gyermekei Kőrösra, Campianu Aurelia kolozsvári lakos Mezeire, Sprtel Ferencz karcazi lakos saját, valamint József nevű kiskorú fia Fodorra, Popp Antal pécsi lakos családja nevének Szendrőre kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A budapesti vásárosnoki fogasztási adóhivatalnál hivatalsszolgái állásra április 15-ig; a beregszászi pénzügyigazgatóságnál több pénzügyi ügyintéző állásra 8 hét alatt; a móri adóhivatalnál adóhivatali ellenőri állásra; az ungvári járásbírósnál jegyzői állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: FAJOR MATYÁS.

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1910. márczius 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A botrány.

Színmű 4 felvonásban. Írta: Henry Batalla.

Személyek:

Maurice Féroul Gál, Artanezzo Obery, Jeannetier Kőrthy, Parizot Mihályi, A prefektus Hajdu, Graviere tengernagy Mészáros, Gaston de Boriaux Rajnai, Raduel Bonis, A szőőr Turánszky, Gruz Horváth, Charlotte Féroul P. Márkus, id. Féroulné S. Fáy, Augerné F. Dömjén, B. Anquette György, Margaridou Izabella.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Az obsitos.

Énekes szíjáték 3 felv. Írta: Bakonyi Károly. Zenejét szerzette Kálmán Imre.

Személyek:

Nemzetes asszony Haraszthy, Málcsi Varsányi I., Márton Vendrei, Józsa Tapa, Andris Hegedűs, Szászorszép Tapolczay, Piroksa Kornai B., Tihamér Sark. di, Balint Balassa, Öreg paraszt: Tihanyi, Szakácsú Kiss I., Bezikker Szerény, Hetes Győző, Legény Bárdi.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Lakmé.

Dalmi 3 felvonásban. Zenejét szerzette: Deltbes L. v. Szövegét írta: Gondinet és Gillo, Fordította: Abrányi Em.

Személyek:

Nilakantha Szemere, Lakmé Sándor E., Miss Ellen Ambrusó, Miss Rosa Berts M., Mrs Bentson Valent V., Gerald Arányi, Frédéric Horváth, Malitka Payer M., Hadji Mihályi, Domben Kertész, Chinal kereskedő Horodius, Kouravar Juhász, Ney B.

Kezdeté 7 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

Sári Bíró

Paraszt víjáték 3 felvonásban. Írta: Moricz Zsigmond.

Személyek:

Sári bíró Ujházi, A bíróné Blaha L., Józsa Rózsahegy, Terka O. Keczeri I., P. ta Parányi, Pengő, Kovács Gyenes, Lizi D. Ligeti, Hajdok sógor Bako, Mancsi V. Molnár, Veroní K. Dömjén, Gedi Rajnai, Varju Gabányi.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

NAGY ENDRE CABARETJA MODERN SZINPAD

Andrássy-ut 69. Minden este: Telefon 93-16

Az üstökös az akadémián.

Nagy Endre, Nádor Mihály operettje. Előadja: Medgyaszay, Huszár, Sajó, Bárony és Papp. A jelölt ur vizitell. Bohózatok, színpadi tréfák, új magán számok. Főlépnek: Nagy Endre, Medgyaszay Vilma, Ferenczy Károly, Németh Juliska, Sajó, Pallai Rózsi, Bárony, Huszár, Boldizsár, Vidor Ferike, Papp János. Jegyek előre várhatóak a cabaret pénztáránál, Andrássy-ut 69. Kezdeté 9 1/2 órakor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Ma és mindennap

COSTANTINO BERNARDI

LUCIE KÖNIG NINA BARKIS DARSON-NODART FLEXMORE LÁSZLÓ RÓZSI és a többi kiváló attrakció.

Az előadás kezdete 8 órakor.

Jegyelővétel délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6 óráig a nappali pénztárnál.

ÖNBEREL

egy ócska zongorát vagy pianót és

KIDOB

havonta 12 vagy 16 korona kölcsönjárt, végre pénzét kiadta, zongorája nincsen.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb érezpáncéltokés keresztúros új zongorát vagy pianót, nem ír alá váltót, nem állít kezest, nem lekötelezette bankszóvetkeztenek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. — Ilyen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA” részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)

zongora eladási és kölcsönzési telepén.

Eufon tölcsernélküli legtekéletesebb grammofon- és művész-lemezek főelárúsítása.

Budapest, VI., Teréz-kör 1/a.

(Király-utca 10. sz. sz. az Országos Zenakadémia közelében.)

Telefonszám: 4-31.

Zongorák becsérétele, javítása, hangolása legkülönlegesen.

Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

Kisérlelje meg mindenki a közkezdelt SZABADALMAZOTT

WILLAX

kávékockát,

mely a legtekéletesebb a maga nemében. Darabja 4 fillérért mindenütt kapható!

ÜGYELJÜNK a „szabadalmazott Willax kávékocka” felírasu csomagolásra!!

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

Teréz-körut 28. Telefon 52-88.

Kezdeté 9 1/2 órakor. Márcziusi műsori

Artistikus vezetők: Kövály Gyula és H. Heidelberg Albert. Minden este fellépnek: Keleti Juliska, Balogh B., Csabay Zs., Varady E., Viragh, Csizser, Kulinyi, Pásztor, Kormos, Deák.

Chantecler! Felvételi vizsga. Bernárdi paródia.

A Montmartoon (Bluete). A borbélynál (Írta Molnár F.)

Károly gróf (politikai részény). A telefon híromdó (színpadi tréfa). Vasár- és ünneppnap délután 2 és 1 koronás helyárok.

Tokaji Bortermelők Társasága r.-t. Tokaj

TELEFONSZÁM: TOKAJ 5.

A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felséges tokaji szamorodni és aszu-boroknak. Próbarendelése alkalmas csoportok:

1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló szamorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1901. évi zamatos szamorodni bor; 1 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu; 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 puttonos aszu K 11.55

Ládában:

20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni bor K 33.—

12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 2 puttonos aszu bor K 37.20

20 palack és pedig: 10 palack 0.7 lit. 1904. évi szamorodni bor és 10 palack 0.5 lit. 1904. évi 2 puttonos aszu bor K 47.50

Hordóban:

60 liter 1908. évi tokaji asztali bor 54.— korona.

60 „ 1907. „ „ pecsénye bor 66.— korona.

60 „ 1904. „ „ szamorodni bor 81.— korona.

60 „ 1901. „ „ szamorodni bor 128.— korona.

A csomagolásért, hordóért és adáért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasuti állomásáig bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékek szívesen szolgálunk.

Vizsonteladók kedvezményben részesülnek.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy a Stefánia-uton levő volt

KOLEGERSZKY-KIOSZK

ot átvettem.

Az egész helyiséget a mai kor igényeinek megfelelően teljesen átalakítottam (a nap és eső ellen az egész területen védőponyvákat állítottam fel).

A t. közönségnek helyiségeim egész nap és így már a kora reggeli órákban is rendelkezésre állanak.

Kitünő ételek és italok, pontos kiszolgálás.

NAPONTA d. u. KATONAZENE.

4 órától kezdve

Számos látogatásért esedezik.

LUSTHAUS és GERŐ GERŐ JENO

a kioszk bérleti. a „Szabadság-kávéház” volt főpnoéra

SZINHÁZAK.

Péntek, 1910. márczius 18-án.

MAGYAR SZINHÁZ.

Rozmárin néni.
Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Vajda Ernő.

Személyek:
Rozmárin néni Forrai R.
Zsuzsika huga Nagy T.
Az öreg báro Z. Molnár
A fiatal báro Papp
Pista ur Boross
Az öreg doktor Körmenyi
Az ügyvéd Dobi
Egy kis parasztlány Juhász M.
Egy dada Béres M.

Kezdeté 1/8 órákor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Luxemburg grófja.
Operett 3 felvonásban. Irta: Lehár Ferencz.

Személyek:
Luxemburg grófja Király
Bául herceg Rátkay
Staza grófné Erdei B.
Brisard Armand Kovács
Vermont Juliette Váradi I.
Dietter Angéla Patrass S.
Mencskótf Szegej Sárosi
Pavlovics Pavel Tóth
Polegrin Sátrány
Managere Fenyvesi
Báioné Saári R.
Saville Császár
Boulanger festő Balázs
Murchon modellek Patotai
Sidonie Németh E.
Aurelie Császárné
Coralie Sóyomné
Francis. inas Santha J.
James. ifjabb Gergely I.
Julies. főpinczér Krásznai

Kezdeté 1/8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Csütörtök, 1910. márcz. 17.
Napoleon.
Irta: Peka Gyula

Kezdeté 1/8 órákor.

Fővárosi Városi Igéti Színház

Pesti zsidó.
Operett 5 képm. Szövegét írta: Feid Mátyás. Zenéjét szerzették: Barna Izó, Chorin Géza és Weiner István.

Személyek:
A cigánykirály B. Rácz L.
Dalesz Lipi Ferenczy
Vilám Vilám Vörös Ily
Kaczer Vicza Mezey I.
Hungária T. Csige B.
Gyökér Tóni Fekete
Krenk báro Thury
Glizerint Ottó Szalay
Polacekné Láng Etel
Weidinger bácsi Keller
Méhecske Jászay Olga
Dr. Kaczer Bihary
Bákirályné Kelemen E.
Balázs G.
Káttay A.
Szegei J.
Radó G.

5-ik kép: CHANTECHLER

Személyek:
Kakas Ferenczy
Aranyfácán Láng E.
Ház őrz kutya Szalay

Kezdeté 1/8 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAFF
Vépszínház-utca 1-3.
Telefon 68-39.

Naponta minden előadásban bemutatásra kerül:

A „Szabin nők elrablása“
olasz művészi felvétel, gyönyörű kiállításal, természetes színekben. Továbbá: Herkules-füldő (saját felvétel) — A világoz. — Mátroz kiképzés Angliában.

A FRANCZIA ALPESEKBE.

Egy óra vizionársága. — Hogyan figyelnek a hölgyek — A házasság Payeroom-bában. — Bajorországban keresztül.

Előadások hétköznapokon d. u. 5 órákor, vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órákor kezdődnek.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám.
Telefon: 11-22. Telefon: 14-22.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Az előadás kezdete 1/2 órákor.

9 1/2 órákor! MA! Ujdonság!

„A vőlegény-vizsga“

Bohózat, irta: Faun. Rendező: Rott Sándor.

Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.

„Schmücke dein Heim“

Bohózat. Irta: Satyr. Rendező: Werner Manó.

Jegyek kaphatók a Folies Capriceban d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. „Lyra“ jegyirodában, Andrassy-ut 15. és Sopronyi nagytér déjében Rákóczi-ut 1. 12 óra után az I-ső emeleti CASINO D: PARIS ban a világi legelső ének-és táncszámok fellépte.

Tátra Mulató

VII. ker., Király-u. 77.

1910. márczius hó 1-től kezdve

TELJESEN UJ MŰSOR!!

Trebst Eliz előadó művésznő, Stämmer-kettős. Moller Jozsef szalonhumorista, The Wolker's néger-duett, Zinta Jovana előadó művésznő, Hedy Silvano etoille Parisienne, Nógrády Gizi előadó művésznő, Lizi Litzette soubrette, Der Doppelgänger. Eredeti bohózat. Irta: Schmied Bertalan. Pályók. Fentartott helyek — Pénztár-nyitás 5 órákor. Telefon: 15-10. — Kezdeté 8 órákor.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.

Telefon 64-20.

Minden villanyvilágításra berendezett lakásban és helyiségben tartható

Házi mozgófénykép előadás

Egy előadás díja K 50 R legkedveltebb otthoni szórakozás :: Megrendelhető telefon útján is

Telefon 64-20.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdeté 1/8 órákor. Kezdeté 1/8 órákor. Ma és mindennap

11 órákor! Önálló vámtérület! Ujdonság!
Bohózat Irta: Glinger és Taussig, ford. és átdolgozta Steinhardt.

9 órákor! A varva-várt pillanat
Bohózat. Irta: Glinger és Taussig, ford. és átdolgozta Steinhardt. Továbbá Steinhardt és Hunyady Emil új szóló műsorral és elsőrendű külföldi számok

Jegyek: 10-1-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és 64. sz. Kontinó dohánykülönlegességi árudájában Andrassy-ut 29. — Esti pénztárnyitás 7 órákor. A remek téli kertben éjféltől reggelig tánc és cabaret. Belépő díj nincs.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 órákor
a teljesen új műsor.

A legizgalmasabb világ szenzáció
Smith kapitány és neje DOWE ELZA
bámulatos lovászmutatványikkal. A Dowe-féle golyóálló páncél kipróbálása és a tollással tükröz, lovon és élő emberen.

Azonkívül 2 új bohózat:

A fogalmazó ur előtt. A rákok.

Továbbá: Kakuk, Dolores, Euridice, Solti Nermin, Gyárfás Dezső, új szólókkal és 16 elsőrangú attrakció.

Éjjele 12 órákor a ragyogó tükörteremben ROYAL-KABARET. — Ének- és táncelőadás. — Keringőverseny. — Czigányzene reggeli 6 óráig.

FORTUNA

zászlógyár
Budapest,
VI., Király-utca 8.

választási zászlókat
és jelvényeket

a leggyorsabban, jutányos árak mellett.
A választások kiírása előtt feladott rendelkezések kedvezményben részesülnek.

Alapított 1881. Alapított 1881.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Heti műsor:

1910. márczius hó	Nemzeti Színház	N. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Uránia	Fővárosi Városi Igéti Színház
19 Szombat — — — — — (d. u. este)	A nagyapó	Tannhauser	—	A nagymama A masamód	Himfy dalai Rozmárin néni	Jánoska Luxemburg grófja	Az Országos Szín- művészeti Akadémia előadása.	A pesti zsidó
20 Vasárnap — — — — — (d. u. este)	Sári bíró Amibez minden asszony ért	Elektra	—	A kis ezukros Az obaitos	Faust Rozmárin néni	Táncos huszárok Luxemburg grófja	—	Erdészleány A pesti zsidó

TELEFON: 58-83

VÁLASZTÁS ZÁSZLOK

BIZTOSÍTÁSSAL

VAGY E NÉLKÜL

INTERURBAN TELEFON 58-83.

Választás biztosítással.

1. A képviselőjelölt vesz a versenyéig árai mellett tetszés szerinti összegben **zászlót**.
2. Ha a jelöltet nem választják meg, egy a lefizetett összeg felét visszatérítik.
3. Nem térített meg a fele összeg: Megválasztás, pótválasztás vagy visszalépés esetén.

— Megrendelési lapot csak jelöltek kapnak. —

LINHART festő zászlógyára

BUDAPEST, Hunyady-utca 27. szám.

Biztosítás nélkül 20 százalék engedmény.

Sürgöny Bécsből!

A mi „Caesar” zsebbeli gyújtó-szerszámunk bevezetése alkalmából elhatároztuk, hogy minden más reklám mellőzésével 15.000 darabot ezen páratlan gyújtókészülékéből forgalomba hozunk s azok a következő leszállított áron kaphatók: 1 drb 2 kor., helyett csak 2 kor., 3 drb 4.50 kor., 6 drb 8 kor., 12 drb 14 kor. utánvétel. Ezen reklámkiadvány elfogásával az árak ismét a névértékre emelkednek.

„Caesar” a világ legjobb zsebbeli gyújtókészüléke. Egy nyomásra azonnal fény és tűz támad. Soha oserben nem hagy! Nem villamos telep. Kicsérélhető tüzkő s ezért évekig eltart.

Cím: Oest-Ung. Union Unternehmung für pat. Erfindungen

Wien, V. Wiedener Hauptstrasse 104.

A közeledő husvétüi ünnepekre ajánljuk a következő

Protestáns imakönyveket:

Tompa Mihály. Olajág. Elmékedések, fohászok és imák. Hölgyek számára olvasó és imakönyvül.

Zsebkötésben	4.—
Francia bőrkötésben, kapocsossal	7.—
Fehér elefántcsont vagy teknősbéka-utánzatu kötésben, kapocsossal	9.—
Finom borjubőrkötésben, kapocsossal	12.—

Kapható azonosíval különféle modern bőrkötésben 8 koronától 20 koronáig.

Szász Károly. Buzgóság könyve. Elmékedések és imák protestáns nők számára. Egy aczélmetszettel. Ötödik kiadás. Bőrkötésben

Francia bőrkötésben, kapocsossal	5.—
Fehér elefántcsont vagy teknősbéka-utánzatu kötésben, kapocsossal	8.—
Finom borjubőrkötésben, kapocsossal	10.—
Vörös vagy kék hárszínű kötésben, kapocsossal	12.—

Kapható azonosíval különféle modern bőrkötésben 8 koronától 20 koronáig.

Kaphatók:

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

(Wodianer F. és Fiai) R.-T.

Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Legujabb * * * * * szépirodalmi könyvek:

BRÓDY SÁNDOR: REMBRANDT FEJEK

Ára 4.— korona.

MŰVÉSEK:

Jókai Zola	Vajda Jánosról Munkácsy
Toistolról	Faurusz, az ember
Tóth Béláról	Makai Emili.

TARTALMA:

Rembrandt Fejedelmek
A császár
Három zergevadász
A királyné szépségéről
A király hitvese
A német császár arcképe
Abdul Hamid
Politikusok és halhatatlanok
Kossuth utolsó napjai
Vaszary
Andrássy lóháton
Tisza-vázlatok
Szilágyi az ügyvéd
Kass Ivor
Fejérváry kapitány.

Pekár Gyula: A kölcsönkért kastély és egyéb elbeszélések 4.—

Szilágyi Géza: Lepel nélkül. Erkölcrajzok 4.—

Szini Gyula: Egy sápadt asszony. Regény 3.—

Heltai Jenő: Nyári Rege. Regény. Heltai Jenő ebből a regényéből írta meg „A masamód” című nagyhatású és a Vignaszínházban nagy sikert ért vígjátékát. Kötve 1,20

Herczeg Ferencz: A királyné futárja. Regényes történet. Innocent és Mühlbeck rajzaival. Füzve 4.—, kötve 6.—

Biró Lajos: A diadalmasszony. Regény. Füzve 3.—, kötve 5.—

Szomaházy István: A selyemruha és egyéb elbeszélések. Füzve 3.—, kötve 5.—

Szomaházy István: A fehér asztal. Füzve 3.—, kötve 5.—

Kiss Arnold: Kőd és napugár. Versek 3.—

SINGER és WOLFNER KIADÁSA

Budapest, VI. Andrassy-ut 10.

MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN KAPHATÓK.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. szexuális és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesefolyást, hólyagbajt, sebeket, bujakort (syphilist), hórbajokat, elgyengült férferőt, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hátgerinczbajt, valamint minden női bajokat.

Rendel d. e. 10 órától d. u. 4-ig és este 7-8-ig

Budapest, VIII., József-körut 2. szám.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyítke.

Villanyos zseb- és kézi-lámpák

legjobb kivitelben:

Legujabb különlegesség.

Hordozható villamos kézi-lámpa, mely egyhuzamban 40 órát ég.

Ára 18.— korona.

Tartalék-elem 4.— „

Gärtner Ágoston, Budapest

V., Wurm-utca 3.

Elektrotechnikai cikkek raktára és izzó-lámpa-kereskedés. 28585

GROB HUGÓ mérnök, Zürich-ben

a **43421. számú**

„Berendezés járművek elektromos világítására és fűtésére”

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatba-vétele céljából helyföldi gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgálunk **HARSÁNYI JENŐ** és Dr. **MESSINGER KÁROLY** hitess szabadalmi ügyvivők, Budapest, V., Váci-körut 78. szám.

Szabó Emil és Társa

Budapest, V., Ferencz József-tér 6. sz.

— Gresham-palota, a Lánczshíddal szemben. —

Telefon 76-48. :: Sürgőncím: Szabóék, Budapest.

Szállítunk **BOLINDER** nyersolajmotorokat, **DOBRY**-féle benzínmotorokat és cséplőgépeket, szivógázmotorokat és malomberendezéseket.

Arjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

Viszontelárusítók kerestetnek.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEJELŐNYÖSEREBEN

POLGÁR KÁLMÁN

ÉRSZERESZ-ES MŰVEK IS

életében szerzették be

BUDAPEST, Erzsébet-körut 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOSYFORDITÓK

ARJEGYZÉK 20 ÓO RAJZZAL INGYENBÉRMENTVE

LEGJOBB ÉS LEGSZEBB CZIPÓK

BENCZE ÉS TÁRSA

cégnél, Budapest, IV., Váci-utca 2. sz.

A Kobrak-czipók egyedüli elárúsítója a Belvárosban.

The Gresham

Életbiztosító Társaság Londonban
Alapítva 1843-ban.

Magyarországi igazgatóság Bpsten, V., Ferenc József-tér 5-6. saját palotában.

Elfogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint, előnyös díjak és feltételek mellett. A „Gresham” kötvényfeltételei kiválóan liberálisak. Kötvényei elévülhetlenek és megtámadhatatlanok.

Magyarországi igazgatótanács:

Gróf Andrássy Géza, v. b. t. t. orsz. gyűl. képviselő, elnök. Batthyány Tivadar gróf orsz. gyűl. képviselő. Benyovszky Sándor gróf orsz. gyűl. képviselő. Dr. Gerenday György kincstári jogügyi főtanácsos. Karátsanyi Jenő gróf, v. b. t. t. orsz. gyűl. képviselő. Boglári Simon Jakab a budapesti tőzsde alelnöke.

Igazgatók:

BECKETT A. REGINALD. Vagyonállás 1908. december 31-én	SCHUK JÓZSEF. K. 241.104.340.45
Érvényben levő biztosítások	„ 600.000.000.—
Biztosított feleknek kifizetett kártérítés	„ 590.018.477.95
Magyar értékekben elhelyezett díjtartalék	„ 29.750.213.72

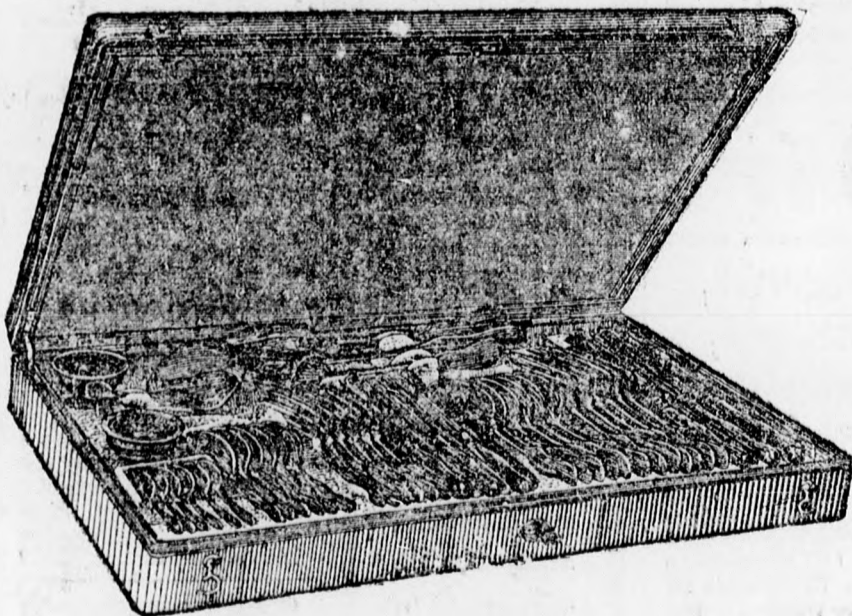
Aufrecht és Goldschmied

nagyáruháza BUDAPEST, VII. Rákóczi-út 30.

Remek kivitelű tömören ezüstözött alpacca-ezüst evőkészletek, tálca, kosarak, gyertyatartók és egyéb háztartási cikkek.

Szandrik-féle hazai gyártmányu

evőkészlet hat személyre
elegáns kazettában, 49 drb., ára 10 kor. havi részletre 200 kor.

Levágandó és hozzáánk beküldendő!

Megrendelési ív. ■ AUFRECHT és GOLDSCHMIED cégnél

ezennel megrendelem a fent körülírt 6 személyre való alpacca ezüst evőkészletet elegáns kazettában, 200 korona árban, fizetendő 10 koronás havi részletekben a szállítástól kezdve Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hataleköt esedékessé teszi.

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____
Háztartási cikkekéről szóló árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Szász királyság
Technikum
Mittweida.
Igazgató: A. Holzt, tanár.
Magasabb technikai tanintézet
elektro- és gépészmérnökök,
technikusok és művezetők ki-
képzésére. Gazdagon felsze-
relt elektrotechn. és gépépít-
ési laboratóriumok. Gyári ta-
nuló műhelyek. 3610 hallga-
tó a 36. iskolai évben.
Program stb. díjtal-
anul a titkárság által.

Uj költői művek!

A múzsa búcsúja.

Költemények.

Irta

Lévay József.

Kiadja a Kisfaludy-Társaság.

Ára füzve 4 kor.

Vászonkötésben 6 kor.

Jöttem hozzátok...

Költemények.

Irta

Erdős Renée.

Ára 3 korona 60 fillér.

Kaphatók:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodiner F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Az En Ujságom

előfizetési ára:

Negyedévre 2.50, félévre 5.—, egész évre 10.— kor
Singer és Wolfner, Andrássy-út 10. szam.

LEGUJABB Most jelent meg! LEGUJABB

A legérdekesebb könyv!

A VÉNÜLÉS

elhárítása és az élet meghosszabbítása czélszerű életmóddal és gyógyszerközökkel

Irta: Dr. LORÁND A.

karlabádi fürdőorvos

Hosszu életre, évek hosszu során át megtartható úde, fiatalos külsőre, tartós jó egészségre és fokozott munkaképességre tehetnek szert mindazok, akik a szerző okos tanácsait követik.

Ára füzve
4 kor.

Kapható a kiadótársulatnál (Athenaeum r.-t. Rákóczi-út 54) és minden hazai könyvkereskedésben.

Ára kötve
6 kor.

E hirdetésí rovatban minden szö egyzseri beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetésí rovatban minden szö egyzseri beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó aron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6-C.

Akar nőszülni? főbb mint 600 **gazdag** hölgy előjegyzésben. Urak, vagyon nélkül is jelentkezzenek azonnal: **L. Schlesinger, Berlin 18.** 27457

Háztartás felosztás végett háló- és ebédli butorok, fehérnemű és egyéb ruhák jutányosan eladó. VII. ker., Klauzál-tér 8. sz., I. em. ajtó 4.

Rózsá, szegfű, magastörzsű rózsafák, csak újdonságok, 2 éves korával, 10 drb. 20-30 K. Magastörzsű rózsafák 2 éves korával, csak rébbi legjobb fajták 10 drb. 14-20 K. Bokor rózsák, 2 évesek, csak újdonságok, 10 drb. 9-10 K. Bokor rózsák, 2 éves, csak rébbi legjobb fajták 10 drb. 7-8 K. Császárszegfűk, folyton virító 10 drb. 5-10 K. Széküldés minden hová, csomagolás beleértve bérmentve utánvéttel. Kezeskedem biztos fogamzásért, érték vagy pótlásért valamint gazdag virágzásért. Képes árjegyzék díjtalanul. **Krausz T.** Kivitelei kertészete, **Peketehalom, Brassó mellett.**

Réz és vasbutor a legolcsóbb gyári árban, rézágy 30 frt. Gyermekágy 10 frt. Angol vaságy acél scironnyal 30 frt. Összecsukható vaságy 3 matracozal 8.25 legjobb minőségben kapható **Weisz I.** Bpest, Andrassy-ut 77. (bejárat a Rózsá-utca) **Árjegyzék ingyen. 27980**

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírási (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépirási magyar és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépekre, beiratkozhatni naponként. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. **GLOGOWSKY és TÁRSA,** Andrassy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 28644

Rizikegomba salátának elkészítve, 5 kilós postahordó, 4 korétt szállít **Pereginy Emilia,** Kassa. 5902

Csemegealmát, diót 5 kilónként 3.60 K, baracklekvárnak kilóját 2.40, mézédess szilvalekvárnak 1.20, savanyított káposztát 2 koronájával. **Szabó Csongrádról.**

Savanyított káposztát hasábbal, m. kint 14 koronájával, zöld babot ezetben, savanyított paprikát, káposztát postaiútegenként 2.40 K. ért. **Szabó, Csongrádról.**

Salátának száját 3 kor., spenótnak kilóját 60 fillér előleg beiktatással. **Szabó, Csongrádról.**

Meghülésből származó hurutos bajknál használjon **Réthy-féle** czukorkát. Ara gyógyszerárakban 60 fillér.

Pótvizsgálatra, javítóra, pórtérségre, bármilyen vizsgálatra előkészít: **„Szűnidei Tanfolyam”** Garay-u. 5. II. 12/a.

Gyümölcsfa, diszfa, rózsáregyzekekkel ingyen szolgál **Weber** faiskolája **Békásmegyeren**

Spárgagyökér valódi hófeje 100 darab 4 korona 1000 darab 30 korona. **Weber** faiskolájában, **Békásmegyeren.** 28650

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítései, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívántra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs, Nagymező-utca E. 46. sz.

Rizike gomba gomba, hus, főzelék, gyümölcs-konzervek, gyümölcszék, szörpök, széppességi csemegekről kért árjegyzékét. **Falkai konzervgyár, Barta József Felka, Szepesm.** 28008

Tisztviselőkölcson előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. Jelzálogkölcson 60 évre az érték 75 százalékaig gyorsan és előnyösen folyósított **Rigócz és Hartmann bankiroda,** Rózsá-utca 29. Telefon: 94-66. Képviselek alkalmaztatnak. 28561

Vasbutor. Rézágy 35 frt, gyermekágy 11, összecukható vaságy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakeretű 3.50, rézgarnis 2.50. Összecukható tábori ágy acélsodronnyal 8.-, sodronnyon kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít **Hicker Gy.** Gyára **Holló-utca 3/E.** Telefon 22-66. 26975

Jelzálogcédulákat veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 786
SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő **Budapest, Sip-utca 8. szám.**

CSIZ-FÜRDŐ, A kontinens legerősebb jód-brom gyógyfürdője, nagy radioaktivitással. Meglehető gyógyeredményeket a mirigyek megbetegedései, verőhajok és mindazon alkati betegségek-nél, hol a jód mint speciósum jó alkalmazásba. Ivo, fürdő, izzászó hidegvizkúra, szén-savas fürdők. Megnyitás május 1-én. Kényelmes előrendű bérházak, szanatórium, gyógyszer-tár, zongora, lawn-tennisz, tornabolák, kirándulások. Vasutallopás, posta, távirda helyben. Hivatalos orvos **Kallos Jenő dr.** Államhivatalnokok, katonatisztek elő-utóidejében 50% kedvezményben részesülnek. Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság. **Csizi gyógyvíz** otthoni használatra kitűnően bevált, megrendelhető a fürdőigazgatóságnál és **Edoskuty L.** róclarusitónál **Budapesten.**

25 koronáeri készülnek saját műhelyben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férfifütyök vagy felöltők finom szövetekből, **Lichtman Sándor** férfiszabómester **Budapest, Rottenbiller-utca 4-A.** sz. Vidékre postát minták bérmentve helyben szabásmunkát kívántra házhoz küldöm. 28692

Szőő-oltványok Badaonyvidéki finom hegyi borok, legjobb minőségben rendelhetők **Balogh Gyula** szőlőgazdagságából, **Balaton-Henye.** 5903

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzékét kívántra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs. Nagymező-u. E. 46.

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiák tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az **Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület** hivatalos tanfolyama **Alapító Markovits Iván 1863-ban.** Biztos állás-közvetítés. Nyitva szep. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küldi a **Gabelsberger** szakiskola. (Csak **Liszt Ferenc-tér 10.** előbb **Gyár-utca 4.**) Címre vigyázzunk! - Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégek től s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68 **Beiratások egész napon át.**

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló, ebédli, szalon, ural szoba és irodai teljes berendezések. - Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban. **GROSZ SANDOR és Társa** Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ezelőtt Gyár-utca. **Telefon 14-99.**

„Hungária” beszélő-gépek kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók, **Deményi és Társa** Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzékét.

6 első díjjal kitüntetve!
Kállai Lajos mólorgyára **BUDAPEST, VI., Gyár-utca 28. sz.**
Teljes jótállás kiténő csempé-ért!

A gazdaközönségnek legjobban ajánlatnak a valódi **Kállai Lajos-féle villamos benzín-locomobil, csempő-készítőkészítők szerkezettel**
Egyedül létező újdonság! Ezen motorok mindenkor üzemben láthatók VI. ker., Gyár-utca 28. szám.
Gépszéknél könyvnyel kezelhetők. Gözgepek cserébe vetetnek.
Külön gazdasági géposztály **Árjegyzék ingyen.**

BUTOROK háló, ebédli, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bürgermitrak eladása s vétele **Wechsler Károlyné** VII., Király-utca 23. I. em. **Kazinczy-u. sarok.** 20521

Jelzálogcédulákat veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. **Singer Jakob** ékszerkereskedő **BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.** 27558

10 frt havi részletfizetésre a legjobb **zongorát, pianinót, czimbalmot, hegedűt** ugyanoly árért, mintha kész pénzért venné, kizárólag csak **REMÉNYI MIHÁLY** elsőrangú nagy hangszerelő **Budapest, Király-utca 58** **Árjegyzék és prospectus díjtalan**

RÓZSÁK kiállításokon aranyérmekkel kitüntetett legremekesebb fajok. Haroméves magastörzsű erős koronafajok hófőhértől a legsötétebb bíbor bírtosnyirosig változó színekben. Árak: 12 darab 15 korona, 100 darab 100 korona **Rózsatelep, posta. o. ly. (Biharmegye).** 28641

Rekord hangverseny-lemezek legjobbak a világon!

25 cm. mindkét oldalon beiktatva db K 2.50 10 db vásárlásnál K 2.40 - Grammofonok K 25.-, 36.-, 60.-, 300.-
Fonografok **Lya K 7-** Fonograf
hengerek K 1.80 - csakis utánvétellel **SCHMUTZER TESTVÉREK** gramofon és hanglemez nagyraktárban **Budapest, József-körút 26/g** **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

Jelzálogcédulát, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és régiséget veszek és eladok. Kertész ékszerész **Budapest, VII., Király-utca 85. szám.** - Telefonszám 95-48.-

Légszesz és villamos csillárok legelőnyösebben szereshetők be **Kulcsár Sándor** bronzárú- és csillárgyárában, **Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.**

Diszkerkedvelők kérjenek árjegyzékét az **Első Magyar Diszfényő** Faiskolától. Tulajdonosa **Copov Ede,** **Körmenten: 120 fajtá túlevélűfák, lombfák, sorfák, díszeserjék** kaphatók. 5877.

Titkos betegségeik, **hugycsőfolyás, hugycsőszűkületek, hólyagbántalmak, altesti sebek, bőrbetegségek, bujakor (syphilis) az önfertőzés utókövetkezményei, elgyengült férfierő, női bajok, fehérfolyás, stb. stb. alapos, gyors és gyökéres gyógyítására a foglalózás zavarása nélkül bevált, sikeres és lelkiismeretes gyógymódjánál fogva legjobban ajánljuk**
Dr. Garai - szakorvos - rendelő-intézetét, **Budapest, VI., Andrassy-ut 24.**

FELTŰNÉS NÉLKÜLI eredményes gyógyítás levéllel is, Kívántra gyógyszerrel is gondoskodik. Rendel naponta 10 órától 4-ig és este 7-8 óráig. Levelekre azonnal válaszol.

VALÓDI FRANCIA GUMMI-ES HALHOLYAGOK tucija 1.75, 2. 10 K. 3 db. legfinomabb minőségű **STERYL** **NEUMAYER LIPOT** **BUDAPEST VI. VACZI-UTCA 11. AUFERFÉNYHÁZ**

Pénzt rögtön butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, liszta raktárhelyiségekbe bizományba beraktározza **Tauber** **VI. ker., Eötvös-utca 6/E.** **TELEFON 84-53.**

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók. **Wiener A. utódnál** **BUDAPEST, ÜLLŐI UT 123.** **Telefon 62-80.** Alapított 1886-ban.

100.000 Most került forgalomba **Zitány Ágnes** szakácskönyvének 100.000-ik példánya. Ez bizonyítja legjobban a könyv jószágát, hasznavehetőségét. Minden háziasszonynak nélkülözhetetlen. Ara szép kötésben 4.- kor. Megrendelhető: **SINGER és WOLFFNER** könyvkereskedésében **Budapest, VI. Andrassy-ut 10.**

Soványág Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a **dr. William Hartley** tanár amerikai erőtáp-pora. **Soványak** tartós, szép tett testidomokat nyernek. - **Hölgyek** remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jóallást. **Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajoknak nélkülözhetetlen tápszer.** **Kitüntetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban.** Kössön levelek minden országból. **Dobozonként 1 frt 10 kr.** Használati utastással. **Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/I.** **Telefon 156-80.**

BUTOR 30% megtakarítás! **Régi Butorszalon** Budapest, Ferenczyek-tere 3. felelelet. Vétel és eladás **használt és új** polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, ural szobák, angol bürgermitrak és teije en berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. - **nyegek, csillárok.** **Telefon 82-13.** 28589